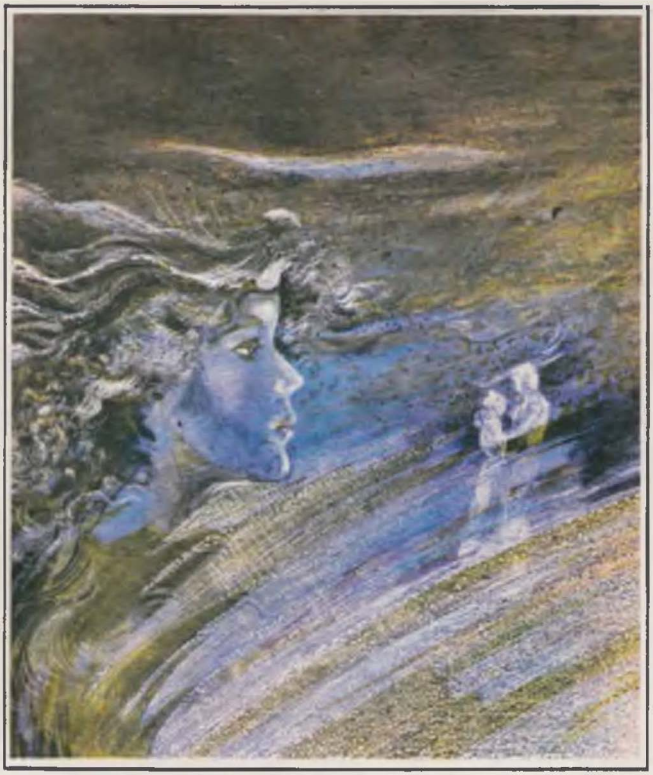
HOŞ GELDİN HÜZÜN

Françoise Sagan

Türkçesi
ATAÇ

ÇAĞDAS KLASİKLER DİZİSİ

Bu kitap 1983 yılında İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde dizilmiş ve basılmıştır. (Tel : 20 60 58)

HOŞ GELDİN HÜZÜN

Françoise Sagan

ROMAN

Türkçesi
ATAÇ

Özgün adı
Bonjour tristesse

Bu çevirinin Türkiye'de yayın hakları, Ataç'ın kızı ve tek yasal mirasçısı Meral Tolluoğlu'dan Can Yayınları'nca satın alınmıştır (1983).

FRANÇOISE SAGAN ÜZERİNE

Maurice Nadeau

İyice düşünüp taşınmadan **François Sagan**'dan söz açmak güç. Onu yalnızca bir yazar olarak değerlendirmek ise hemen hemen olanaksız. Çağımızın sinema yıldızları ya da sayılı devlet başkanları gibi ulusal ve uluslararası bir ünü var. Roland Barthes'ın inceleme konusu yaptığı toplumsal efsaneyi (hem paravana, hem de ayna yerini tutan bir efsanedir bu) dile getiren bir sanatçı. Bundan ötürü, **Hoş Geldin Hüzün**'ü okuyanlardan çoğunun Sagan'da gördükleri şey, bir yazardan ve onun erdemlerinden çok, başarılarının belirtileri oluyor.

Gelgelelim, yazarın işi, yıldızların ve devlet adamlarının yaptığı gibi 'temsil etmek' değildir. Yazar, yazmakla görevli bir insandır. Fakat, omuzunuzun üzerinden size doğru eğilen büyük kalabalığın arasında ve göz kamaştırıcı flaşların altında, yerine getirilen güç mü güç bir görevdir bu. Sagan'a duyduğum hayranlığın birinci sebebi, bu görevi lâyıkıyla başarmış olmasıdır. Hayranlığımın ikinci sebebi ise, kazandığı yaygın ünün üstüne yan gelip yatmak varken, hâlâ yazıp yayımlama gözüpekliğini elden bırakmamasıdır.

Hem yararlandığı, hem de kurbanı olduğu efsanenin şu saçma gerekçeyle ergeç yıkılacağını o da bilir elbette: Alışılmadık yenilikler getirdiği için bir kitap, daha önce çıkanlardan daha az iyi sayılır, daha az hoşa gider, halkça tutulmaz. Sagan da bilir ki, kendi kuşağından pek az yazar göze alır bunu. Üstelik, sıradan yazarlar bir yana bırakılırsa, bundan yakınanlar da birkaç kişiyi geçmez.

Kuşkusuz, böyle bir onura ulaşmak, çevresindekilerin saldırılarına incelik ve doğallıkla karşı koymak için çok metin olmak gerekir.

Ay Geçer, Yıl Geçer romanı da daha az hoşa giden bir kitap olabilirdi —hem de yalnızca o saçma gerekçeyle değil— ama olmadı. Çünkü Sagan'ın alıştığımız nitelikleri yine kurtardı durumu: Keskin bir bakış, acı bir sevecenlik ve gençlikten gelme ya da Stendhal ile XVIII. yüzyıl yazarlarından kalma açık sözlülük, aşırı ve gereksiz şeylerden kaçma, kısa ve duru bir anlatım...

Bununla birlikte adı geçen romanın insanı hayal kırıklığına düşüren yanları da yok değil: Göreceliği, tıkızlığı ve soluğu kısılmış, nerdeyse boğulmuş gibi durması.

Sagan'ın başarısı şundan geliyor bence: Kendi kuşağından hiçbir yazarda görülmeyen bir içtenlik, yüreklilik ve doğallıkla gençlikten söz açmayı, onu anlatmayı bilmesi. Nitekim, kitapta anlatılan belirli bir gençlik, daha doğrusu, belirli bir çevredir. Sagan öbür kitaplarında da hep bu çevreyi ele alır. Yani Bernard Frank ile François Nourrissier gibi yazarların dile getirdikleri çevreyi...

Bazı savsaklamaları, karanlık deyişleri ve bol tekrarları da buna eklemek gerekir. Birkaç örnek vereyim: «Korkunç bir düzensizlik» (s. 30), «korkunç bir düzensizlik duygusu» (s. 93), «korkunç bir düzensizlik izlenimi» (s. 129). 190 sayfayı doldurmayan kitapta «korkunç» sıfatı 12 kez kullanılıyor!

Üstelik, yazarın güttüğü amaç da pek belli olmuyor. İnce eleyip sık dokuyan hikâye meraklıları doğallıkla buna kızacaklardır. Çünkü hikâye biraz gelişigüzel başlıyor ve aynı biçimde bitiyor. Gerçi bence sakıncalı bir durum değil bu. Yeter ki başlangıçla bitiş arasında bir süre geçsin ve bu, boş, ağır, yararsız, gereksiz bir zaman olmasın!

Acı Bir Gülümseme'deki üzünç, Sagan'ın belirtmesini çok iyi bildiği şu duygudan geliyor: Zamanın, bir daha geri dönmesi olanaksız bir biçimde akıp gitmesi... bu üzünç daha da keskinleşiyor son kitapta; bunaltı, bezginlik, bitkinlik ve duygusuzluk içinde eriyor enikonu. Öyle ki, kendi zamanlarında yaşamayı beceremediklerinden olacak, bütün kahramanlar ya yorgun, üzgün ya da aşırı ilgisiz görünüyorlar.

(Çeviren Asım Bezirci)

SAGAN İLE KONUŞMA

André Bourin

Eleştirmen Robert Kemp'in birkaç hafta önce kendisinden söz açan yazısı için ne düşündüğünü sordum. Sagan:

— Robert Kemp beni olduğumdan başka türlü gösteriyor, değiştiriyor, diye cevap verdi. Gözlerini kırparak gülümsedi.

— Doğrusu, **Ay Geçer, Yıl Geçer** adlı son romanınız bundan önceki iki romanınızdan daha çok eleştirildi. Hatta, sizi eskiden savunanlar bile amansız birer düşman kesildiler şimdi. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

— İki türlü açıklanabilir sanıyorum. Birincisi, biraz kabaca olacak: Kaldıraç aşağı iniyor demek ki. İkincisine gelince: Anlaşılan, bu kitap üzerinde tartışılabilir bir eserdir.

— Siz de mi onu tartışılmaya değer buluyorsunuz?

— Onu öteki romanlarıma yeğ tutuyorum. Çünkü daha çok kişi var onda; ayrıca, romanın üzerine kurulduğu bir ana tem var. İlk iki romanımda kişiler yalnızca tutkusal bir durum içinde bulunuyorlardı. Burada ise akıp giden zamana kaptırıyorlar kendilerini.

— İsteyerek mi yaptınız bunu?

— Evet.

— Peki, sonuç sizi hayal kırıklığına uğratmadı mı?

— Hayır. Yapmayı tasarladığımı gerçekleştirdim.

— Eleştirmenler hep aynı çevreyi anlatmakla suçluyorlar sizi...

— Geçersiz bir suçlama bu, çünkü insan yazmak için çevreye değil, kişilere dayanır.

— Öyle ama, seçtiğiniz kişiler de kızdırıyor onları.

— Kızsınlar! Eleştirmenlerin kendileri de çoğunlukla aynı çevrede yaşayan kişiler değiller mi?

— Onlara bakılırsa, kukla gibi kahramanlar yaratıyormuşsunuz...

— Kuklalarda herhangi bir kimsede olduğundan daha çok gerçeklik var belki de...

— Peki, kitabınızın üzerine çöken bunaltıya ne dersiniz?

— Herkeste var böyle bir bunaltı. Herkes sıkılıyor. Düşünün bir kez: İnsan doğuyor, sonra ölüyor. Ne korkunç şey, değil mi?

— Yaşlı kahramanlarınıza aşırı bir düşkünlük gösteriyorsunuz! Ay Geçer, Yıl Geçer'i okurken dikkatimi çekti bu. Hoş Geldin Hüzün ile Acı Bir Gülümseme'de de aynı özelliği görmüştüm. Siz yaşta bir genç kız için insana tuhaf geliyor bu.

— Bu düşkünlük, bu sevecenlik, öyle sanıyorum ki bütün kadınların zayıflar karşısında duyduğu olağan bir eğilimdir. Yaşamında insanoğlu yirmisinden ellisine değin savaşır durur. Ondan sonra silâhlarını yitirmiş, güçsüz bir savaşçıya dönüşür. Bu da biz kadınları etkiler doğal olarak...

— Yarattığınız tüm genç kahramanlar mutluluk ardında koşuyorlar, kendilerine oldukça tuzluya oturan tadlar arıyorlar.

— Ölüm düşüncesiyle birlikte yaşama denen şey de bu sonu gelmeyen acı arayış değil midir?..

— Romantizm konusunda ne düşünüyorsunuz? Çağdaş bir romantizmden söz açmak doğru olur mu?

— Romantizme her çağda ve her ülkede rastlanır. Nitekim, benim kişilerim de romantiktirler. Gerçekte her tutku romantizme götürür bizi. Her varlığın da kendine göre tutkuları vardır. 1830 ve 1900'lerin olduğu gibi günümüzün de bir romantizmi olması doğal. Gelgelelim, bugün romantizm geçmişe göre daha kısıtlanmış ve suç sayılır olmuştur.

— Geleceği nasıl görüyorsunuz?

— Gelecek genellikle umutlarla dolu bir bilinmeyendir. Benim geleceğim oldukça iyi görünüyor. Başka kitaplar yazacağım. Üç ay sonra evleneceğimi umuyorum.

— Çok genç yaşta okumaya, yazmaya başladınız. Si-

ze yazmak zevkini veren okuduklarınız mı oldu, yoksa gördükleriniz, yaşadıklarınız mı?

— Okuduklarım!

— Ne için yazıyorsunuz?

— Bilmiyorum. Yazmayı çok seviyorum, hem de her şeyden çok seviyorum. Becerebildiğim tek şey bu, istediğim tek şey bu. Yazmak, kış nezlesi gibi, arabalardan hoşlanışım gibi yaşamıma karışmış bir kez. Bırakamıyorum.

— Edebiyat neyi temsil ediyor sizin için?

— Tanıdığım biricik ahlâksal değer o! Din, başkaları üzerinde nasıl bir etki yapıyorsa, edebiyat da benim üzerimde öyle bir etki yapıyor...

— Çağdaş yazarlardan hangilerini seviyorsunuz?

— Hayran olduğum birçok yetenekler var. Fakat bunlardan yalnızca biri beni hiç yanıltmadı: Jean Paul Sartre. Onun kişileri ancak yaptıklarıyla var olan kimselerdir. Yaşadıkları ölçüde kendi heykellerini kurarlar. Heykel kumdandır belki, ama bunun pek önemi yoktur. Önemli olan, kişilerin böyle bir heykeli yapmalarıdır.

— Öyleyse, sizi de varoluşçu yazarlar arasına sokalım mı?

— İnsanları böylesi bölüklere ayırmak yersiz bence. Sartre ile Simone de Beauvoir'ın yazdıkları hoşuma gidiyor, işte hepsi bu kadar! Kaldı ki, ben insanın varoluşçu bir varlık olacağına da inanmıyorum. Evet, insan Çinli ya da İranlı olabilir, ama varoluşçu olamaz...

— Sosyalizme çalan siyasal düşünceleriniz var. Bunlar nasıl doğdu sizde?

— Tarih kültürüm yok. Sözünü ettiğiniz düşüncelerim, beni dehşete düşüren şu olaylar karşısında duyduğum öfkeden, tepkiden kaynaklanıyor: Yoksulluk, iki yüzlülük, zorbalık ve baskı...

— Herhangi bir partiye üye misiniz?

— Hayır! Kuzey Afrika, Cezayir savaşının durdurulmasını isteyen Komite'ye üyeyim, o kadar.

— Öyle ama romanlarınızdaki kişiler politikaya pek ilgisiz görünüyorlar.

— Doğru. Romanlarda siyasal söylevler çekilmesi hiç hoşuma gitmez de ondan!

— Kuşağınızla birlik duyuyor musunuz kendinizi?

— Elbette! Ben de onun bir parçasıyım çünkü. Bir savaş çıksa, döğüşecek olan benim dostlarımdır. Nitekim, onlardan bazıları şimdi Cezayir'de savaşıyorlar.

— Çağınızı seviyor musunuz?

— Hem de nasıl! Yaşadığı cebir ve şiddet'e, tehditlere karşı seviyorum onu. Aynı zamanda o, benim de çağım sayılır.

— Eserlerinizin çağınıza yaptığı etkiyi ölçebiliyor musunuz?

— Bu etki korkutuyor beni. Aldığım mektuplarla bir dereceye kadar ölçebiliyorum onu. Mektupların çoğu beni sarsıyor.

— Kimler gönderiyor bu mektupları?

— Özellikle gençler...

— Yazarın sorumluluğuna inanıyor musunuz?

— Ne için, kime karşı sorumluluk? Önce bunu belirlemek gerek.

— Eserlerinizde metafizikle ilgilendiğinizi gösterir hiçbir belirti yok. Yaşamınızda da böyle misiniz?

— Metafizik insanın yakasını bırakır mı hiç! Tanrı bana bir çıkar yol gibi bu konuda. Fakat benim yolum başka...

— Hâlâ soruyor, araştırıyor musunuz yoksa?

— Evet arıyorum, ama bulacağımı pek ummuyorum. Bir bakıma, bulmayı da istemiyorum. Böyle yaşamak daha bir hoşuma gidiyor. Geride insanı çeken bir yan, doldurulamamış bir yan kalmasından hoşlanıyorum.

— Peki, metafiziği bırakıp da ahlâk konusuna geçersek?

— Her şeyden önce insana düşen yöresindekilere zarar vermemeye çalışmaktır.

— Ya insanın kendi içindeki durumu ne olacak?

— Bana göre ahlâk bazı şeyleri reddetmek, hoş görmemek iradesidir. Sözgelişi alçaklıkları, bayağılıkları vb...

— Kazandığınız bu yaygın ünün ağırlığı ezmiyor mu sizi?

— Hem de nasıl! İnsanın bu sirkte sağduyusunu yitirmeden yaşaması ne korkunç! Ne güç! Yalnızca gülmeceli

tepkiler kurtarıyor beni bundan. Yine de kızgın ve tiksintili anlarım eksik olmuyor. Paris'te gördüğüm bayağılık ve iki yüzlülük dehşet veriyor bana! Dayanamıyorum. Bu yüzden aylakçasına yaşıyorum. Çok sevdiğim kimselerle kırda, deniz kıyısında dolaşıp duruyorum. Kalabalıktan kaçıyorum. Herkesçe tanınan, her yerde kovalanan, sıkıştırılan biri olmanın üzgüsünü bir bilseniz!

— İlk romanınızı yayımlamazdan önce böyle bir üne kavuşacağınızı tasarlıyor muydunuz?

— Paris'te tanınacağımı umuyordum, ama bu denli tatsızlıklarla karşılaşacağımı aklımın ucundan bile geçirmiyordum.

— Tutalım ki yeniden başlamanız gerekiyor...

— Gene başlarım...

(Çeviren Asım Bezirci)

HOŞ GELDİN HÜZÜN

Hoşça kal hüzün
Hoş geldin hüzün
Tavanın çizgilerinde yazılısın
Sevdiğim gözlerde yazılısın
Yoksullukla ne ilgin olabilir
En yoksul dudaklarda bile
Bir gülücükle silinirsin
Hoş geldin hüzün
Sevilesi bedenlerin aşkısın
Gücüsün aşkın
Başı acılı
Bedensiz bir canavar gibi
Canayakınlığı koyuverirsin orta yere
Ansızın
Güzel yüzlü hüzün

PAUL ELUARD
(La vie immédiate)

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Bir duygu ki bu bilmiyorum nedir, verdiği iç sıkıntısı da, gönlümü tatlı tatlı sarışı da bir an bırakmıyor beni, bunaltıyor. Buna hüzün demeye dilim varmıyor bir türlü. Bir güzellik, bir ağırbaşlılık vardır hüzünde, onu hep kişiyi yüceltir diye düşündüm. Bu ise öyle kendi kendine yeten, öyle bencil bir duygu ki, sanki utanıyorum. Bilmezdim hüznü, ama içsıkıntısı, kederi bilirdim, yürek karasını da duyduğum olmuştu. Şimdi ipek kumaş gibi bir şey sarıyor beni, sinirlendiriyor, bir hoşluk veriyor, ayırıyor ötekilerden.

On yedisinde bir kızdım o yaz, eksiksiz mutluluk içinde, «Ötekiler» dediğim, babamla metresi Elsa. Acayip görünebilir bu durum, hemen anlatayım. Kırk yaşındaydı babam, annem de on beş yıl önce ölmüştü. Babam genç bir adamdı, canlı, çok şeyler başarabilecek bir adam... İki yıl önce, yatılı okuldan yeni çıktığım günlerde, babamın bir kadınla yaşaması gerektiğini anlamış, doğru bulmuştum. Ancak her altı ayda bir kadın değiştirmesini o kadar çabuk kabul edememiştim! Ama babamın çekiciliği, girdiğim o yeni, kolay hayat, beni ona da alıştırdı, demek yaradılışımda da varmış buna alışmak. Hercaî bir adamdı babam, iş alanında becerikliydi, her şeye merakı vardı da çabuk bıkardı, hoşlanırdı ondan kadınlar. Kolayca ısındım kendisine, bağlanıverdim, iyi adamdı, cömertti, neşeliydi, o da candan

severdi beni. Ondan iyi, ondan eğlendirici bir arkadaş bulabileceğimi sanmam. O yaz başlangıcında nazikliği daha da ileri götürdü, gideceğimiz yazlığa Elsa'yı da getirirse üzülür müyüm, diye sordu bana. Hiç çekinmemesini söyledim, kadınsız duramayacağını, Elsa'nın da bizi sıkmayacağını biliyordum. Uzun boylu, kızıl saçlı bir tazeydi Elsa, bayağı ile kibar arasında bir yosma, filimlerde sessiz roller alır, Champs-Elysées barlarında çalışırmış. Sevimli, nazik kadındı; çalımı, kendini beğenmesi yoktu öyle. Hem babam da, ben de yazlığa gideceğimiz için sevinç içindeydik; neye olmaz diyebilirdik ki! Babam, Akdeniz kıyısında büyük, beyaz, insanlardan uzak, şirin bir köşk tutmuştu, haziran sıcakları basar basmaz kurduğumuz düşlere uygun bir yer. Bir burun üzerine kurulmuş bir köşk, deniz serilmiş önüne, çevresi çamlık, yoldan baktınız mı görülmüyor. Bir keçi yolundan iniyorsunuz, küçük, altın gibi bir koy, o koyu çeviren kula rengi kayalar arasında da sallanıp duran deniz.

İlk günler gönlümüz kamaştı sanki. Saatlerce dururduk kumsalda, ezilmişe dönerdik sıcaktan, yavaş yavaş altın gibi bir sağlık rengi geldi benzimize. Ama Elsa için öyle olmadı, o kıpkırmızı kesiliyor, dayanılmaz acılarla derisi soyuluyordu. Babam birtakım güç bacak hareketleri yapıyordu, yeni belirmeye başlayan göbeğini eritmek için. Çapkın kısmına göbek yakışmaz ki! Güneş doğdu mu, sudaydım ben, serin, berrak bir su, gömülürdüm içine, Paris'in bütün o tozlarından arınmak için kesilene kadar çırpınır dururdum. Sonra uzanırdım kumsala, bir avuç

kum alır, o sarımsı, yumuşacık tozu akıtırdım parmaklarım arasından. İçimden de «Zaman gibi akıyor,» derdim. «Çok söylenmiş, kolay sözler bunlar, ama hoş şey kendini böyle kolay düşüncelere bırakmak!» derdim. Yaz ayları bu.

Altıncı günü, ilk olarak gördüm Cyril'i.[1] Küçük bir yelkenliye binmiş, kıyıdan gidiyordu, bizim koyun önüne gelince kayığı devriliverdi. Yardım ettim, denizden ötesini berisini bulup topladı, gülüşerek konuştuk sonra, adının Cyril olduğunu öğrendim, hukuk öğrencisiymiş, yaz tatilini annesiyle geçiriyormuş, bizimkine yakın bir köşk tutmuşlar. Bir Lâtin yüzü vardı onda, yağız bir yüz, belli özü sözü bir olduğu, karşıdakini korur gibi bakıyor, hoşuma gitti o hali. Oysa ben kaçardım öğrencilerden, hoyrat olurlar, hep kendilerini, genç olmalarını düşünürler, bir dram konusuymuş gibi bakarlar gençliklerine, ya da cansıkıntılarına bir bahane sayarlar gençliklerini. Sevmezdim ben gençleri, babamın ahbaplarını onlardan çok üstün bulurdum, o kırkını bulmuş adamlar, son derece bir incelik, bir yumuşaklık gösterirlerdi benimle konuşurken, bir baba ya da bir âşık şefkati olurdu onlarda. Ama Cyril hoşuma gitti. Uzun boyluydu, şöyle bir bakınca güzeldi de, kişinin içine güven veren bir güzellik. Babam tiksinirdi çirkinlikten, bunun için de çoğu budala budala kimselerle konuşurduk, ben onun gibi değildim ama, hiçbir güzelliği olmayan kimseler karşısında da sıkılırdım, yadırgardım onları, hoşa gitmemeye katlanmaları utanılacak

1. **Cyril**: 'Siril' okunur.

bir sakatlık gibi gelirdi bana. «Bu dünyada beğenilmekten, hoşa gitmekten başka nedir ki aradığımız?» derdim. Bu istek, gönülleri elde etmek isteği, yaşama gücümüzün bolluğundan, başkalarını etkimiz altına almak hevesinden mi gelir, yoksa gizli, kendi kendimize de açmadığımız bir ihtiyaçtan özümüze güvenememekten kurtulmak, yardım görmek ihtiyacından mı doğar, bugün de kestiremiyorum.

Cyril ayrılırken, yelkenli nasıl yönetilir, onu öğretmeyi önerdi bana. Akşam, yemek saati döndüm eve, hep onu düşünüyordum, hemen hiç katılmadım konuşmalara, bir iki söz söyledimse işte o kadar. Babamın sinirli olduğunu da pek sezmedim doğrusu. Sofradan kalkınca, her akşamki gibi, taraçaya çıktık, koltuklara uzandık. Püskürme yıldızdı gökyüzü. Bakıyordum o yıldızlara, çağından önce akmaya başlarlar da göğü ışık çizgileriyle donatırlar diye hayal meyal bir umut vardı içimde. Ama daha temmuzun ilk günleriydi, kımıldamıyordu yıldızlar. Taraçanın çakıllı kumları arasında ağustos böcekleri ötüşüyordu. Belki binlerce vardı o böceklerden, hepsi de sıcaktan, ayışığından esrikleşmiş sanki, geceler boyu kesmiyorlardı o acayip gürültüyü. Anlatmışlardı bana; ağustos böcekleri ötmez, dış kanatlarını biribirine sürterek çıkarırlarmış o sesi; gene de ben sesin, çağı gelince kedilerin bağırması gibi bir mırlama olduğunu sanmaktan hoşlanıyordum. Rahattık, gömleğimle derim arasında birkaç kum tanesi kalmış, onlar da olmasa kendimi tatlı tatlı bırakıverecektim uykuya. O sırada babam hafiften öksürdü, doğruldu koltuğunda:

— Bir konuk gelecek bize, dedi.

Üzülerek kapattım gözlerimi. Dinçti başımız, elbette süremezdi bu.

Elsa pek meraklıydı konuklara, kibarlar âleminin törelerine pek bir önem verirdi:

— Kimmiş gelecek? diye sordu. Çabuk söyleyin.

— Anne Larsen,[1] dedi babam; sonra bana döndü.

Bir baktım ben de, öyle şaşırmıştım ki bir tepki gösteremedim. Babam:

— Yeni yeni modalar düşünmekten pek yorulmuşsa, gelmesini söylemiştim kendisine, dedi. O da... O da geliyormuş işte.

Hiç aklımdan geçmezdi. Anne Larsen, rahmetli annemin arkadaşlarmdanmış, babamla da öyle sık sık görüşmezdi. Ama ben, iki yıl önce, okuldan çıktığım günlerde, babam ne yapacağını şaşırmış, beni ona göndermişti. Bir hafta içinde Anne Larsen beni hoşça giydirmiş, yaşamayı öğretmişti bana. Hayran olmuştum ona, ama o ne yaptı yaptı, benim o tutkunluğu andıran hayranlığımı kendisinden çekip çevresindeki delikanlılardan birine bağlamamın yolunu buldu. Böylece ben, ilk güzel giysilerim gibi ilk aşkımı da ona borçluyum; minnettar oldum kendisine. Kırk ikisini bulmuş, gene de çekici bir kadındı, çok kimseler sever arardı onu, güzel bir yüzü vardı, kibirli, yorgun, kayıtsız. Kusur olarak olsa olsa bir kayıtsızlığı gösterilebilir. Nazikti, ama sanki uzaktan bakardı insana. Her halinden

1. **Anne Larsen**: 'An Larsen' okunur.

belliydi iradesini de, gönül dölekliğini de yitirmez bir kadın olduğu, bu çekindirirdi karşısındakileri, kırardı. Boşanmıştı kocasından, serbestti, gene de dostu, âşığı yoktu. Doğrusu, gittiğimiz yerler, konuştuğumuz kimseler de bir değildi: onun ahbapları ince, akıllı. ağızları sıkı kimselerdi, biz ise gürültücü, açgözlü insanlarla düşer kalkardık; babam onlardan yalnızca güzel olmalarını, tuhaf tuhaf sözler söylemelerini beklerdi. Ancak annemin anısı, bizi büsbütün ayırmamıştı biribirimizden, ben kendisinden çekinirdim ya, gene de pek hayrandım. Bir de iş adamları arasındaki ziyafetlerde buluşurduk. Anne Larsen, terzilik ederdi, babam da ilâncılıkla uğraşırdı. Anne Larsen'in bize konuk geleceğini öğrenince bir çeşit densizlik saydım bunu: Elsa vardı bizim yanımızda, Anne Larsen'in de büsbütün başkaydı görgü üzerine, hayat üzerine düşünceleri.

Elsa, Anne Larsen'in kibarlar âlemindeki durumu üzerine bir sürü sorular sorduktan sonra yukarıya, yatmaya çıktı. Ben babamla yalnız kaldım, gidip ayaklarının önüne, basamaklara oturdum. Eğildi, iki elini omuzlarıma dayayıp:

— Sen neden böyle süzgünsün, yavrum, dedi. Ufacık bir yaban kedisine döndün. Benim kızım sarışın, tombul bir kız olsun isterim, gözlerin de parıl parıl yanmalı...

— Şimdi bunları konuşmanın sırası değil, dedim. Anne Larsen'i neden çağırdın? O neden kabul etti gelmeyi? Sen şimdi onu söyle.

— Anne Larsen nasıl mı kabul etti? Belki de senin ihtiyar babanı göresi gelmiştir, bilinmez ki!...

— Hayır, dedim, sen Anne Larsen'i ilgilendirecek kimselerden değilsin. Çok akıllıdır o, onuruna da çok düşkündür. Ya Elsa ne olacak? Onu düşünmedin mi hiç? Anne Larsen'le Elsa'nın konuşmaları neye benzer, senin aklın alıyor mu? Benim aklım almıyor doğrusu.

— Haklısın, bunu düşünmemiştim. Gerçekten, korkunç bir şey olur onların konuşmaları... Cécile,[1] yavrum, dönsek mi Paris'e?

Hafif hafif gülüyor, benim ensemi uğuyordu. Dönüp baktım yüzüne. Koyu koyu gözleri parlıyordu, kenarlarında tuhaf tuhaf küçücük kırışıklar belirmişti, dudakları da biraz yukarı kalkmıştı. Romalıların keçi kılıklı hovarda tanrılarını andırıyordu o haliyle. Ben de onunla gülmeye başladım; başına öyle işler açtığı her zaman gülerdim zaten.

— Benim suç ortağım! dedi. Sen olmasan ne yaparım ben?

Sesinde öyle bir içtenlik, öyle bir şefkat vardı ki, yalnız bıraksam üzüleceğini, bir umutsuzluk içinde kalacağını anladım. Gece geç vakitlere kadar oturduk, aşktan, aşkın başımıza açtığı işlerden konuştuk. Babamın dediğine göre, aşkın üzüntüleri, kaygıları, tasaları doğru değilmiş, masalmış hep. Bağlılık gibi, işi ciddiye almak, bir kimseye gönlümüzü bağlamak gibi düşüncelere babam bir türlü yanaşmıyordu. Uydurmaymış hepsi, bir şeye yaramazmış, öyle diyordu. Bana bunları başka biri söylese, betime giderdi benim. Ama babamın gönlünde şefkat de, bir çeşit bağ-

1. **Cécile**: 'Sesil' okunur.

lılık da bulunduğunu bilirdim, bu duyguların geçici olduğuna inanır, geçici olmalarını ister, onun için de kendini kolayca bırakıverirdi onlara. Aşkı böyle düşünmek benim de hoşuma gitti; birdenbire gelip çabucak geçecek tutkunluklar. Bir yaş vardır, sevdiğine vefa göstermek, ölünceye kadar bağlı kalmak düşüncesi pek güzel görünür insana, ben daha o yaşa gelmemiştim. Neydi ki benim aşk üzerine bildiklerim? Sözleşip bir yerde buluşmak, öpüşmek, sonra da bezivermek...

II

Anne Larsen'in gelmesine daha en az bir hafta vardı. O son günleri gönlümce geçirmeye karar verdim. Benim için tatil bitmiş demekti artık. Köşkü iki aylığına tutmuştuk, ama Anne geldikten sonra şöyle gerçekten dinlenip eğlenemiyeceğimizi biliyordum. Anne, her şeyi bir başka türlü görür, her sözden babamın da, benim de sezmediğimiz, sezsek de aldırmadığımız anlamlar çıkarırdı. İnce beğenisinin de, görgünün, inceliğin de birtakım değişmez yasaları, kuralları vardı onca, birdenbire çekilivermesinden, yaralanmış gibi susmasından, bakışlarından anlaşılırdı bu. Kimse de aldırmazlık edemezdi. Kişiyi hem ilgilendiren, hem de yoran bir hal, ki doğrusu gücüme giderdi benim; haklı olduğunu anlardım da onun için.

Geleceği gün, babamla Elsa, Fréjus garına

onu karşılamaya gittiler. Ben dayattım, katılmadım onlara. Babam beni razı edemiyeceğini görünce, bahçedeki glayöllerden aldı hıncını, hepsini topladı onların, trenden inişinde Anne Larsen'e sunulmak üzere bir buket yaptı. Buketi hiç olmazsa Elsa'ya taşıtmamasını söyledim. Saat üçte, onlar gittikten sonra, ben de kumsala indim. Ağır bir sıcak vardı o gün, dayanacak güç koymuyordu insanda. Kuma uzandım, dalmışım, Cyril'in sesi uyandırdı beni. Gözlerimi açtım: bembeyazdı gök, ateşten tutuşmuştu sanki. Cyril'e yanıt vermedim, onunla da, kimseyle de konuşmak istemiyordum. O yaz gününün gazabı beni mıhlamıştı kuma, kollarım düşük, ağzım kuru.

— Öldünüz mü? dedi Cyril. Uzaktan baktım da deniz kıyıya atıvermiş sizi sandım...

Gülümsedim. Gelip yanıma oturdu. Yüreğim sert sert, derin derin vurmaya başladı. Cyril otururken eli omuzuma değmişti de onun için. Son hafta içinde, yelkenli yöneltmekteki parlak ustalığım yüzünden, kaç kere kayığı devirmiştim de birbirimize sarılıp denizin dibini boylamıştık, hiç huylanmamıştım. Ama o gün, havanın sıcaklığı, beni bastıran yarı-uyku, Cyril'in istemeden elini omuzuma değdirmesi, yetti içimde bir şeyin yavaşça yırtılmasına. Başımı çevirdim Cyril'e doğru. O da bana bakıyordu. Onun nasıl bir insan olduğunu anlamaya başlamıştım; usluydu, aklı başındaydı, ahlâka, namusa, o yaştaki gençlerde pek görülmeyen bir bağlılığı vardı. Bunun içindir ki bizim durumumuz, babamın kızıyla metresini bir arada oturtması, betine gidiyordu

onun. Pek iyi yürekli, ya da pek çekingen olduğu için bunu bana açıkça söylemiyordu, ama babama yan yan, öfkeli bakışlarından anlıyordum. Bu duruma benim de üzülmemi isterdi. Ama ben hiç üzülmüyordum, aldırmıyordum, benim o anda aldırdığım, üzüldüğüm tek şey, onun bakışlarıyla benim yüreğimin hızlı hızlı atışıydı. Eğildi bana doğru. O haftanın son günleri, benim güvenim, Cyril'in yanında duyduğum rahatlık, tasasızlık gözlerimin önüne geldi; o uzun, ağırca ağzın yaklaşması sanki bir keder çökertti içime.

— Cyril, dedim, ne mutluyduk biz...

Yavaşça öptü beni. Göğe baktım, sonra yumduğum gözlerim altında parlayıveren kızıl ışıklar gördüm, o kadar... Havanın sıcaklığı, baş dönmesi, ilk öpüşlerin tadı, iç çekmeler, uzun uzun dakikalar içinde akıp gidiyordu. Bir klâkson sesi duyduk, birer hırsızmışız da yakalanmışız gibi ayrıldık biribirimizden. Bir söz bile söylemeden orada bıraktım Cyril'i, eve doğru çıktım. «Neden bu kadar çabuk döndüler?» diye şaşırmıştım; tren daha gelmiş olamazdı. Ama Anna Larsen'i taraçada buldum, kendi arabasıyla gelmiş, daha yeni inmişti.

— Burası, dedi, Ormanda Uyuyan Güzel'in evi!.. Siz ne kadar da yanmışsınız, Cécile! Pek sevindim sizi gördüğüme.

— Ben de sizi gördüğüme sevindim, dedim. Doğruca Paris'ten mi geliyorsunuz?

— Trene binmektense otomobille gideyim dedim. Ama çok da yoruldum, bitkinim.

Hemen odasına götürdüm. Pencereyi açtım, Cyril'in kayığını görürüm diye umuyordum, çok-

tan uzaklaşmış. Anne, karyolaya oturmuştu. Gözlerinin çevresinde küçük küçük gölgeler belirmişti.

— Pek şirin bu köşk! dedi. Nerede evin efendisi?

— Elsa ile gara gitti, sizi karşılayacaklardı.

Valizini bir iskemlenin üzerine koymuştum, Anne'a doğru dönünce bir tuhaf oldum. Benzi atıvermişti, dudakları titriyordu.

— Elsa Mackenbourg mu? Buraya da mı getirdi Elsa Mackenbourg'u?

Verilecek bir yanıt bulamadım. Şaşkın şaşkın baktım yüzüne. Hep sakin görmüştüm onun yüzünü, duygularını belli etmeyen, etmeyecek bir kadın sanırdım, anlayamıyordum birdenbire bu hale gelmesini... O da bana bakıyordu, ama kuşkusuz görmüyordu beni; benim söylediklerimden doğmuş düşünceler, hayaller vardı aramızda. Sonunda gördü beni, başını çevirdi.

— Otomobille geleceğimi bildirmeliydim size, dedi. Ama bir an önce yola çıkayım diyordum, pek yorgundum.

Ben, ne dediğimi pek düşünmeden:

— Şimdi de... dedim, durdum.

— Şimdi de ne olmuş? diye sordu.

Merak eder gibi bakıyordu, ama bir küçümseme seziliyordu gözlerinde. Hiçbir şey olmamıştı. Ben, budalaca, ellerimi uğuşturarak,

— Şimdi de geldiniz, dedim. Pek seviniyorum sizin burada olmanıza. Sizi aşağıda bekleyeyim. Bir şey içmek istersiniz, her şey hazır barımızda...

Karmakarışık sözler kekeleyerek çıktım oda-

dan, birbirini tutmaz birtakım düşünceler sarmıştı. beni, öyle indim merdiveni. Neden benzi atıvermişti? Neydi sesindeki o perişanlık, neden kendini bırakıvermişti öyle? Bir şezlonga oturdum, gözlerimi kapadım. Anne Larsen'in yüzündeki eski sertliği, insanın içine güven aşılayan bütün o rahatlığı, alaylı alaylı bakışları, karşısındakilere sözünü geçiren kadın halini hatırlıyordum. Onun da duygularına kapılan, içinden geçeni gizleyemiyen bir insan olduğunu anlamak bana hem dokunmuş, hem de sinirlendirmişti beni. Yoksa tutkun muydu babama? Olacak şey miydi onun babama tutkun olması? Babamda onun beğenisine uyabilecek hiçbir şey yoktu ki! Yaratılışından güçsüz, hercai bir adamdı babam, bayağı sayılacağı günler olurdu. Anne Larsen'in o hali belki de yol yorgunluğundan, ya da Elsa'nın bizimle bir evde oturmasını bir densizlik sayıp öfkelenmesinden ileri geliyordu. Bir saat öyle kurup durdum.

Saat beşte babam Elsa ile döndü. Arabadan inmesine baktım. Anne, onu sevebilir mi? nesini sever? anlamak istiyordum. Başını biraz arkaya eğmiş, hızlı hızlı geliyordu bana doğru. Gülümsüyordu. Anne Larsen de, herhangi bir kadın da sevebilir onu, dedim.

— Anne Larsen çıkmadı trenden, dedi. İnşallah vagonun kapısından düşmemiştir.

— Yukarıda, odasında, dedim. Otomobille geldi.

— Ya?.. Çok güzel doğrusu!.. Haydi, sen ona götürüver buketini.

Anne'ın sesi geldi yukardan:

— Çiçek mi aldınız bana? Bu ne büyük iltifat!

Babamı karşılamak için indi merdiveni. Dinlenmişti, gülümsüyordu, sırtındaki giysiyle uzun yoldan gelmiş olduğu hiç belli değildi. «Otomobil sesini duydu da öyle indi, daha önce inse de biraz benimle konuşsa ne olurdu? Konuşacak bir şey bulamasa sınavımı sorardı!» diye düşünüp üzüldüm. Çakmıştım sınavda, bunu düşünmek avuttu beni.

Babam koştu ona doğru, elini tutup öptü:

— Bir çeyrek saat, elimde bu buket, dudaklarımda budalaca bir gülümsemeyle bekledim sizi garda. Çok şükür, gelmişsiniz. Elsa Mackenbourg'u tanır mısınız?

— Bir yerde görüşmüş olacağız, dedi... Ne güzel bir oda ayırmışsınız bana! Beni çağırdığınız için size ne kadar teşekkür etsem azdır, Raymond, çok yorulmuştum...

Babam tavus kuşu gibi salınıyordu. Her şey yolundaydı onun gözünde. Parlak parlak cümleler kuruyor, şişe şişe içki çıkarıyordu. Bense Cyril'in o ateşli yüzünü Anna'nın ateşli yüzünü, şirretlik akan o iki güzel yüzü düşünüyor da tatil günlerimizin, babamın dediği gibi rahatça, tasasızca geçebileceğinden kuşkuya düşüyordum.

Akşam yemeği pek neşeli geçti. Babamla Anne, ikisinin de tanıdıkları kimselerden söz açtılar. Çok değildi ikisinin de tanıdıkları, ama hepsi de sözleri edilecek kişilerdi. Ben çok eğlendim, ama Anne, babamın iş ortağının küçücük kafalı bir budala olduğunu söyleyince kaçıverdi keyfim. Çok içerdi o adam, ama sevimli, nazik

bir insandı. Babamla ben kaç kez onunla yemek yemiş, eğlenmiştik. Hiç unutmam o ziyafetleri... Doğru bulmadım Anne'in yargısını, söyledim:

— Tuhaf adamdır Lombard, dedim. Pek eğlendirir insanı.

— Ama siz de bilirsiniz, yetersizin biridir, onun tuhaflığı bile...

Bitirtmedim Anne'ın sözünü:

— Onun aklı belki alıştığımız biçimde bir akıl değil ama... diyecek oldum.

Anne da bana bitirtmedi sözümü, kusurumu bağışlar gibi bir bakışla:

— Aklın biçimleri diyorsunuz ya, dedi, doğrusu aklın çağlarıdır onlar.

Kısaca söylenilmiş, değişmez yargıları andıran bir söz, işte bu yanı pek hoşuma gitti. Bazı cümleler vardır ki beni büsbütün başka, daha ince bir düşünce acununa götürüverir, iyice kavrayamasam bile beni büyüleyiverir onlar. Anne Larsen'in o sözünü duyunca «Küçük bir defterim, bir kurşunkalemim olsa da yazsam bunları» diye düşündüm, bunu kendisine söyledim de. Babam kahkahayla güldü:

— Çok şükür hiç olmazsa kinci değilsin, dedi.

Neden kinim olsun? Biliyordum Anne'ın yüreğinde kötülük olmadığını. Seziyordum onun kimseye pek aldırmadığını, kimseyi önemli bulmadığını, bunun için de yargılarında, yavuzluğun verdiği kesinlik, inciticilik yoktu. Onun yargıları böyle oldukları için kişiyi büsbütün eziyordu ya!

O akşam Elsa doğruca babamın odasına gir-

di. Düşünerek, isteyerek mi yaptı bunu, bilemiyorum. Anne, bunun farkına varmamış gibi gözüktü. Bana, kendi yaptıklarından bir kazak getirmiş, ama teşekkür etmeme bırakmadı. Sıkılırdı kendisine teşekkür edenlerden, ben de bilirdim sözlerimin bütün hoşnutluğumu, coşkunluğunu belirtemediğini; onun için yormadım kendimi. Odasından çıkacağım sırada Anne Larsen :

— Pek sevimli buldum Elsa'yı, dedi.

Gülümsemeksizin gözlerimin içine bakıyordu. Az önceki hali, tepkisi, bende bir kuşku uyandırmışsa, onu gidermek istiyordu.

— Evet, dedim, canayakın bir... bir tazedir.

Kekeliyordum. Anne Larsen, gülmeye başladı. Sinirli sinirli gittim yatmaya. Cyril'i, o gece belki de Cannes'da kızlarla danseden Cyril'i düşünerek uyumuşum.

Biliyorum, bunları anlatırken unutuyorum en önemli şeyi : denizi, hiç durmayan o değişmez sesini, güneşi... Taşrada bir kızlar okulunun bahçesindeki dört ıhlamur ağacını, onların kokusunu da/ anlatamam. Sonra, bu anlattıklarımdan üç yıl önce okuldan çıktığım gün babamın demiryolu durağındaki gülümsemesi... Sıkıla sıkıla bir gülümsemeydi o : benim saçlarım örgülüydü, arkamda da hemen hemen kapkara bir okullu giyinişi vardı da onun için... Otomobile bindikten sonra birdenbire parlayıvermişti babamın neşesi, sanki bir yenginin verdiği sevinç : gözlerim tıpkı onun gözleri, ağzım tıpkı onun ağzıymış, ben kendisi için oyuncakların en değerlisi, en umulmadığı olacaktım. Daha bir şey bilmiyordum o günlerde : babam bana Paris'i gös-

terecek, süslenmeyi, zengince yaşamayı, kolay, rahat hayatı öğretecekti. O yıllardaki eğlencelerim, öyle sanıyorum, hep para sayesinde oldu: otomobil koşturmak, yeni bir giysi edinmek, plâklar, kitaplar, çiçekler satın almak... O kolay eğlencelerden pek utanmıyorum; onlara kolay eğlenceler demem de öyle olduklarını başkalarından duyduğum için. Pişman değilim onlardan, kimi günler yürek acıları çekmiş, ya da birtakım doğaüstü düşüncelere kapılmış olmaktan belki daha çok pişmanım. Huyumun, yaratılışımın değişmeyen tek yanı, eğlenmeyi, mutluluğu sevmemdir. Yoksa pek mi az okudum? Okulda, birtakım ahlâk kitapları, din kitapları okuturlar, işte o kadar. Paris'te başka kitaplar okumaya vakit bulamadım: dersten çıkınca erkek arkadaşlar beni sinemalara sürüklerdi, oyunların adlarını bilmeyişime şaşarlardı. Ya da kahvelere gider, güneşli taraçalarda otururduk. Kalabalığa karışmanın, içmenin, gözlerimin içine bakan, elimi tutan, sonra beni alıp o kalabalıktan ta uzaklara götürüveren bir kimsenin yanında olmanın tadını çıkarırdım. Sokaklardan geçip eve kadar yürürdük. Eve varınca, beni bir kapı altına çeker, öperdi. Öpüşmenin tadını almaya başladım. Bu anılara Jean, Hubert, Jacques diye birer ad karıştıracağım da ne olacak? On beşinde, on altısındaki hangi kızın bu adlarla tanıdıkları, arkadaşları yoktur? Akşam oldu mu, ihtiyarlayıverirdim, babamla çıkar, benim hiç işim olmayan birtakım ahbap toplantılarına giderdik, her türlüsünden kişiler bulunurdu o toplantılarda, eğlenirdim, benim daha bir çocuk

olduğuma bakarlar da oradakiler de eğlenirlerdi. Oralardan çıkınca babam beni eve bırakır, kendisi de bir kadın dostunu alır evine götürürdü. Gece döndüğünü hiç duymazdım.

Babamda bir gösteriş merakı vardı demek istemiyorum, bütün bu sevdalarını, serüvenlerini benden gizlemeye kalkmazdı, işte o kadar. Daha doğrusu falan kadın dostunun sık sık bizim eve yemeğe gelmesi, ya da —çok şükür, ancak birkaç günlüğüne— bizim eve yerleşmesini gerekli göstermek için yalanlar uydurmazdı; ahlâka, töreye aykırı olmayacak bir neden bulmaya yeltenmezdi. Eve sözde konuk diye çağırdığı kadınlarla ne işi olduğunu uzun zaman sezmeyecek, anlamayacak değildim ya! Babam da benim kendisine inanmamı, güvenmemi isterdi, böylece birtakım yalanlar uydurarak kafasını yormaktan da kurtulurdu. İyi bir hesaptı bu. Bir tek kabahati oldu babamın: kimi insanlar, aşkın güzelliğinden, yüceliğinden umutları kesilir de sevda işlerine köpeksi köpeksi bakarlar; bir zamanlar bana da o hal geldi. Yaşım neydi, başım neydi daha? Bunun içindir ki kimseyi pek korkutmadı benim öyle oluşum, daha çok güldürdü. Aşk üzerine söylenilmiş birtakım kısa kısa sözler bellemiştim, onları geveler dururdum. Hele bir tanesi, Oscar Wilde'ın «Bugünkü dünyada gözalıcı renk olarak kala kala bir ten günahı kaldı» sözünü pek beğenmiş, benimsemiştim. Uygulamazdım o yargıyı, uygulayamazdım ya, uygulayanlardan daha çok inanmıştım doğruluğuna. Bütün hayatımı o söz üzerine kurabileceğimi, ömrüm boyunca ondan esinleneceğimi,

bir ahlâksızlık masalı kahramanı olacağını sanırdım. Kişinin günü gününe uymadığını, hep bir düşüncede durmadığını, gündelik hayatın insana birtakım iyi duygular da getirdiğini hiç düşünmemiştim. Hayalimde, kendim için, hep alçaklıklar, kötülüklerle, bayağılıklarla dolu bir hayat kurardım.

III

Ertesi sabah yatağımı kaplayıp düşlerimi, benim o acayip, biraz da karışık düşlerimi dağıtıveren bir sıcaklık duyarak uyandım. Güneş çoktan doğmuş, sarıvermiş odamı. Yarı uyku içinde, elimle o sıcaklığı üzerimden, yüzümden atmaya çalıştım, gördüm ki olmuyor, kalktım. Saat onu bulmuş. Pijamamı çıkarıp giyinmeden taraçaya indim. Anne da oradaydı, gazeteleri gözden geçiriyordu. Baktım, hafifçe allık sürmüş yüzüne, ama kusursuzca sürmüş. O kadının kendini şöyle büsbütün süse bıraktığı, tam bir tatil günü yaşadığı olamazdı hiç. Bana dikkat etmediği için ben de merdivenin basamaklarından birine oturdum. Elimde bir fincan kahve, bir de portakal, sabah keyfimi çıkarmaya başladım. Portakalı ısırdıkça tatlı bir su doluyordu ağzıma, arkasından bir yudum kaynar kahve, sonra gene yemişin serinliği... Sabah güneşi saçlarımı ısıtıyor, derimde yatak çarşafının bıraktığı kırışıklıkları ütülüyordu. Beş dakika son-

ra denize gidip çimeceğimi düşünüyordum. Birden Anne'ın sesini duyup sıçradım yerimden:

— Bir şey yemiyor musunuz siz, Cécile?

— Sabahları yalnız kahve içmek daha iyi, neden derseniz...

— İnsan içine çıkabilmeniz için üç kilo almalısınız. Yanaklarınız çukur çukur, kaburgalarınız sayılıyor. Gidin de tereyağı, ekmek getirin.

Bana zorla tereyağlı ekmek yedirmemesi için yalvardım, o da bana bunun gerekli olduğunu anlatmaya başladı. O sırada, arkasında güzel, süslü, benekli hırkasıyla babam geldi:

— Bu ne şirin hal! dedi. İki esmer kızcağız güneşte oturmuşlar, tereyağlı ekmek sözü ediyorlar...

Anne, gülerek:

— Yazık ki, dedi, burada bir tek kızcağız var. Ben sizin yaşınızdayım, Raymond.

Babam eğilip Anne'ın elini tuttu:

— Yavuzluğu da bırakmazsınız hiç! dedi. Yaşını yüzüne vurursunuz insanın!

Baktım, Anne'ın gözkapakları titriyor; beklenmedik bir okşanmaya ermiş sanki. Bunu fırsat bilip çekildim oradan. Merdivende Elsa ile karşılaştım. Belliydi yataktan yeni kalktığı, güneşten kıpkızıl yanmış yüzünde gözleri şiş şiş, dudakları da upuçuktu. «Durdurayım şunu, durdurayım da Anne'ın aşağıda olduğunu, yüzünü gözünü düzelttiğini, aşırı gitmeksizin tenini kızartacağını söyleyeyim,» dedim. «Dikkat edin,» diyesim geldi. Kuşkusuz Elsa kızar, içerlerdi buna: Yirmi dokuzundaydı daha, yani Anne'dan

on üç yaş küçük; bu da onun için yeterli bir üstünlüktü.

Mayomu alıp küçük koya koştum. Şaşırıverdim, Cyril benden önce gelmiş, kayığında oturuyordu. Bana doğru geldi, ciddi bir hali vardı, ellerimi tuttu:

— Dün yaptıklarım için bağışlamanızı dilerim, dedi.

— Kabahat bendeydi, dedim.

Benim hiç de bir sıkkınlık, bir üzüntü duyduğum yoktu, Cyril'in öyle ciddi ciddi konuşmasına şaşmıştım.

Cyril, kayığı denize sürerek:

— Ben düşündüm de çok kızdım kendi kendime, dedi.

Ben keyifle:

— Kendi kendinize kızacak, öfkelenecek bir şey yok kil dedim.

— Var, var...

Ben atlamıştım kayığa. Cyril, bacaklarının yarısına kadar su içinde, ayakta duruyordu, küpeşteye dayanmıştı, sanırsınız bir avukat, mahkemede söz söyleyecek... Anladım, diyeceğini bitirmeden binmeyecekti kayığa, gereken bütün dikkatle baktım kendisine. Bilirdim ben onun yüzünü, bildiğim gibi buldum. Yirmi beşinde bir gençti o, belki de kızları baştan çıkaran, kötülüğe sürükleyen bir kişi sanıyordu kendini, güldüm bunu düşünerek.

— Gülmeyin, dedi. Dün akşam, çok kızdım kendi kendime. Sizi bana karşı savunacak hiçbir şey yok. Babanız, o kadın, onların size örnek olması... Ben pis herifin biri olsam, gene bir

şey çıkmayacak karşıma. Siz benim pis bir herif olduğumu sanabilirsiniz...

Gülünç bile değildi. Yüreğinin temiz olduğunu, beni sevmeye hazır olduğunu seziyordum. Anladım ki ben de onu sevmek isterdim. Kollarımı boynuna doladım, yanağımı yanağına değdirdim. Geniş omuzları vardı, sert vücudu vücuduma dokunuyordu:

— İyi insansınız siz, Cyril, dedim. Benim için bir kardeş, bir ağabey olacaksınız.

Öfkeyle hafifçe homurdanarak kollarını bana sardı, yavaşça çıkardı beni kayıktan. Kaldırmış kucağında tutuyordu beni, başım omuzunun üstündeydi. O anda seviyordum onu. O sabah ışığı içinde, o da benim gibi altın renginde, benim kadar sevimli, benim kadar yumuşaktı. Ağzı ağzımı arayınca ben de onun gibi zevkten titremeye başladım, öpüşmemiz hiçbir yürek karası, hiçbir utanma vermedi bize, arasıra fısıltıların kestiği uzun, derin bir arama, işte o kadar... Birdenbire kurtardım kendimi; kayık bir başına gidiyordu, yüzdüm ona doğru. Yüzüm düzelsin, serinlesin diye suya daldırdım... Yeşildi su. Beni bir mutluluğun, tam bir tasasızlığın kavradığını duyuyordum.

Saat onbir buçukta Cyril gitti, bir yanında Anne, bir yanında da Elsa ile babam göründü keçiyolunda. Babam ortada yürüyor, ancak kendine vergi bir incelik, bir doğallıkla bir birine, bir ötekine elini uzatıyordu. Anne, sabahlığını değiştirmemişti. Biz dikkatle bakıyorduk kendisine, sabahlığını çıkarıp yere yaydı, üzerine oturdu. İnceydi beli, bacakları kusursuzdu. Birkaç

küçük kırışık, hepsi o kadar... Hiç kuşkusuz yıllarca özene bezene bakmıştı kendisine, vücudunun bozulmamasına çalışmıştı. Başarmıştı o işi. Kaşımı kaldırıp göz ettim babama, o kadını beğenmesini pek haklı bulduğumu belirtmek istiyordum. Babamın da bana öyle bakacağını ummuştum, yanılmışım, bakmadı, gözlerini kapadı. Zavallı Elsa acınacak bir haldeydi, yağ sürünüyordu. «Bir hafta geçmez, babam kovar bu kızı,» diye düşündüm. O sırada Anne, başını bana çevirdi :

— Cécile, dedi, siz burada neden bu kadar erken kalkıyorsunuz? Paris'te, on ikiye kadar çıkmazdınız yataktan.

— Paris'te yapılacak işlerim vardı, dedim. Yapılacak işlerim olduğu için de bacaklarım kesilirdi.

Gülümsemedi bu söze : herkes gibi hatır için, incelik olsun diye gülümsemezdi o, ancak canı isteyince gülümserdi.

— Ya sınavınız?

— Çaktım, dedim keyifle. Artık iyice suya düştü benim sınav!

— Ekimde kazanmalısınız.

Babam karıştı söze :

— O da neden? Ben ömrümde diploma mipploma almadım, gene de paşa gibi yaşıyorum.

Anne :

— Hayata atılırken sizin paranız vardı da ondan, dedi.

Babam soyluca bir tavır takınarak :

— Kızım da kendini yaşatacak erkekler bulur! dedi.

Elsa gülmeye başlamıştı, üçümüz de baktık ona, duruverdi. Anne, bu konuyu kesmek için, gözlerini kapatarak :

— Bu tatil günlerinde çalışmalı Cécile, dedi.

Bunalmış gibi baktım babama. O da bana sıkkın bir gülümsemeyle baktı. Kara kara satırlarıyla Bergson'un kitabı geldi gözlerimin önüne, aşağıda da Cyril'in kahkahası... Ürperdim bunu düşününce. Sürüklenircesine gittim Anne'ın yanına, yavaşça seslendim. Gözlerini açtı. Tasalı yüzümü eğdim ona doğru, kendime düşünce işlerinden yorulmuş bir kız görünümü vermek için büsbütün çökertmiştim yanaklarımı, yalvardım :

— Bana bu oyunu etmeyin Anne, dedim, bu sıcaklarda çalıştırtmayın beni... Bana çok iyiliği dokunabilir bu tatil günlerinin, zehir etmeyin..

Bir an dik dik baktı bana, sonra başını çevirerek acayip acayip gülümsedi :

— Yapmam gerekiyor bunu, dedi, sizin dediğiniz gibi bu sıcaklarda da size bu oyunu etmem gerekiyor. Ancak bir kızarsınız, iki kızarsınız, ama ben bilirim sizi, sınavda da geçersiniz.

— Öyle şeyler var ki insan bir türlü alışamıyor...

Gülmeksizin söylemiştim bunu. Anne, alaylı alaylı bir baktı bana; ben, kaygılı, tasalı, uzandım kuma. Elsa, deniz boyundaki yaz eğlencelerinden açmış, anlatıp duruyordu. Ama babamın onu dinlediği yoktu. Babam, o üç vücudun kurduğu üçgenin başına geçmiş, yandan gördüğü Anne'ın yüzüne gözlerini dikiyor, çekinmeksizin bakıyordu. Anlıyordum o bakışların ne demek

olduğunu. Kumda boyuna açıp kapatıyordu elini, yavaş, düzenli, yorulma bilmez bir hareket... Denize doğru koştum, «Ne güzel tatil günleri geçirecektik!.. Bitti artık, berbat oldu!..» diye inleyerek daldım suya. Acıklı bir sonuca varmak için ne gerekse hepsi vardı başımızda: kadınları baştan çıkaracak bir adam, bir yarı-yosma, bir de aklına koyduğundan şaşmayan bir kadın... Suyun dibinde güzel mi güzel bir kabuk gördüm, pembeli mavili bir şey. Dibe daldım almak için. Öğlen yemeğine kadar elimden bırakmadım: bir yumuşaklığı vardı o yıpranmış kabuğun, bir rahatlık veriyordu elime. «Bana uğur getirecek bu,» dedim, bütün yaz yanımdan ayırmamaya karar verdim. Nasılsa yitirmedim onu, ben ki her şeyi yitiririm. O sıcacık, pembe deniz kabuğu şimdi de elimde, bir ağlama isteği veriyor içime.

IV

Sonraki günler baktım ki Anne, son derece bir hoşgörüyle karşılıyor Elsa'nın söylediklerini, dostça davranıyor ona. Ne saçmalar, ne budalalıklar olurdu Elsa'nın konuşmasında; Anne, ses çıkarmıyordu bunlara, oysa kısa, kırıcı cümlelerle karşısındakini yargılamasını bilen kadınlardandı, istese rezil ediverirdi Elsa'yı. Çok sabırlıymış, doğrusu bir büyüklük bu yaptığı diyerek içimden pek beğeniyor, alkışlıyordum onu; bu

işte daha da çok bir hesap, bir ustalık olduğunu sezemiyordum. Benim bildiğim, babamın çabucak bezmesi gerekirdi bu yavuzca oyundan. Tam tersine, o da bir iyilik diye karşılıyordu Anne'ın o davranışını, minnettarlığını nasıl belirteceğini bilemiyordu. Doğrusu, babamın minnettarlığı da yalnızca bir bahane idi. Anne ile konuşurken, saygı beslediği, kızının ikinci bir anası diye baktığı bir kadın karşısında olduğunu unutmuyordu. Bunu daha da ileri götürdüğü, Anne'a beni korumasını ister gibi, onu benim halimden sorumlu tutar gibi baktığı da olurdu, böylece onu bize daha yaklaştırmaya, bize daha sıkıca bağlamaya çalışırdı. Ama bazı bakışları, hareketleri de onu, tanımadığı, zevk içinde tanımak istediği bir kadın diye gördüğünü belli ediyordu. Kaç kere Cyril'de de sezmiştim o bakışları, sezmiştim de hemen ondan kaçmak, hem de onu ateşlendirmek dileğini duymuştum içimde. Demek ki ben, Anne'dan da daha çok etki altında kalabilecek insanlardanmışım! Anne, aldırmıyordu babamın o bakışlarına, gene de sakin bir dostlukla karşılıyordu onları. Bir güven geldi yüreğime, «İlk gün yanılmışım,» diye düşündüm, kötü bir anlama çekilmiyecek bu dostluğun babamı büsbütün ateşlendirdiğini anlayamıyordum. Hele Anne'ın susmaları... ne kadar doğallık, ne kadar incelik vardı o susmalarda! Elsa'nın o hiç durmayan, kesilmeyen gevezeliğinin tam tersi, ışıkla karanlık gibi... Zavallı Elsa, farkında değildi bir şeyin, hep öyle taşkındı o; dinlenmek bilmiyor, güneş altında rengini bozup duruyordu.

Ama bir gün, babamın bir bakışını mı ya-

kalamış nedir, anlar gibi oldu. Öğle yemeğinden önce babamın kulağına bir şeyler fısıldadı. Babamın bir an canı sıkıldı, ama sonra gülümseyerek o da razı oldu. Yemek bitip de kahveler içilince Elsa kalktı sofradan, kapıda durdu, bize baktı. Amerikan filmlerinden öğrenildiği pek belli tatlı bir dermansızlık, bir baygınlık vardı gözlerinde, sesine de on yıl Fransa'da sevda işleriyle uğraşmanın verdiği ustalığı katarak,

— Geliyor musunuz, Raymond? dedi.

Babam da kalktı sofradan, biraz kızarmıştı, öğle uykusunun kişiye pek yaradığını söyleyerek gitti Elsa'nın arkasından. Anne, kıpırdamamıştı. Sigarası tütüyordu parmaklarının ucunda. Ben bir şeyler söylemeyi boynuma borç bildim :

— Herkes, öğle uykusu, insanı dinlendirir diyor ya, bana yanlış gibi geliyor bu...

Bu sözün kötü bir anlama çekilebileceğini birden sezdim, hemen durdum. Anne, soğuk bir bakışla :

— Rica ederim! dedi.

Anne, benim o sözümün iyi bir anlamı da olabileceğini aklına getirmemiş, yalnızca çirkin, bayağı bir nükte diye karşılamıştı. Baktım yüzüne. Sakindi, sinirli değildi, ama buna ermek için kendini tuttuğunu anladım; içime dokundu. O sırada belki de kıskanıyordu Elsa'yı, tutkuyla imreniyordu onun durumuna. Avutmak için utanmazca bir düşünce geçti aklımdan, aklıma esebilecek utanmazca bütün düşünceler. Bu da pek hoşuma gitti, bayıldım. O türlü düşünceler bir güven verirdi içime, büyütürdü beni kendi

gözümde, sanki sarhoş ederdi beni. O düşünceyi söylemekten de kendimi alamadım:

— Elsa'nın güneş yanıklarını gözönüne getirdim de, bu türlü öğle uykusu her ikisi için de pek tatlı olmasa gerek! dedim.

Dilimi tutmuş olsam, kuşkusuz daha iyi ederdim. Anne,

— Hiç sevmem böyle sözleri, dedi, tiksinirim. Sizin yaşınızda bir kızın böyle şeyler söylemesi, yalnızca saçmalamak da denemez buna, ama üzüyor insanı.

Birdenbire sinirlendim:

— Gülelim diye söylemiştim, dedim, bağışlayın. Biliyorum ki bu durumdan hoşnuttur ikisi de.

Bana bir baktı, bu türlü sözlerden bunaldığı belliydi. Hemen af diledim. Gene gözlerini kapattı, ağır ağır, sabırlı, söylemeye başladı:

— Pek basit sizin aşkı, sevdayı görüşünüz, düşünüşünüz, dedi. Aşk dedikleri, sevda dedikleri birbiriyle ilintisi ilişiği olmayan birtakım duygular değildir ki...

Düşündüm de benim bütün aşklarımın öyle olduğunu anladım. Bir yüz karşısında birdenbire duyulan bir heyecan, bir atılış, bir öpüşme... Birbirini tutmayan, birbirine bağlı olmayan birtakım kısa kısa anılar; yalnız buydu aşkın bende bıraktığı. Anne ise, «Büsbütün başka bir şeydir aşk,» diyordu. «Gönlün vefalı bir şefkati vardır, bir tatlılığı, bir özleyişi vardır... Siz daha anlayamazsınız bunları.»

Elini şöyle bir salladı, sonra bir gazete çekti. Kızsaydı, öfkelenip parlasaydı, bende gördüğü

duygu yoksulluğu karşısında kendisinin o zoraki sakinliğini, bir alınyazısına katlanır gibi takındığı o aldırışsızlığı bırakıverseydi, daha sevinecektim. «Haklı,» diye düşündüm içimden, bir hayvan gibi yaşıyordum, başkalarının keyfine, buyruğuna bağlı, acınası, güçsüz bir yaratık. Düşüverdim kendi gözümden, pek üzücü oldu bu benim için, alışık değildim buna, yargılamazdım kendimi, ne iyi, ne de kötü bulurdum. Odama çıktım, karmakarışık düşüncelere, düşlere daldım. Yatak çarşafım ıpılık olmuştu, Anne'ın sözleri kulağımdaydı daha: «Başka şeydir aşk, bir özleyiştir.» Benim kimseyi özlediğim olmuş muydu?

O on beş gün içinde neler oldu, birini bile ayrıntılarıyla hatırlamıyorum. O tatil, sonunda neye vardı, onu elbette iyice biliyorum, bütün dikkatimi bağladım, bütün olanaklarımı bağladım da onun için. Ama o üç hafta, ne de olsa mutluluk içinde geçilecek o üç hafta... Bir gün babam, Anne'ın dudaklarına uzun uzun bakmıştı, bir gün de sözde şakaya vurarak onun aldırışsızlığı, kayıtsızlığı için sitem etmişti. Başka bir gün de, Anne'ın inceliği ile Elsa'nın hayvansılığı arasında bir karşılaştırma yapmaya kalkmış, hem de hiç gülmemişti... Hangi günlerdi onlar, bilmiyorum şimdi. Benim bütün o rahatlığım, budalaca bir düşünceden ileri geliyordu: «On beş yıldır tanışıyorlar, birbirine tutulacak olsalar, çoktan yaparlardı o işi,» diyordum kendi kendime. Sonra düşünüyordum: «Böyle bir şey olsa bile, ne çıkar sanki? Üç ay sürer babamın vurgunluğu, Anne'ın gönlünde de

ateşli birkaç anı, bir de bir onur yarası kalır.» Ama bilmiyor muydum Anne'ın öyle birden bırakılıverecek bir kadın olmadığını? Ne yapayım ki Cyril de oradaydı, o yetiyordu benim düşüncelerime. Çoğu, akşamları birlikte çıkar, Saint-Tropez barlarına giderdik, klarnetin çaldığı baygın havalarla dans ederdik, aşk sözleri söylerdik birbirimize. Ertesi gün unuturdum o sözleri, ama söylediğimiz anlarda ne tatlıydı o sözler! Gündüzleri, bizim yelkenliyi yüzdürürdük kıyı boyunda. Kimi, babam gelirdi bizimle. Pek beğeniyordu Cyril'i, hele bir yüzme yarışında Cyril'in, onu, bile bile kazandırdığı günden sonra çok sevmişti onu. O Cyril'e «Cyril'ciğim,» diyor, Cyril de ona «Beyefendi,» diyordu, ama içlerinde asıl büyük olan hangisiydi, bilemiyorum.

Bir gün öğleden sonra Cyril bizi aldı, çay içmeye kendi evine götürdü. Sakin, hep gülümser ihtiyar bir hanımdı annesi, hem dul bir kadın olarak, hem de anne olarak çektiği sıkıntıları, güçlükleri anlattı. Babam acıdı onun haline, arada bir minnettarlıkla Anne'a bakıyor, sonra büyük hanıma iltifatlar ediyordu. Anne, nazik nazik gülümsüyordu görüp işittiklerine. Dönüşte, büyük hanımı pek şirin bulduğunu söyledi. Bense öylesine kocakarılara veriştirmeye başladım. Bana, eğlenir gibi, kusuruma bakmadıklarını bildirir gibi bir gülümsemeyle karşılık verdiler; çileden çıktım; bağırırcasına:

— Görmüyor musunuz, anlamıyor musunuz, dedim, pek bir beğeniyor o kadın kendini, pek bir hoşnut kendinden. Ödevini yapmış olduğu kanısında, koltukları kabarıyor...

— Ama haklı da, dedi Anne, bir ana olarak da, bir erkeğin eşi olarak da yapmış ödevini...

— Ya yosmalık ödevini? diye sordum.

— Kabalığı sevmem, dedi Anne, böyle herkesin bağlandığı inançları zedelemek için söylenilmiş kaba sözlerden de hoşlanmam.

— Herkesin inandığına aykırı bir söz değil ki benim söylediğim. O kadın da bütün kadınlar gibi varmış kocaya, bir erkeğe tutulmuş, ya da töreye uyarak kocaya varmış. Bir de çocuğu olmuş. Çocuk nasıl olur, bilirsiniz elbette!

Anne, alay etti benimle:

— Sizin kadar bilmesem de benim de kulağıma çalındı.

— Büyütmüş çocuğunu. Kocasını aldatmaya, kimse ile sevişmeye kalkmamış, böylece de birtakım yürek çarpıntılarından, üzülmelerden kurtulmuştur. Binlerce kadının yaşadığı gibi yaşamış; ama kurum kurum kuruluyor böyle yaptı diye. Eş olarak da, ana olarak da bütün genç burjuva kadınları gibi yaşamış, o hayattan sıyrılmak için bir şey yapmamış. Neden kabarıyor koltukları? Bir şey yaptığı için değil, şunu yapmadı, bunu yapmadı diye...

Babam:

— Pek bir anlamı yok bu söylediklerinin, dedi.

— Ancak enayileri kandıracak bir tuzak bu! diye bağırdım. Sonra da kalkar, hiçbir şey yapmadıkları için «Ödevimi yaptım,» diye kurulurlar. Öyle bir çevrede doğduktan sonra bir sokak orospusu olabilseydi, o zaman bir üstünlük sayılırdı yaptığı.

Anne,

— Bu sizin dedikleriniz şimdi herkesin ağzında, dedi, ama yok bunların bir değeri.

Doğruydu belki. Ben ağzımla söylediğimi içimden de düşünüyordum, gene de doğruydu başkalarından duyup öğrendiğim. Benim yaşama biçimim de, babamın yaşama biçimi de bu görüşü doğruluyordu. Anne'ın bu görüşü küçümsemesi beni yaralıyordu. Kişi yalnız ciddi şeylere bağlı olmaz ya, birtakım sudan şeylere de bağlı olabilir. Ama Anne, düşünen bir varlık diye bakmıyordu bana. Birdenbire «Her şeyden önce onu bu görüşünden vazgeçirmeli, yanıldığını anlatmalı kendisine,» diye düşündüm. Yakında bunun için bir fırsat çıkacağı, benim de o fırsatı kaçırmayacağım hiç aklıma gelmedi. Hem ben, bir ay sonra büsbütün başka türlü düşünebileceğimi, kanılarımın sürmeyip değişeceğini kabul ediyordum. Ben, özü yüksek bir kişi olabilir miydim hiç?

V

Sonra bir gün geliverdi bu işin sonu. Bir sabah babam karar verdi : akşama Cannes'a gidecek, oynayacak, dansedecekmişiz. Gözlerimin önünde şimdi : Elsa pek sevindi buna. Gazinolar, barlar havasına pek alışıktı, oralara gitti mi gene gönüller yakan bir kadın kesileceğini, yaşadığımız yarı yalnızlık içinde, güneş altında

kavrula kavrula biraz yitirdiği o eski benliğine gene kavuşacağını umuyordu. Anne, bu türlü eğlencelerden hoşlanmaz da gitmek istemez sanıyordum, yanılmışım, o da hoşnut görünüyordu. Ben, akşam yemeğinden sonra kaygısızca çıktım odama, bir tek akşam giysim vardı, onu giydim. Babam seçmişti o giysiyi, acayip bir kumaştandı, hele benim üstümde büsbütün acayip oluyordu: Babam, öyle şeylerden hoşlandığı için midir, yoksa alışkanlığından mıdır nedir, beni de gönül verdiği kadınlar gibi giydirmek isterdi. Aşağı inince babamı gördüm, yeni smokinini giymiş, pırıl pırıldı. Kollarımı boynuna doladım:

— Tanıdığım erkeklerin en güzelisin sen, dedim.

— Cyril'den sonra, değil mi? dedi.

Belliydi kendisinin de inanmadığı bu Cyril hikâyesine. Sonra:

— Sen de, dedi, benim tanıdığım kızların en güzelisin.

— Elsa ile Anne'dan sonra, dedim. Ben de pek inanmıyordum bu söylediğine.

— Onlar daha inmedi, çekinmiyorlar bizi bekletmekten, bari sen gel de bu ihtiyar, romatizmalı babanla bir danset.

Eğlenmeye gideceğimiz akşamlar bir mutluluktur kaplardı içimi, gene duydum o mutluluğu, Hiç de ihtiyar bir baba hali yoktu onda. Danse-derken onun pek iyi bildiğim kokusunu, kolonyanın, sıcaklığın, tütünün bir araya gelerek oluşturdukları kokuyu kokladım. Tempo tutarak dansediyordu, gözleri yarı kapalı, onun dudaklarında da benimki gibi tutulmaz, gizlenilmez

bir gülümseme... Romatizmasını unuttu da:

— Sen bana be-bop'ı[1] öğretiversene, dedi.

Birdenbire durdu: Elsa iniyordu merdivenden, iltifatlı sözlerle onu karşıladı. Huyuydu onun, hep söylerdi öyle sözleri. Elsa, yeşillerini giymiş, ağır ağır iniyordu aşağı, dudaklarında kibar yosmaların «Biliriz biz bu feleğin cilvelerini!» der gibi gülümsemesi, gazinoda takındığı gülümseme... Kurumuş saçlarını da, güneşten yanmış derisini de elinden geldiğince düzeltmiş. Büyük ustalıktı onunki doğrusu, gene de pek bir parlak olamamıştı. Çok şükür kendisi sezinlemiyordu bunu.

— Gidiyor muyuz?

— Anne daha inmedi ki, dedim.

Babam:

— Çık da bir bak, hazır mı, dedi. Biz buradan Cannes'a gidinceye kadar geceyarısı olacak.

Ayaklarım eteklerime dolanarak merdiveni çıktım, Anne'ın kapısını vurdum. «Giriniz!» diye bir ses geldi içerden. Kalakaldım eşikte. Gümüşsüler giyinmişti Anne, ama ne gümüşsüler; beyaz, ışığı çekiveriyor, ortalık ağarırken hani denizin birtakım renkleri vardır, çeker ışığı, onun gibi. Olgunluk yaşının bütün büyüleri o akşam sanki Anne'da toplanıvermişti.

— Çok güzel! dedim. Anne bu ne güzel giysi!

Bırakıp gideceğimiz bir kimseye nasıl gülümsersek, o da aynaya bakıp öyle gülümsedi..

1. **Be-bop**: 'Bibap' okunur. Bir dans.

— Evet, dedi, bir başarı oldu bu gümüşsü giysi.

— Siz dedim, baştan ayağa bir başarısınız.

Kulağımdan tutup baktı bana. Koyu mavi gözleri vardı. Parladı, gülümsedi o gözler.

— Siz bazan yorucu bir kız oluyorsunuz ya, gene de iyi bir kızsınız, dedi.

Önümden geçti, benim giysime dikkat edip bir şey söylemedi. Buna hem sevindim, hem de içerledim. Benden önce indi merdivenden, baktım, babam onu karşılıyor aşağıda. Babam, ilk basamakta durmuş, başını kaldırmış, öyle bakıyordu. Elsa da bakıyordu Anne'ın inmesine. O hep gözlerimin önünde: yukarıda benden biraz daha ileride, altın renginde ensesi, kusursuz omuzlarıyla Anne, daha aşağıda gözleri kamaşmış babam, elini uzatmış, duruyor; uzakta da Elsa'nın yüzü yandan gözüküyor. Babam:

— Anne, dedi, pek parlaksınız.

Anne gülümsedi, babamın önünden geçerek mantosunu aldı:

— Buluşuruz orada, değil mi? Siz, Cécile, benimle gelin.

Bıraktı, otomobili ben kullandım. Gece yol o kadar güzeldi ki hızlı sürmedim. Anne, bir şey söylemiyordu. Radyonun kudurmuş gibi çıkardığı gürültünün bile farkında değil gibiydi. Bir dönemeç yerinde babamın küçük arabası bizi geçti. Anne gene bir şey söylemedi. Artık benim karışamıyacağım bu durum karşısında benim bir işimin kalmadığını seziyordum.

Gazinoda babam ne yaptı yaptı, izimizi bulamamacasına biribirimizden ayrıldık. Ben Elsa

ile bara gittim. Elsa tanıdıklarından birini bulmuştu: yarı sarhoş bir Güney Amerikalı. Tiyatroyla uğraşırmış, o sarhoşluk halinde gene tiyatro tutkusuyla ilgi uyandıracak bir adam. Onunla bir saat kadar hoş vakit geçirdim, ama Elsa sıkılıyordu. Tiyatronun ileri gelenlerinden bir iki kişiyi tanıyordu, ama anlamıyordu o sanattan. Birdenbire bana, babamın nerede olduğunu sordu. Ben nereden bilecektim? Sonra Elsa çekildi yanımızdan. Güney Amerikalı önce buna üzülmüş gözüktü, ama bir kadeh viski daha içince gene keyfi yerine geldi. Ben hiç bir şey düşünmüyordum, kabalık olmasın diye ben de içmiştim, bir tasasızlık, bir kaygısızlık sarmıştı içimi. Güney Amerikalı, dansetmek isteyince iş daha da tuhaflaştı. Sımsıkı tutmak zorunda kaldım onu, durmadan da ayaklarıma basıyordu, büyük bir güç isterdi kurtulabilmem için. O kadar gülüyordu ki, Elsa omuzuma vurup da masalın büyük felâketleri haber veren Kassandrası gibi karşıma dikilince, az kaldı «Defol buradan!» diyecektim.

— Bulamıyorum onları, dedi.

Perişandı, beti benzi uçmuştu. Pudrası dökülmüştü, bütün çizgileri gözüküyordu, bir yorgunluk çökmüştü yüzüne. Acınacak bir haldeydi. Birdenbire çok öfkelenmiştim babama. Akıl almaz bir terbiyesizlikti onun yaptığı. Pek doğal bir şeymiş, Elsa'nın da düşünmesi gerekirmiş gibi gülümsiyerek:

— Biliyorum nerede olduklarını, dedim. Ben şimdi gelirim.

Ben bırakıverince, Güney Amerikalı Elsa'-

nın kucağına düştü, pek de sevindi buna. «Elsa benden tombul, kırılmaz o adamcağızın sevinmesine!» diye düşündüm. Büyüktür Cannes Gazinosu: iki kere dolaştım, bulamadım aradıklarımı. Taraçaları da birer birer gözden geçirdim, sonra otomobil geldi aklıma.

Bahçede güçlükle buldum arabayı. Oradalarmış. Ben arkadan geldiğim için arka pencereden gördüm gölgelerini. Yüzleri birbirine pek yakındı, çok ciddi idiler, ikisi de fenerin altında çok güzeldi. Bakıyorlardı birbirlerine, kuşkusuz yavaş sesle konuşuyorlardı, dudaklarının kıpırdadığını görüyordum. İçimden «Döneyim ben,» dedim, ama Elsa'yı hatırlayınca açtım kapıyı.

Babam elini Anne'in koluna dayamıştı, bana baktılar bakmadılar. Ben, incelikle,

— Eğleniyor musunuz bari? diye sordum.

Babam öfkeli bir tavırla:

— Ne olmuş? dedi. Ne işin var burada senin?

— Ya sizin ne işiniz var? Elsa bir saattir sizi arayıp duruyor.

Anne, başını bana döndürdü, belliydi hiç istemediği:

— Dönüyoruz biz, dedi. Elsa'ya söyleyin, ben biraz rahatsızlandım, babanız beni eve götürüyor. Siz eğlenin, sonra benim otomobilimle gelirsiniz.

Hırsımdan titriyordum, bulamıyordum söylenecek sözleri.

— Eğlenelim mi? dedim. Ne kadar düşüncesizsiniz. İğrenç bir şey bu!

Babam şaşarak:

— Neymiş iğrenç olan? diye sordu.

— Sen kalkıyor, kırmızı bir kızı denize getiriyorsun, güneşe dayanamayıp, derileri soyulduktan sonra da bırakıveriyorsun. Kolayını bulmuşsun! Ben şimdi ne diyeceğim Elsa'ya?

Anne, bezgin bir tavırla babama dönmüştü. Ona gülümsüyor, beni dinlemiyordu. Çileden çıkar gibi oldum:

— Yani ben gidip de Elsa'ya babam koynuna alacak başka bir kadın bulmuş, sizi bırakıyor, mu diyeyim?

Babamın bağırmasıyla Anne'ın bana bir tokat indirmesi bir oldu. Başımı hızla çektim otomobilin kapısından. Canımı acıtmıştı. Babam:

— Seni terbiyesiz, dedi. Özür dile bakayım...

Kımıldamaksızm durdum kapının yanında. Binbir düşünce üşüşmüştü başıma. İnsan şöyle kibarca tavırlar takınır ya, böyle şeyler iş işten geçtikten sonra gelir benim aklıma. Anne:

— Buraya gelin, dedi.

Bir tehdit yoktu sesinde, yaklaştım. Elini yüzüme sürdü; sanki alık kızın biriymişim gibi ağır ağır, tatlı tatlı konuştu:

— Yavuzluk taslamayın öyle, Elsa için ben de üzülüyorum. Ama siz ince bir kızsınız, düzeltirsiniz bu işi. Yarın konuşur, anlaşırız. Çok mu acıttım canınızı?

O andaki tatlılık, biraz önceki aşırı şiddetim, bir ağlama hevesi veriyordu bana. Baktım onların arabayı sürüp gitmelerine; büsbütün bir boşluk duydum içimde. Ancak kendi duygularımın inceliğini düşünüyor da öyle avutuyordum gönlümü. Yavaş yavaş yürüyerek gazinoya dön-

düm, Elsa'yı buldum, Güney Amerikalı da yapışmıştı yakasına. Ben bir şey yokmuş gibi:

— Anne hasta olmuş, dedim. Babam eve götürdü onu. Bir şey içmiyor muyuz?

Elsa baktı bana, karşılık vermedi. Onu inandırabilecek bir neden arıyordum:

— Gönlü bulanmış, dedim, çok kötü, o canım giysisi leke içinde.

Böyle söylemek Elsa'yı kandırır sanıyordum, ama o üzgün üzgün ağlamaya başladı. Kolum kanadım kırılmış gibi baktım yüzüne:

— Cécile, dedi, ah! Cécile, ne kadar mutluyduk!..

Hıçkırıkları artıyordu. Güney Amerikalı da «Ne kadar mutluyduk! Ne kadar mutluyduk!» diyerek ağlamaya başladı. O anda Anne'dan da, babamdan da nefret ediyordum. Elsa'yı susturmak, rimelinin erimesini önlemek, Güney Amerikalının hıçkırıklarını dindirmek için her şeyi yapmağa hazırdım.

— Bu iş bitmiş sayılmaz, Elsa, dedim. Gelin, gidelim.

Hıçkırıklar arasında:

— Yarın gelir valizlerimi de alırım, dedi. Hoşça kal Cécile, biz ne iyi anlaşıyorduk!..

Ben o zamana kadar Elsa ile yalnız havadan, modadan konuşmuştum, gene de sevdiğim eski bir arkadaşı yitirir gibi oldum. Birdenbire döndüm oradan, otomobile kadar koştum.

VI

Geceki viskiler yüzünden olacak, ertesi sabah pek bir perişandım. Uyandım baktım ki eğri yatmışım yatağa, ağzım pelte gibi, bütün vücudumu çekilmez bir nem kaplamış. Pencere kapağının arasından bir güneş çizgisi süzülüyor içeri, bir toz dumandır yükseliyor. Ne kalkmak istiyordu canım, ne de yatakta kalmak. Elsa gelecek mi? Bu sabah Anne ile babamın yüzleri ne biçim olacak diye düşünüyordum. Rahat, çabasızca kalkabileyim diye kafamı kendimle değil, onlarla yormaya çalışıyordum.

Başarabildim sonunda, odamın serin taşları üzerinde dikildim; her yanım ağrıyordu, sersem gibiydim. Aynada yansımı gördüm, dayadım alnımı aynaya: büyümüş gözler, şiş bir ağız, yabancı bir yüz, benim yüzüm... O dudak, o birbirine uymaz çizgiler. Bütün o çirkin, ürpertici sınırlar, insanların keyiflerine göre kurdukları o sınırlar için kendimde böylesine bir perişanlık duymam doğru muydu? Sınırlarım, güçsüzlüklerim olduğunu böyle başıma kakmam niçindi? benim huyuma, yaradılışıma aykırı değil miydi bu? Kendi kendimden tiksinerek, zevke, safaya düşkünlüğün çökerttiği, buruşturduğu o yüze hınç bağlayarak eğlendirdim kendimi. «Zevke, safaya düşkünlük» sözünü birkaç kere söyledim, boğuk boğuk söyledim, bir yandan da aynada gözlerime bakıyordum, birdenbire gördüm ki gülümsüyorum. Zevke, safaya düşkünlüğün böylesi de olurmuş demek! Birkaç kadeh içki, bir tokat, son-

ra hıçkıra hıçkıra ağlamak... Dişlerimi yıkadım, indim aşağı.

Babamla Anne, taraçaya çıkmışlar, kahvaltı tepsisinin başına yanyana oturmuşlardı. Şöyle bir «günaydın!» diyerek geçtim karşılarına. İçimde bir utanma duyuyordum, bakamıyordum onlara, ama sustuklarını görünce başımı kaldırdım. Bir yorgunluk vardı Anne'ın yüzünde, geceyi sevişmekle geçirdiği bir bundan belliydi. İkisi de gülümsüyordu, bir mutluluk vardı onlarda. Bu bana işledi: mutluluğa hep bir başarı, diye, yaptıklarımızın onaylanması diye bakmışımdır.

— İyi uyudun mu? diye sordu babam.

— Şöyle böyle. Dün akşam çok viski içmişim.

Fincanıma kahve koydum, bir yudum içtim, ama hemen bıraktım. Onların susmalarında bir üstünlük, bir bekleyiş vardı ki beni bir tuhaf ediyordu. O kadar yorgundum ki uzun zaman dayanamazdım buna.

— Ne var Allahaşkına? dedim. Gizli bir şeyler düşünür, kurar gibisiniz.

Babam bir sigara yaktı, sözde sakindi, belli etmemeye çalışıyordu sıkıldığını. Anne bir baktı yüzüme, ilk olarak bir çekingenlik görüyordum onda. Sonunda:

— Bir şey söyliyeceğim size, dedi.

En kötüsü geldi aklıma:

— Benimle gene bir haber mi göndereceksin Elsa'ya dedim.

Anne, başını çevirip babama doğru uzattı:

— Babanla ben evlenmek istiyoruz, dedi.

Önce ona, sonra babama dik dik baktım. Bir dakika babamın bir işaret yapmasını, bir göz

kırpmasını bekledim; beni hem kızdıracaktı bu, hem de içime su serpecekti. Babam ellerine bakıyordu. İçimden «Olacak şey değil!» diyordum, gene de biliyordum doğru olduğunu.

— Çok iyi bir düşünce, dedim vakit kazanmak için.

Bir türlü aklım almıyordu: benim babam, nikâhı bir zincir, bir köstek sayıp da bir türlü buna yanaşmayan babam, bir gece içinde kararını versin... Bütün yaşamımızı değiştirecekti bu. Bağımsızlığımızı yitirecektik. Üçümüzün bir arada nasıl yaşıyacağımızı göz önüne getirdim: Anne'ın zekâsı, inceliği, birdenbire denkleştiriverecekti yaşamımızı, ben onun yaşayışına imrenirdim, demek ben de kavuşacaktım ona. Akıllı, kibar, duygulu dostlarımız, ahbaplarımız olacak, akşamları toplanıp mutlu, sakin saatler geçirecektik... O gürültülü eski toplantılardan, Güney Amerikalılardan, Elsa'lardan tiksindim birdenbire. Bir üstünlük duygusu, bir gurur kaplıyordu benliğimi.

— Çok, çok iyi bir düşünce, dedim bir daha, gülümsedim onlara.

Babam:

— Biliyordum, kızcağızım, senin buna sevineceğini, dedi.

Az önceki sinirli hali geçmişti, sevinç içindeydi. Aşk, sevda yorgunluğu yeniden yoğurmuştu Anne'ın yüzünü, daha cana yakın, daha şefkatli bir hal vermişti. Öyle gördüğüm hiç olmamıştı o yüzü.

— Gel buraya, yavrum, dedi babam.

İki elini uzatmış, beni, kendine doğru, Anne'a doğru çekiyordu. Önlerinde diz çökmüş gibiy-

dim; tatlı bir heyecanla bakıyorlar, başımı okşuyorlardı. Bana gelince, yaşamımın belki bir dönüm noktasında olduğumu düşünüyor, «Ben onlar için bir kızcağızdan, bir yavrudan, okşayıp kendini okşatacak kedi gibi bir hayvancağızdan başka neyim ki!» diyordum. Benden çok üstün olduklarını seziyordum, onları biribirine bağlayan bir geçmişleri, bir gelecekleri vardı onların, benim bilmediğim, beni tutamayacak birtakım bağlar vardı. Kendi isteğimle gözlerimi kapattım, başımı dizlerine dayadım, güldüm onlarla, döndüm gene benden beklenene. Doğrusu, ben de mutluluk içinde değil miydim? Çok tutarlı bir kadındı Anne, hiçbir küçüklüğünü, bayağılığını görmemiştim. Yönetecekti beni, yaşamayı bir yük saymaktan kurtaracaktı, ne zaman, nerede olursa olsun, tutulacak yolu gösterecekti bana. Olgunlaşacaktım; babam da benimle birlikte olgunlaşacaktı.

Babam kalktı, bir şişe şampanya getirmeye gitti. Hoşnuttu, mutluydu; asıl gereken de buydu, ama ben babamın bir kadın yüzünden hoşnut, mutlu olduğunu çok görmüştüm...

Anne:

— Sizden biraz korkuyordum, dedi.

— Neden diye sordum.

Onun dediğine bakılırsa, bir benim istemeyişim, o iki ergin kişinin evlenmesini önleyebilirmiş.

— Siz benden korkarsınız diye çekiniyordum, dedi; gülmeye başladı.

Ben de başladım gülmeye, doğruydu ondan biraz korktuğum da onun için. Şimdi Anne, bu-

nu hem bildiğini, hem de korkumun yersiz olduğunu anlatıyordu.

— İki ihtiyarın evlenmeye kalkmaları size gülünç gelmiyor mu?

— İhtiyar değilsiniz ki?

Gerçekten de onların ihtiyar olmadıkları kanısındaydım. İşte babam, elinde şampanya şişesi, vals ederek giriyordu içeri.

Anne'ın yanına oturdu, kolunu omuzlarına koydu. Baktım, Anne da babama doğru bir kımıldandı, gözlerimi indirdim. Kuşkusuz bunun içindi onun babama varması: babamın gülüşü, bir kadına güven veren o sert kolu, canlılığı, sıcaklığı içindi. Kırkını bulmuş bir kadın, yalnızlık korkusu, belki de ten duyularının son atılımı... Ben Anne'ı hiçbir zaman bir kadın diye düşünmemiştim, sanki soyut bir varlık, soyut bir öz diye bakmıştım ona: güveni, inceliği, zekâyı görmüştüm onda, ten duygularına düşkünlüğün, güçsüzlüğün de bulunabileceği hiç aklıma gelmemişti... Babamın koltuklarının kabarmasını anlıyordum: o kibirli, kayıtsız Anne Larsen, razı olmuştu ona varmağa. Seviyor muydu babam onu? Uzun zaman sevebilir miydi? Bu sevgisinin, bir zaman Elsa'ya duyduğu sevgiden bir ayrılığı var mıydı? Gözlerimi kapattım; güneş uyuşturuyordu beni. Üçümüz de taraçadaydık: düşündüklerimizi açıkça söylemekten bir çekinme, birtakım gizli korkular, ama bir de mutluluk vardı içimizde.

Elsa o günlerde gelmedi. Bir hafta çabucak geçti. Mutlu, hoş yedi gün. Yalnız o yedi gün mutlu, yalnız o yedi gün hoş oldu. Evi nasıl döşeyece-

ğimizi, günün saatlerini nasıl kullanacağımızı konuşuyor, uygulanması zor, karışık tasarılar kuruyorduk. Babam da, ben de, hiçbir zaman sıkıya gelmemiş, sıkıyı bilmemiş kimselerin düşüncesizliği, ne dediklerini bilmezliği ile, günlerimizin saatlerini sımsıkı bir düzen altına almayı kararlaştırıyorduk. Ama hiç inandık mı o dediklerimize? Her gün saat yarımda yemeğe eve, hep bir araya geleceğiz, sonra kalacağız orada; bunun olabileceğine babam inanabilir miydi hiç? Eski avarelik hayatını sanki keyifle görmüyor, düzgülü düzenli, kurallara uygun yeni yaşayışın güzelliğini, iyiliğini anlatıp duruyordu. Daha bir hoş olurmuş... Bu türlü sözler, onun için de, benim için de, hiç kuşkusuz, bir hayalden, aklımızın kurduğu gerçeğe uymaz, uymayacak bir düşten başka bir şey değildi.

O haftadan bende kalan anıyı şimdi inceliyor, kurcalıyorum da, sınıyorum kendimi. Anne'ın o sinir gerginliği geçmişti, bir güven gelmişti içine, son derece bir tatlılığı vardı; babam seviyordu onu da, onun için. Sabahleyin biribirine dayanarak iniyorlardı aşağı, gülüyorlardı ikisi de, gözlerinin altı halka halkaydı. Yemin ederim, ömrümüz boyu bunun böyle sürmesini dilerdim. Akşamları, çoğu deniz kıyısına iner, orada bir taraçada yemek öncesi biraz bir şeyler içerdik. Herkes bizi, biribirini seven, biribiriyle iyi geçinen, hiçbir uyumsuzluğu olmayan bir aile diye karşılıyordu. Eskiden, babamla yalnız çıkıp dolaştığım günlerde, çok kimselerin bana alaylı ya da acıyarak gülümsediklerini görürdüm; şimdi kurtulmuştum bundan; yaşıma daha uygun

bir görevim vardı ailenin içinde. Nikâh, Paris'e dönüşümüzde kıyılacaktı.

Zavallı Cyril, yaşayışımızın, sanki yaradılışımızın böyle değişivermesine önce şaşırmıştı doğrusu. Ama bunun bir nikâha varacağına pek seviniyordu. İkimiz kayığa binip gezmelere gidiyorduk. Canımız istedikçe sarılıp öpüşüyorduk. Bazan, onun dudakları sımsıkı dudaklarıma değince, Anne'ın yüzü gelirdi gözlerimin önüne; sabahları gördüğüm o tatlı tatlı hırpalanmış yüz, Anne'ın bütün hareketlerine aşkın, sevdanın o yavaşlık, o mutlu nazlılık... İmrenirdim Anne'ın o haline, kıskanırdım. Tükeniverir öpüşmeler, Cyril'in bana olan sevgisi o kadar büyük olmasaydı, o hafta içinde hiç kuşkusuz onun metresi olabilirdim.

Saat altıda, adalardan dönüşte, Cyril kayığı kuma çekerdi. Çam korusundan geçerek eve çıkardık, ısınmak için de kızılderililerinkine benzer oyunlar, engelli yarışmalar uydururduk. Her gün de, eve varmadan, Cyril bana yetişir, yakalardı beni, bir zafer çığlığı koparıp beni çamlardan dökülen iğnelerin üstüne yatırır, sımsıkı sarar, öperdi. O soluk soluğa öpüşlerin tadını, bir sonuca varamayan o öpüşleri, göğsümün üstünde Cyril'in yüreğinin çarpmasını gene de hatırlıyorum: deniz dalgalarının kumlar üzerinde çatlamasına uyan, karışan o yürek çarpıntısı... Bir, iki, üç, dört yürek çarpıntısı, kumsaldan gelen o tatlı ses de bir, iki, üç.. Bir, Cyril bir soluk alırdı, sonra öpüşü daha bir belirir, açıklaşır, daha bir yaklaşırdı, artık duymazdım denizin gürültüsünü, kulaklarımda yalnız kendi yüreğimin o hız-

lı hızlı, kesilmez çarpıntısını, o uğultuyu duyardım.

Bir akşam Anne'ın sesi ayırdı bizi. Cyril yanıma uzanmıştı; günbatımının kızıllıkları, gölgeleriyle kaplanmış ışık içinde yarı çıplaktık. Anne'ın o hale bakıp da aklına hiç de doğru olmayan şeyler gelmesi çok doğaldı. Kısaca bir «Cécile!» dedi, o kadar.

Cyril sıçrayıverdi yerinden, söylemeye gerek yok, utanmıştı. Ben daha ağır ağır kalktım, baktım Anne'ın yüzüne. Anne, Cyril'e döndü, onu sanki görmüyormuş gibi yavaş yavaş tatlı bir sesle;

— Sizi bir daha buralarda görmem inşallah! dedi.

Cyril, karşılık vermedi, bana doğru eğilip omuzumdan öptü, sonra uzaklaştı oradan. Böyle yapması şaşırttı beni; bir bağlanmaymış gibi duygulandırdı beni. Anne, gözlerini bana dikmişti, gene de başka bir şey düşünüyormuş gibi bir ağırlık, bir ilgisizlik vardı bakışlarında. Bu benim canımı sıktı: başka bir şey düşünüyorsa ne diye bu kadar konuşur?... Yürüdüm ona doğru, terbiyemden dolayı, rahatsız olmuş gibi bir tavır takındım. Boynumda bir çam iğnesi kalmış, onu attı, beni daha yeni görüyormuş gibi baktı. Yüzüne o küçümseme duygusu gelmişti, o yorgunluk, o beğenmeme hali... Pek güzelleştirirdi bu hal onu, beni de biraz korkuturdu.

— Bu gibi eğlenceler, sonunda bir doğumevine götürebilir insanı, dedi.

Ayakta, gözlerini bana dikmiş, öyle konuşuyordu; ben de son derece sıkılıyordum. Dimdik,

kıpırdamaksızın konuşabilen kadınlardandı. Ben ise bir koltuk isterdim söz söyleyebilmek için, elimde tutacak bir şey, örneğin bir sigara bulunmalı, bacağını sallayabilmeliydim, sallanmasını görmeliydim bacağımın...

— Amma da büyütüyorsunuz! dedim gülümseyerek. Cyril'le öpüştük, o kadar.. Bu mu sürükleyecek beni doğumevine?

Anne, benim dediğimi bir yalan olarak karşılıyormuş gibi:

— Rica ederim, dedi, kesin artık onunla görüşmeyi. Karşı gelmeyin bu öğüdüme; siz daha onyedi yaşındasınız, bundan sonra sizin durumunuzdan ben de az çok sorumlu sayılırım, hayatınızı berbat etmenize göz yumamam. Hem sizin yapılacak işiniz var, sınava hazırlanacaksınız, öğleden sonralarını çalışmakla geçirirsiniz.

Bana arkasını döndü, gene o aldırışsız tavrıyla yürüdü gitti. Şaşırmış, ürperivermiştim, kımıldayamıyordum yerimden. Gerçekten öyle düşündüğü, düşündüğünü de yaptırmaya karar verdiği için öyle söylemişti; ben artık ne söylesem, yanıldığını anlatmak için ne yapsam işe yaramayacaktı. Ne yapsam, küçümsemekten de kötü bir aldırışsızlıkla karşılayacak, bana yokmuşum gibi, buyruk altında ezilecek bir nesneymişim gibi, bakacaktı. Eski bildiği Cécile değildim artık onun gözünde; eskiden olsa beni böyle cezalandırmaya kalkmak onu da üzerdi. Bir tek umudum babamdaydı. Ne olabilirdi onun tepkisi? Her zaman ne yapmışsa gene onu yapacaktı elbette. «Kimmiş o delikanlı? Güzel mi bari? Bir çürüklüğü, bir sakatlığı yok ya? Aman kızcağızım, ken-

dini koru bu mendeburlardan, tereslerden...» gibi bir şey söylerdi, o kadar. Böyle olmalıydı babamın tepkisi, yoksa benim tatil günlerim yandı demekti.

Bir karabasan gibi geçti akşam yemeği. Anne, bana «Babanıza anlatmıyacağım bunları, muhbir değilim ben, ama siz de söz verin iyice çalışacağınıza,» gibisinden bir şey söylememişti. Böyle hesaplara, oyunlara düşecek kadınlardan değildi. Ben de hem seviniyordum öyle olmasına, hem de kızıyordum: o türlü küçüklüklere başvursaydı hiç olmazsa tiksinirdim ondan, tiksinirdim de o küçümseme duygusuyla avuturdum kendimi. Sürçtüğü olmazdı, gene sürçmedi. Ancak çorba içildikten sonra hatırladı o gün olanı.

— Raymond, dedi babama, kızınıza şöyle akıllı uslu bir öğütleseniz iyi olacak. Bu akşam çamlar altında Cyril'le buldum onu, araları pek iyiye benziyordu.

Babam, zavallı babam! işi şakaya almaya kalktı:

— Ne diyorsunuz? Ne yapıyorlardı yani?

Ben ateşli ateşli :

— Öpüşüyorduk, dedim. Anne da sandı ki...

Anne, sözümü kesti:

— Ben hiçbir şey sanmadım. Ama bence Cécile, bir zaman olsun görmemeli o delikanlıyı, otursun da biraz felsefe dersine çalışsın...

— Zavallı kızcağız! dedi babam... Ama Cyril iyi bir çocuk değil mi?

— Cécile de iyi bir kız, dedi Anne. Bunun için istemiyorum başına bir kaza gelmesini. Çok öz-

gürce yaşıyor burada, kendi keyfine bırakılmış, hep o delikanlıyla, yapacak bir işleri de yok, bir kazaya uğraması, bence kaçınılmaz. Size de öyle gelmiyor mu?

Anne'ın «Size de öyle gelmiyor mu?» demesi üzerine ben başımı kaldırdım, babam gözlerini eğdi, pek bir sıkılmıştı:

— Haklısınız, dedi. Sen de, Cécile, biraz çalışmalısın artık, değil mi? O felsefeyi bir yıl daha okumak istemezsin elbette.

Ben kısaca:

— Umurumda bile değil benim! dedim.

Babam bir baktı yüzüme, hemen çevirdi gözlerini. Utanmıştım. Anlıyordum iyice: hayatımızı esinleyecek bir duygu varsa, o da, aldırışsızlık, tasasızlıktır, kendimizi savunmak için birtakım sözler bulmağa kalkmamaktır.

Anne, sofranın üzerinden elini uzatıp elimi tuttu:

— Ne olur, Cécile? dedi, bir aycık ormanlar kızı olmayı bırakıp da iyi bir öğrenci oluverin, az bir şey değil bu, değil mi?

Bakıyordu yüzüme, babam da gülümseyerek bakıyordu; bu hale sokulunca iş kolaylaşıveriyordu. Yavaşça çektim elimi:

— Hayır, dedim, ağır bir şey.

Bunu o kadar sessizce söylemiştim ki duymadılar, ya da duymak istemediler. Ertesi sabah Bergson'un bir cümlesi önünde buldum kendimi: «Olaylarla nedenler, ayrı ayrı türlerden gibi gözükseler bile, bir davranışa bakıp da gerçeklerin özü üzerine bir kesinlemeye varmak da doğru olmamakla birlikte, kişioğlunu sevmek

gücünü her zaman, insan soyunun sürekliliğini sağlayan temel duyuya değinmekle edindiğimizi sezmişizdir.»

Birkaç dakika uğraştım anlamak için. Bu cümleyi, sinirlenmiyeyim diye önce içimden, sonra da yüksek sesle tekrarladım. Başımı ellerimin arasına aldım, dikkatle baktım kitaba. Sonunda anladım, gene de ilk okuyuşumdaki kadar bir ilgisizlik, bir güçsüzlük vardı içimde. Sürdüremiyordum. Sonraki satırlara da hep o çalışma, kendimi bağlama özeniyle baktım. Birdenbire yel gibi bir şey yükseldi gönlümde, yatağımın üzerine attı beni. Beni o altın rengi koyda bekleyen Cyril'i düşündüm, kayığın ağır ağır sallanmasını, öpüşmelerimizin tadını düşündüm, Anne'ı düşündüm. Öyle düşünüyordum ki, yüreğim çarparak oturduğum yatağımda, bir yandan da «Budalalık bu, densizlik; şımarık, tembel bir kızım ben; böyle düşünmeğe hakkım yok,» diyordum kendi kendime. Gene de alamıyordum kendimi o düşüncelerden: Anne'ın zararlı, tehlikeli bir kadın olduğunu, onu yolumuzdan uzaklaştırmak gerektiğini düşünüyordum. Dişlerimi sıkarak geçirdiğim öğle yemeğini hatırladım. Hınç, bir yara gibiydi içimde, perişan etmişti beni. Bu duygu beni kendi kendimden tiksindiriyor, kendi gözümde gülünçleştiriyordu. Evet, buydu Anne'da bulduğum kusur: benim kendi kendimi sevmeme engel oluyordu. Ben ki mutluluk için, güleryüzlülük, tasasızlık için yaratılmıştım, onun yüzünden, kusurlar bulma âlemine, yürek karası çekme âlemine girmiştim, gönlümü okuyabilmekte pek acemiydim, yitiriyordum kendimi o havada.

Ne getirmişti bana Anne? Ölçtüm onun gücünü: babamı istemiş, elde etmişti, yavaş yavaş bizi, Anne Larsen'in kocası, Anne Larsen'in kızı edecekti. Yani düzgü düzen bilir, görgülü, mutlu birer insan oluverecektik. Biliyordum, kuşkusuz biliyordum bizi mutlu edeceğini; babamla ben, iki kararsız kişi, o sınırlar, sanki çerçeveler içinde yaşamanın, o sorumsuzluğun çekiciliğine kolayca bırakıverecektik kendimizi. Büyüktü, çok büyüktü o kadının etkisi. İşte, babam şimdiden ayrılır gibiydi benden. Sofradaki o sıkkınlığını, benden gözlerini çevirmesini üzülerek hatırlıyordum; unutamıyordum bir türlü; bir işkence oluyordu benim için. Eskiden birer suç ortağı, birer kabahat ortağı gibiydik onunla, ortalık ağarırken bir otomobille Paris'in beyaz sokaklarından gülüşerek dönmemizi hatırlıyordum da, ağlamak geliyordu içimden. Bütün bunlar bitmişti artık. Anne, beni de avucunun içine alacak, yoğuracak, yönetecekti. Bense bundan bir acı bile duymayacaktım; zekâsiyle, gülümseyişiyle, tatlılığıyla yapacaktı bunları, ona karşı koyacak güç yoktu bende; hele altı ay geçsin karşı koymak aklımdan bile geçmiyecekti.

Benim silkinmem, babamı da, eski yaşayışımızı da bulmam gerekti. Geçirdiğim o iki neşeli yıl, günü gününe uymaz o karmakarışık iki yıl, birdenbire türlü güzellikler, büyülerle bezenmişti gözümde, oysa geçen gün küçümsemiştim o iki yılı, yukarıdan bakıp yargılamıştım... Düşünmek, istersem kötü düşünmek, az düşünmek özgürlüğü, yaşayış biçimini kendim seçmek özgürlüğü... «Kendi benliğimi bulmak» diyemiyorum,

yuğrulacak bir hamur gibiydim ben, ama o iki yıl kalıplardan kaçmak özgürlüğüm vardı.

Biliyorum, bu değişmeye birtakım girişik nedenler gösterilebilir, bende birtakım karışık duygular bulunduğu öne sürülebilir; yok babama vurgunmuşum, yok Anne'a tutkunmuşum... Ama ben biliyorum gerçek nedenleri; bir yandan sıcak, bir yandan Bergson... Sonra Cyril, daha doğrusu Cyril'in yokluğu, onu özleyişim. O gün öğleden sonra biri bile hoş olmayan hallerden hallere geçtim, hepsi de babamla benim artık Anne'ın elinde, onun buyruğu altında olduğumuzu anlamamdan doğmuştu. Düşünmeye alışık değildim; sinirlendiriyordu beni. Sofrada gene sabahki gibi ağzımı açmadım. Babam şaka etmeyi boynuna borç bildi:

— Benim gençlerde hoşuma giden, neşeleridir onların, konuşmalarıdır...

Sert sert, sanki şiddetle baktım yüzüne. Doğruydu gençleri sevdiği, ben ondan başka kiminle konuşmuştum? Her şeyden konuşmuştuk: aşktan, ölümden, müzikten.. Ama şimdi o beni bırakıyor, beni silâhsız koyup gidiyordu. Baktım yüzüne «Eskisi gibi sevmiyorsun beni, hayınlık ediyorsun bana», diye düşündüm, bunu kendisine söylemeksizin anlatmaya çalıştım. Yılgı verici bir olay içinde, bir felâket havası içindeydim. Babam da bana baktı, birdenbire telâşlandı, belki de bunun bir oyun olmadığını, aramızdaki anlaşmanın, uzlaşmanın bir tehlikeye düştüğünü sezivermişti. Taş kesildi, merakla bakıyordu. Anne, bana döndü:

— Benziniz uçuk, dedi sizi, çalışmaya zorla-

dığım için üzüldüm doğrusu.

Karşılık vermedim; bu işe bir felâket havası verdiğim için kendi kendimden tiksinmiştim, ama artık kesemezdim bu oyunu. Yemekten kalkmıştık. Taraçada, yemek odasının penceresinden vuran ışık içinde baktım. Anne'ın eli, o uzun, canlı eli sallandı, babamın eline değdi. Cyril'i düşündüm. «Ağustos böceklerinin, ayışığının yayıldığı bu taraçada alsa beni kollarının arasına,» diye geçirdim. Okşanmak, avutulmak, kendi kendimle barışmak istiyordum. Anne ile babam susuyorlardı; onlar sevişerek geçireceklerdi o geceyi, bense Bergson okumakla. Ağlayayım diye, dertleneyim diye çabaladım, olmadı. Kendime değil, asıl Anne'a acıyordum; onu yeneceğim gün gibi belliydi sanki...

İKİNCİ BÖLÜM

I

Ondan sonra olanların hepsi de birer birer, bütün ayrıntılarıyla hatırımda; şaşıyorum buna. Başkalarını da, kendimi de daha dikkatlice inceler, sezer, anlar oluyordum. O zamana kadar ne yapsam hep kendiliğimden, içimden gelen bir itkiyle, düşünmeksizin yapardım; rahat bir bencilliğim vardı; doğuşumdan getirmiştim sanki bu güzel özellikleri, bu tasasızlığı. Hep öyle yaşamıştım. Ama o birkaç gün içinde öyle bir tuhaf olmuştum ki, düşünmeye, yaşayış biçimimi gözden geçirmeye başladım. Kendimi gözden geçirmenin bütün sıkıntılarını, çarpıntılarını çektim de, gene bir türlü barışamadım kendimle. «Bu duygu,» diyordum, «Anne'a olan duygum, budalaca bir duygu, bir mıymıntılık; yavuzluk.» Anne'ı babamdan sıyırmak dileğim de bir yavuzluk.» Ama neden böyle ağır bir yargıya varıyordum? Ben yalnızca ben olduğum için, bu olup bitenler karşısında bende birtakım duygular uyanması hakkım değil miydi? Ömrümde ilk olarak bu «ben» bölünüyordu sanki, bir kişide böyle bir ikilik bulunabilmesi de beni son derece şaşırtmıştı. Kendimi suçsuz saymak, temize çıkarmak için birtakım nedenler buluyor, bunları söylüyordum kendi kendime, içten olduğum yargısına varıyordum; ama birdenbire başka bir «ben» beliriyor, benim bütün dediklerimi, düşündüklerimi çürütmeye kalkmıyor, «Bunlar doğru gözükü-

yor ya, gene de sen yanılıyorsun!» diye bağırıyordu bana. Beni asıl aldatan o ikinci ben değil miydi acaba? Bu açıkça, görüşlerin, anlayışların en kötüsü değil miydi? «Anne, beni korkutuyor, bir düşmanlık duyuyorum ona karşı, haklı mıyım? Yoksa bencil, şımarık bir kızım da düzmece bir bağımsızlık sevdasına mı düştüm?» diye saatlerce çırpınıyordum odamda.

Günden güne de zayıflıyordum, kumsalda uyumaktan başka bir şey yapmıyor, yemeklerde istemeye istemeye susuyordum; benim öyle bunaltıcı sususum, sonunda sıkıyordu onları. Anne'a bakıyordum, boyuna gözetliyordum onu, yemek bitinceye kadar içimden «Anne'ın babama bu sokuluşu, atılışı, aşkın ta kendisi değil mi? Babamın bir daha erişemeyeceği bir aşk... Ya bana öyle merakla, kaygıyla gülümsemesi... Nasıl içerleyebilirim ona?» diyordum. Ama Anne: «Biz Paris'e dönünce, Raymond...» diye söze başlayınca ben de artık onun bizim yaşayışımıza katılacağını, bize karışacağını düşünüyordum da tüylerim diken diken oluyordu. Onda kurnazlıktan, soğukluktan başka bir şey görmez oluyordum. «O, soğuk, hesaplı; bizse ateşliyiz,» diyordum. «O, sözünü geçirmek isteyen, düzene bağlı bir kadın, bizse bağımsızız, başımıza buyruğuz. O, duygusuz, ilgilenmez insanlara, bizse bayılırız ahbaplarımıza, tanıdıklarımıza. O, ağırbaşlı, bizse neşeliyiz. Biz ikimiz canlıyız, bu kadın o dölekliğiyle sokulacak aramıza, ısınacak, bizim gamsız, tasasız sıcaklığımızı yavaş yavaş alacak, güzel bir yılan gibi kayıp, çalacak her şeyimizi.» Birkaç kere söylüyordum bunu: «güzel bir yılan gibi...

Güzel bir yılan gibi...» Anne, o sırada bana ekmek tabağını uzatınca uyanıveriyordum, başka bir ses yükseliyordu içimden: «Delilik bu seninki! Anne işte bu kadın, akıllı uslu Anne, sana ilgilenmiş olan kadın. Senin soğukluk dediğin, onun yaşayışına verdiği bir biçim, yalnızca bir hesap diye bakamazsın buna. İlgisizlik dediğin de, onu birçok küçüklüklerden, tiksinilecek şeylerden koruyor, kurtarıyor; yaradılışında bir büyüklük olduğunu gösteriyor.» Güzel bir yılan... utancımdan sapsarı kesildiğimi seziyor, beni bağışlaması için yalvarıyordum içimden. Kimi, birdenbire görüyordu benim o bakışlarımı, şaşırıyor, neye yoracağını bilemiyordu; o sırada sanki kararırdı yüzü, kesiliverirdi sözleri. Bir içgüdüyle babama çevirirdi gözlerini, hayranlık, ya da istekle bakardı ona, bu kaygının neden geldiğini anlayamazdı. Kısacası, yavaş yavaş boğuculaştırmıştım havayı, bunun için tiksiniyordum kendimden.

Babam da üzülüyordu, ama onun durumundaki bir adam ne kadar üzülebilirse o kadar. Yani az. Çıldırasıya seviyordu Anne'ı, gururdan, hazdan çılgına dönmüştü, yalnızca da bunun için yaşıyordu. Ama benim, sabahleyin çimdikten sonra kumsalda uyukladığım bir gün, oturdu yanıma, bana baktı. Gözlerini bir ağırlık gibi duydum üzerimde. Kalkacak, birlikte denize girmemizi söyleyecektim; düzmece bir şen tavır takınmıştım; artık hep düzmeceydi, yalandı benim keyifli, neşeli oluşum. Ama babam elini başıma koydu, içimi sızlatan bir sesle bağırdı:

— Anne, gelin de bakın şu çekirgeye, ne ka-

dar sıskalaştı. Çalışmaktansa bu, durmalı artık, bırakmalı kitapları.

Her şeyi düzeltebileceğini sanıyordu. On gün önce olsaydı, yeterdi bu her şeyin düzelmesine. Ama ben karışık düşüncelerde, kaygılanıp tasalanmalarda çok ileri gitmiştim; öğleden sonra çalışmalar da sıkmıyordu beni artık; Bergson'unkinden sonra hiçbir kitap açmamıştım ki!

Anne yaklaşıyordu. Ben yüzükoyun kuma yatmış, dikkatle dinliyordum onun ayak seslerini. Gelip öte yanıma oturdu, fısıldar gibi:

— Doğru, dedi, yaramıyor ona. Ama odasında durmadan dönüp dolaşacağına, oturup çalışsa yeter, zayıflamaz böyle.

Dönüp baktım ikisine de. Anne nereden biliyordu benim çalışmadığımı? Yoksa benim düşündüklerimi de sezmiş miydi, biliyor muydu? Her şeyi başarabilecek bir insandı o bence. Aklıma bu geldi de korktum.

— Ben odamda boyuna dönüp dolaşmıyorum ki! dedim.

— Yoksa o delikanlıyı mı özlüyorsun? diye sordu babam.

— Hayır.

Pek doğru değildi böyle hayır deyişim. Ama Cyril'i düşünmeye vaktim yoktu ki benim.

Babam, ciddi bir tavırla:

— Ama iyi değilsin sen, dedi, zayıflıyorsun. Anne görüyorsunuz, piliç kadar bir şey kaldı.; sanki karnını boşaltmışlar da kızarsın diye güneşe koymuşlar.

Anne:

— Cécile'ciğim, küçüğüm, dedi, bir toparla-

yın kendinizi. Biraz çalışın, çok yiyin. O sınav önemli.

— Sınav mınav umurumda değil benim! diye bağırdım. Bilmiş olun, umurumda değil benim!

Umutsuz umutsuz baktım yüzüne, bu işin bir sınavdan önemli olduğunu anlamasını istiyordum. Bana «Nedir öyleyse?» demeli, birtakım sorular sormalı, zorlayıp da her şeyi anlattırmalıydı bana. Sonra kendisi bir şeyler söyleyip inandırabilirdi beni, ne dilerse onu kararlaştırırdı, ama böylece beni o kekre, kişide güç bırakmayan düşüncelerden kurtarabilirdi. Dikkatle bakıyordu bana, gözlerinin koyu mavi rengi, o dikkatten, sitemden, daha da koyulaşmıştı. Anladım; beni sorguya çekmek aklından geçmiyecekti onun, hiç hiç düşünemiyecekti bunu, düşünse bile «Yapılmaz böyle şeyler!» diyecekti. Anladım: beni perişan eden o kaygıların birini bile sezmemişti, sezmişse bile küçümsüyordu, aldırmıyordu. Küçümsenmeyecek, aldırış edilecek şeyler miydi sanki benim kaygılarım! Anne, hiçbir şeye değerinden çok, önem vermezdi. Bunun içindir ki hiç, hiçbir zaman onunla konuşup anlaşamıyacaktım.

Şiddetle attım kendimi kumsala, yanağımı kumların o tatlı sıcaklığına dayadım, içimi çektim, biraz titredim. Anne'ın o sakin, güvenli eli enseme değdi, o sinirden titremem geçinceye kadar, kıpırdatmadı beni.

— Yaşamanızı karışık bir bilmeceye döndürmeyin, dedi. Siz eskiden hoşnuttunuz, öyle pek düşündüğünüz yoktu, şimdi boyuna kafanızı işletiyor, hüzünleniyorsunuz. Size yakışmıyor böyle olmak.

— Biliyorum, dedim. Ben ne yaptığını bilmez, düşünmez, sağlık dolu, neşe dolu, bön, budala bir kızım.

— Gelin de karnınızı doyurun, dedi.

Babam uzaklaşmıştı yanımızdan, böyle tartışmalardan hiç hoşlanmazdı. Eve dönerken elimi tuttu, bırakmadı. Sert avutucu bir eldi babamın eli: ilk sevgi acımın gözyaşlarını o silmiş, tam bir mutluluk içinde sakin sakin yaşadığımız günlerde benim elimi o tutmuştu. Otomobili kullanırken gördüğüm, akşamları anahtarı çıkarıp kilit deliğini bulmak için çabaladığını, bir kadının omuzuna dokunduğunu, sigara tuttuğunu gördüğüm o el, bir şey yapamazdı artık benim için. Tutup ben de var gücümle sıktım. Babam bana dönüp gülümsedi.

II

İki gün geçti: ben hep o halde kalıyor, kendi kendimi yiyordum. Anne'ın yaşayışımızı altüst edeceği, yıkacağı düşüncesi çökmüştü üzerime, bir türlü silkinemiyordum. Cyril'i görmeye çalışmıyordum; o belki bir güven, bir mutluluk verebilirdi gönlüme, ama ben istemiyordum ki bunu. Önüme çözülmez sorular çıkarmaktan, geçmiş günleri anmaktan, bundan sonra gelecek günleri korku içinde beklemekten sanki haz duyuyordum. Havalar çok sıcaktı. Ben, pancurları açmadığım için, odamda yarı karanlıkta yaşıyordum.

Gene de bir ağırlık eziyordu beni; çekilmez bir nemlilik vardı. Karyolama uzanıyor, başımı aşağı atıyor, gözlerimi tavana dikiyordum, çarşafın serince kalmış bir yerini bulmak için biraz kımıldanırsam, işte o kadar. Uyumuyordum, birtakım plâklar çalıyordum pikapta, bir melodisi olmayan, ağır ağır giden havalar... Çok sigara içiyordum, kurallara, yasalara boşveren bir kız sayıyordum kendimi de seviniyordum. Ama bu oyun yetmiyordu, beni aldatıp avutmaya; hüzün vardı içimde, yolumu şaşırmışa dönmüştüm.

Bir gün öğleden sonra hizmetçi kadın gelip kapıma vurdu, esrarlı bir tavır takınarak «beni aşağıda bir bekleyen» olduğunu söyledi. Hemen Cyril geldi aklıma. İndim, ama Cyril değilmiş. Elsa gelmiş. Duygulu duygulu elimi sıktı. Baktım yüzüne, yeni güzelliğine şaştım. Kararabilmişti sonunda, açık, düzenli bir kararına, belliydi özenmiş olduğu, pırıl pırıl bir gençlik...

— Eşyamı almaya geldim, dedi. Juan bana birkaç giysi aldı, ama yetmiyor...

Juan da kimmiş diye düşündüm, ama aldırmadım. Seviniyordum Elsa'yı gördüğüme. Bir kapatmalık havası, bar havası, kolay eğlenceler havası vardı onda; bana eski mutlu günleri hatırlatan bir hava. Kendisini gördüğüme sevindiğimi söyledim; o da bizim hep iyi anlaştığımızı söyledi, huylarımız benzermiş birbirine, ortak nitelikler varmış aramızda. Bir ürperdim bunu duyunca, ama gizledim ondan. Babamla da, Anne'la da karşılaşmasın diye odama götürdüm onu. Babamın sözü açılınca başını şöyle bir salladı, gizleyemedi bunu. «Juan da, aldığı giysiler de

para etmemiş, bu kız daha seviyor babamı!» diye düşündüm. Üç hafta önce, sezmezdim Elsa'nın öyle bir sevgilisi olduğunu, bu da geçti aklımdan.

Odamda dinledim anlattıklarını: deniz boyunda sürdüğü o süslü, eğlendirici, gönül sürücü hayatı, sesini yükselte yükselte, ballandırdı durdu. İçimde birtakım acayip düşünceler uyandığını duyuyordum. Kuşkusuz Elsa'nın o yeni halinden geliyordu bunlar, hepsi değilse bile bir kısmı... Sonunda, belki de ben susup karşılık vermediğim içindir, durdu kendiliğinden, odada birkaç adım dolaştı, sonra dönmeksizin, sanki pek de aldırış etmeksizin «Raymond mutlu mu?» diye sordu. Bu oyunda kazanmışım gibi geldi bana, niçin olduğunu da hemen anladım. Kafamın içinde birtakım tasarılar belirip biribirine karıştı, plânlar kurdum; söyleyebileceğim sözler o kadar çoktu ki, beni eziyorlardı sanki. Ama çabucak buldum ne yanıt vermem gerektiğini:

— «Mutlu» demek aşırı olur! dedim. Babamın kendini mutlu sanmasını, başka bir şey düşünmemesini istiyor Anne. Çok usta bir kadın o.

Elsa, içini çekerek:

— Çok, çok usta! dedi.

— Bir iş yapmaya karar verdi mi, ne kadar düşünseniz bulamazsınız: varacak babama.

Elsa döndü yüzünü; ürpermiş gibiydi.

— Varacak mı? dedi. Raymond evleniyor mu yani?

— Evet, dedim, Raymond evleniyor.

Birdenbire bir gülme isteği geldi içimden, sanki boğazımdan yakalamıştı beni. Ellerim tit-

riyordu. Bir felâket haberi vermişim, ya da bir yerini incitmişim gibi, bir perişanlık geliverdi Elsa'ya. Ama bir düşünse, «Eh! o da daha evlenecek yaşta, bütün ömrünü yosmalarla geçirecek değil ya!» diyebilirdi içinden; düşünmesin, bu sonuca varmasın istiyordum. Vakit bırakmadan, eğildim öne doğru, daha bir etkilesin diye sesimi birdenbire alçaltıp:

— Olmamalı bu, Elsa, dedim, olmamalı. Babam daha şimdiden üzüntüler çekiyor. Siz de anlarsınız, olacak şey değil bu iş.

— Evet, dedi.

Büyülenmişe dönmüştü, benim gülesim geliyor, titremem artıyordu.

— Sizi bekliyordum, dedim. Anne'a karşı savaşabilecek bir siz varsınız. Bir siz başarabilirsiniz bu işi.

Benim bütün dediklerime inanmak istiyordu, inanmaya hazırdı, belliydi bu.

— Ama, dedi, alıyorsa o kadını, demek ki seviyor.

— Ne ilgisi var? dedim. Babam sizi sever, Elsa! Siz şimdi bunu bilmezlikten mi geleceksiniz? Beni kandırmaya mı kalkacaksınız?

Baktım, gözkapakları titreşiyor. Hoşlanmıştı benim sözlerimden, bir umut uyanmıştı gönlünde, bunu belli etmemek için başını çevirdi. Ben kendimden geçmiştim sanki, içimden gelen bir itkiyle yapıyordum bunları; ne söylemek gerektiğini aklım değil, sanki gönlüm bildiriyordu bana.

— Anlıyorsunuz, dedim, hani şu ahlâk oyunu; bir ocağın düzeninde olması gerektiği üzeri-

ne söylev çekmeler yok mu? İşte o oyunu oynadı babama, kandırdı onu, elde etti.

Kendi söylediklerim eziyordu beni... Gerçekten de öyle düşünüyordum, belki gereken biçimi verememiştim o düşüncelere, kaba saba söylüyordum ama, gene de benim asıl düşündüklerimdi bunlar.

— Nikâh kıyılır, bu evlenme olursa, üçümüzün de hayatı kaydı demektir, Elsa. Korumak gerek babamı, koca bir çocuktur o... Koca bir çocuk...

Bu «koca çocuk» sözünü, sesime bir şiddet vererek tekrarladım. Aşırı gittiğimi, bu işi bayağı acıklı oyunlara çevirdiğimi seziyordum, ama Elsa'nın o güzel yeşil gözleri acıyarak buğulanmaya başlamıştı. Bir ilâhi okur gibi bitirdim sözleri:

— Yardım edin bana, Elsa. Bunu sizin için söylüyorum, sizin için, babam için, sizi babama bağlayan aşk için.

İçimden de «Bir de Çinli yavrular için!..» dedim.

— Ama ben ne yapabilirim? diye soruyordu Elsa. Bir şey yapamayız gibi geliyor bana.

Ben, kolum kanadım kırılmış gibi bir tavır takınarak umutsuz bir sesle:

— Bir şey yapamayız gibi geliyorsa size, bırakın, dedim.

— Ne kaltak karıymış o! dedi Elsa.

— Evet, dedim, doğru, kaltağın biri...

Sonra ben de yüzümü çevirdim.

Elsa canlanıyordu, gitgide toparlıyordu kendini. Açıkça görülüyordu bu. Demek alay etmiş-

lerdi onunla, hiçe sayımışlardı onu! Pekâlâ! O da şimdi gösterecekti o düzenbaz karıya bir Elsa Mackenbourg'un ne olduğunu. Babamın asıl sevdiği o değil miydi? Elsa bilirdi sevildiğini, öteden beri kuşkusu yoktu bundan. Kendisi de Juan'la yaşıyordu, ama bir türlü unutamamıştı Raymond'un çekiciliğini. Aile, yuva sözü ettiği yoktu Raymond'a, doğru; ama sıkmazdı da onu, böyle evlenme mevlenme işlerine kalkışmazdı...

Sıkılmıştım artık Elsa'dan, dayanamıyordum:

— Elsa, dedim, bir dileğim var sizden: gidin de benim için görüverin Cyril'i. Bu akşam sizi konuk etsin. Razı eder annesini. Söyleyin ona: yarın gidip göreceğim kendisini. Üçümüz oturur, konuşuruz bu işi.

Kapının eşiğinde, şaka olsun diye:

— Siz şimdi talihinizi, kısmetinizi savunuyorsunuz, Elsa! dedim.

Ciddi ciddi başını salladı, doğru buldu o sözümü. Oysa onun bir değil, belki on beş kısmeti vardı, kendini geçindirtmek için kaç erkek bulabilirse o kadar... Güneşin altında salına salına yürüyüp gitti. «Bir hafta geçmeden babam gene isteyecek bu kızı,» dedim içimden, öyle olmasını istiyordum.

Saat üç buçuktu: o sırada babam hiç kuşkusuz uyuyordu Anne'ın koynunda. Anne da hazdan, mutluluktan gönlü çiçek açmış bir halde, yorgun argın bırakıvermiştir kendini uykuya... Ben çabucak tasarılar kurmaya başladım. Bir an bile kendimi aklıma getirmedim. Durmadan yürüyordum odamda, pencereye kadar gidiyor,

çarşaf gibi dümdüz uzanan, kumlar üzerinde sanki ezilmiş denize bir göz atıyor, sonra kapıya gidip gene dönüyordum. Birtakım hesaplar yapıyor, ilerisini gerisini düşünüyordum. Türlü engeller geliyordu aklıma, «Yapılmaz, yapılamaz bu,» dediğim oluyordu, ama birer birer çürütüyordum o takışmaları. Meğer ne işlekmiş benim kafam! İsteyince de ne atılımları olurmuş! Hiç bilmezdim. Tehlikeli bir beceriklilik buluyordum kendimde. Az önce Elsa ile konuşurken bir iğrenme kaplamıştı içimi, şimdi buna bir büyüklenme, bir yalnızlık duygusu katılıyordu. Çirkin bir işe giriştiğimi biliyordum, ama bunu yapabilmek koltuklarımı da kabartıyordu.

Çimme saatinde —söylemeye gerek var mı?— yıkılıverdi bütün bunlar. Anne'ın önünde bir yürek karası kavradı beni de, titremeye başladım, kendimi bağışlatmak için ne yapacağımı bilemiyordum. Torbasını taşıdım Anne'ın, denizden çıktığını görünce seğirtip havlusunu tuttum, ne isteyebileceğini önceden düşünüp yapmaya çalıştım, övgü dolu sözler söyledim. Kaç gündür sustuktan sonra böyle birdenbire değişişim onu şaşırtıyor, ama hoşuna da gidiyordu. Babamın ağzı kulaklarına varıyordu. Anne, bir gülümsemeyle bana teşekkür ediyor, neşeli neşeli karşılıklar veriyordu. Bense az önce Elsa'nın «Ne kaltak karıymış o!» demesini, benim de «Evet, doğru!» deyişimi hatırlıyordum. Dilim nasıl varabilmişti buna? Elsa'nın saçmalarını, budalalıklarını nasıl dinleyebilmiştim. «Yarın buradan gitmesini, benim yanılmış olduğumu söylerim ona,» diyordum. Düzelir her şey, eski durumuna dö-

ner, ben de, ne olacak! geçiveririm sınavımı! Kuşkusuz yararlıdır olgunluk sınavı.

— Değil mi?

Anne'a söylüyordum:

— Değil mi, yararlıdır olgunluk sınavı?

Bana bir baktı da kahkahayla güldü. Ben de güldüm öyle, onu neşeli gördüğüme seviniyordum.

— Ne acayip kızsınız siz! dedi. İnanılacak şey değil sizin haliniz.

Doğruydu benim halimin inanılacak şey olmadığı. Hele az önce kafamda kurduklarımı bir bilse, kimbilir ne derdi Anne! Hepsini anlatıp da halimin ne inanılmayacak bir şey olduğunu göstermek için içim titriyordu. «Bir düşünün! Bir oyun oynatacaktım Elsa'ya: Cyril'e vurulmuş gibi gözükecekti, evinde oturacaktı Cyril'in, kayıkla geçtiklerini görecektik bizim önümüzden; koruda, kumsalda karşılaşacaktık onlarla. Elsa gene güzelleşmiş. Gerçi sizin güzelliğiniz yok onda, ama şöyle parıltılı bir güzel kadın hali var ya, döndürür de baktırır erkekleri, gene o hal gelmiş ona. Babam uzun süre dayanamaz buna; elde etmiş olduğu bir kadının böyle çabucak, hem de kendi gözleri önünde avunmasına katlanamaz. Hele o kadın babamdan genç bir erkekle avunursa! Anlıyorsunuz ya, Anne: babam sizi seviyor, ama içi çekiverecekti Elsa'yı, kendine güveni gelsin diye koşacaktı onun arkasından. Babam kendini pek beğenir, ya da pek güveni yoktur kendine, nasıl isterseniz öyle deyin siz. Ben yönetecektim bu işi, Elsa da gerekeni yapacaktı. Bir gün babam sizin üzerinize sevecekti

onu, siz de buna dayanamazdınız, öyle değil mi? Sevdikleri erkeği başka bir kadınla bölüşmeye yanaşacak kadınlardan değilsiniz siz. Durmaz, giderdiniz buradan, benim istediğim de sizin gitmenizdi. Biliyorum, budalalık benim yaptığım; ama kızgındım size, Bergson yüzünden, bu sıcaklar yüzünden kızgındım size. İşliyordu hayalim... Neler kurduğumu size söylemeye dilim varmıyor, o kadar soyut, o kadar gülünç şeyler... O olgunluk sınavı yüzünden sizi, annemin dostu, bizim de dostumuz olan sizi darıltacaktım bizimle. Oysa yararlıdır olgunluk sınavı, öyle değil mi?» — Değil mi?

— Ne değil mi? diye sordu Anne. Olgunluk sınavının yararlı olduğu mu?

— Evet, dedim.

Ne de olsa daha iyiydi bir şey söylememek, Anne belki de anlamazdı. Anne'ın da anlayamadığı şeyler vardı. Denize atıldım, babamı kovaladım, yakaladım, uğraştım onunla, oyunun, suyun, iç rahatlığının keyfine bıraktım kendimi. «Yarın odamı değiştiririm,» dedim içimden. Ders kitaplarımı alır, tavan arasına yerleşirim. Ama Bergson'un kitabını götürmem, o kadarı da aşırı olur! Her gün yalnızlık içinde iki saat çalışma, sessiz sessiz çabalama, mürekkep kokusu, kâğıt kokusu... Ekimde de başarırım sınavı, babam şaşarak güler. Anne beğenir beni, üniversite sınavlarına hazırlanırım. Akıllı, bilgili bir kadın olurum ben de, Anne gibi ben de biraz yukarıdan bakarım çevreme. Kimbilir, belki benim de kafaca üstünlüklerim vardır, birtakım şeyler gelebilir elimden... Beş dakika içinde bir tasarı ku-

ruvermemiş miydim az önce? Kuşkusuz kötü, iğrenilecek bir tasarı, gene de her yeri birbirini tutuyor, akla yatkın. Ya Elsa? Onu da zayıf damarından, duygusundan, o boşu boşuna kendini beğenmesinden yakalayıvermemiş miydim? Eşyasını almaya gelmişti eve, birkaç dakika içinde kararını değiştirtmiş, istediğim yola getirmiştim onu. Doğrusu tuhaf bir şeydi bu: Elsa'ya nişan almış, nereden vurabileceğimi bulmuş, sözе başlamadan önce vuruşumu düzenlemiştim. İlk olarak tadıyordum: bir kimsenin içini görmek, benliğini bulup ortaya çıkarmak, sonra da okumuzu değdirivermek meğer ne büyük bir zevkmiş. Bir zembereğe parmağımızı dokundurur gibi sakınarak bir kimseyi bulmayı denemiştim, buluvermiştim, işlemeye başlamıştı o âlet. Okumu değdirmiştim. Bilmezdim bunu, o zamana kadar hep içimden gelen bir itkiyle yapmıştım ne yaptımsa, düşünerek değil. Bir kimseye okumu dokundurduğum olurdu, ama bilmeden, kazara. Ama insanoğlu ne şaşılası bir makineymış, dilin ne büyük bir gücü varmış, birdenbire sezmiş, görmüştüm bunu... Ne yazık ki yalan yoluyla olmuştu bu. Bir gün ateşle, tutkuyla seveceğim birini, bir yol arıyacağım ona doğru, sakına sakına, usul usul, elim titreyerek...

III

Ertesi sabah Cyril'in köşküne doğru giderken o kadar güvenim kalmamıştı ki aklıma. İyileşmemi kutlamak için mutlaka akşam yemeğinde çok içmiştim, gereğinden de çok neşelenmiştim. Edebiyat Fakültesine girip okuyacağımı, aydın kişilerle düşüp kalkacağımı, ünlü, sıkıcı bir kimse olacağımı anlatmıştım babama. Beni ele güne çıkarmak için her türlü tanıtma yollarına başvurması, her türlü rezaleti denemesi gerekecekti. Saçmasapan düşünceler atıyorduk ortaya, sonra da kahkahalarla gülüyorduk. Anne da gülüyordu, ama yavaşça, bir çeşit hoşgörüyle gülüyordu. Kimi de büsbütün bırakıyordu gülmeyi; benim kendimi tanıtıp üne ermek düşüncelerim, edebiyat, görgü, çerçevesinin büsbütün dışına çıkınca oluyordu bu. Gene de sesini çıkarmıyordu, bizim eski budalaca şakalarımıza kavuşmanın babamı pek bir sevindirdiği belliydi de onun için. Sonunda beni odama götürüp yatağıma yatırdılar, yorganımı sıkıştırdılar. Ateşli ateşli teşekkür ettim, onlar olmasa ben ne yapardım diye sordum. Babam da bilmiyordu benim ne yapabileceğimi, ama Anne'ın bu konuda bir düşündüğü vardı; yavuzca bir düşünce olduğu da anlaşılıyordu. Yalvardım söylemesi için. Bana doğru eğildi, belki de söyleyecekti, sızıvermişim. Geceyarısı hastalandım. Sabahleyin uyanmam da o zamana kadar başımdan geçen kötü uyanmalardan daha kötü oldu. Kafam duman içinde, yüreğimde bir boşluk, sabah denizini de, çırpınıp bağrı-

şan martıları da görmeden çam korusunun yolunu tuttum.

Cyril'i bahçe kapısında buldum. Atıldı bana doğru, kucakladı, göğsünün üzerinde acıtırcasına sıktı, bir yandan da karmakarışık sözler söylüyordu:

— Canım benim, merak içindeydim. Ne uzun sürdü bu ayrılık... Bilmiyordum senin ne yaptığını, o kadın seni üzüyor, perişan ediyor diye düşünüyordum... Benim de bu kadar üzülüp perişan olacağını hiç sanmazdım.. Her gün öğleden sonra kayıkla geçiyordum körfezden, bir daha, bir daha geçiyordum... Hiç sanmazdım seni bu kadar sevdiğimi...

— Ben de sanmazdım, dedim.

Doğrusu, hem şaşırtıyor, hem de duygulandırıyordu bu beni. Yüreğimin öyle çarpmasına, bütün heyecanımı Cyril'e söyleyemeyişime dayanamıyordum.

— Yüzün ne kadar da uçuk, dedi. Artık uğraşacağım senin için, sana böyle kötülük etmelerine izin vermeyeceğim.

Elsa kimbilir neler uydurup anlatmıştı! Cyril'e, annesinin Elsa'yı nasıl karşıladığını sordum:

— Kimsesiz bir kız, diye tanıttım anneme, dedi. Elsa da sevimli bir kızdır. O kadının yaptıklarının hepsini anlattı. Yüzüne bakılırsa ince bir kadın, kibar bir kadın, öyle dalavereler, düzenler kuracağı hiç aklıma gelmez.

Ben yavaşça:

— Belli, Elsa her şeyi büyülterek anlatmış sana, dedim. Benim bir söyleyeceğim var ona..

Cyril kesti sözümü:

— Önce benim sana söyleyeceklerim var, dedi. Cécile, alacağım ben seni, evleneceğiz.

Bir an, bozguna uğramış gibi oldum. Bir şey yapmak, bir şey söylemek gerekiyordu. Ah! o çekilmez yürek ağrım olmasaydı.. Cyril ağzını saçlarıma götürmüş:

— Seviyorum seni Cécile, diyordu. Bırakacağım artık hukuku, para kazandıracak bir iş tutacağım... Bir amcam var... Yirmi altı yaşındayım ben, çocuk değilim artık, ciddi söylüyorum. Sen ne dersin?

Şöyle iki anlama çekilebilecek güzel bir cümle araştırıyor, bulamıyordum. İstemiyordum Cyril'e varmayı. Seviyordum onu, ama varmak istemiyordum ona. Kimseye varmak istemiyordum. Yorgundum. Kekeler gibi:

— Olmaz ki! dedim. Babam..

— Babanı bana bırak, ben konuşacağım onunla, dedi Cyril.

— Anne razı olmaz, dedim. Benim daha bir çocuk olduğumu söylüyor. O bir hayır dedi mi, babam da hayır der. Çok yorgunum, Cyril, böyle heyecanlar kesiveriyor bacaklarımı. Oturalım. İşte, Elsa da geliyor.

Arkasında sabahlığıyla iniyordu Elsa, bir tazeliği, bir ışık saçması vardı. Ben bir donukluk, bir cılızlık duydum kendimde. Cyril'in de, onun da yüzlerinde bir sağlık havası, bütün benliklerinde bir açılma, bir canlılık vardı ki, beni büsbütün çökertiyordu. Elsa, bir hapisaneden yeni çıkıp gelmişim gibi, bin bir özenle yer gösterip oturttu beni.

— Raymond nasıl? diye sordu. Biliyor mu benim geldiğimi?

Bağışlayanların, umut besleyenlerin mutlu gülümsemesi belirmişti dudaklarında. Ben Elsa'ya, babamın artık onu unuttuğunu; Cyril'e de, kendisine varmak istemediğimi söyleyemezdim. Gözlerimi kapattım. Cyril kahve getirmeye gitti. Elsa konuşuyor, konuşuyordu, bana pek ince düşünceli, güvenilecek bir kimse diye baktığı belliydi. Kahve çok koyu, çok kokuluydu; güneş de o bitkinliğimi gideriyordu. Elsa:

— Düşündüm, düşündüm, bu işin yolunu bir türlü bulamadım, dedi.

— Yolu bulunmaz bu işin, dedi Cyril. Anlaşılıyor, kapılmış o kadına, büyülenmiş, yapılacak bir şey yok.

— Var, dedim. Var bir yolu. Sizin hayaliniz işlemiyor.

Kulak kesilmiş dinliyorlardı beni. Koltuklarım kabardı, onlar benden on yaş büyüktüler, gene de bir şey düşünmemişlerdi! Şöyle üstün bir tavırla:

— Bir ruhbilimi işi bu, dedim.

Uzun uzun söyledim, anlattım onlara kurduğum tasarıyı. Onların da aklına, bir gün önce benim aklıma gelen sorular geliyordu. Büyük bir zevk duyuyordum hepsini birer birer çürütmekten. Artık benim o tasarladığım şeye önem verdiğim, uygulanmasını istediğim yoktu. Ama inandırmaya çalışırken konuya ben de kapıldım. Anlattıklarımın gerçekleşebilir şeyler olduğunu kanıtladım onlara. Şimdi de bunun yapılmaması gerektiğini göstermek kalıyordu; ama onun için

şöyle akla yatkın nedenler bulamadım.

— Böyle düzenli işlerden hoşlanmam ben, diyordu Cyril. Ama seni alınam için biricik yol buysa, varım.

— Asıl kabahat Anne'da değil, diyordum.

— O kadına kalırsa, dedi Elsa, pekâlâ biliyorsunuz, siz onun istediğine varırsınız.

Bu doğruydu belki. Gözlerimin önüne geldi: benim yirmi yaşımı doldurduğum gün Anne bana bir delikanlıyı tanıtacak, üniversiteden çıkmış, geleceği parlak, akıllı, hiçbir densizliği olmayan, kuşkusuz karısının üstüne kimseyi sevmeyecek bir delikanlı. Cyril de, doğrusu öyle bir delikanlıydı. Gülmeye başladım.

— Rica ederim, gülme, dedi Cyril. Ben Elsa ile sevişir gibi gözükünce sen kıskanacaksın, değil mi? Nasıl tasarladın bunu? Seviyor musun beni?

Yavaş sesle söylüyordu bunları. Elsa bizi yalnız bırakmak için sessizce çekildi oradan. Cyril'in o yağız, gergin yüzüne, koyu gözlerine baktım. Seviyormuş beni, bana bir tuhaf duygu veriyordu bu. Kandan şişmiş dudaklarına baktım; yakıncacıktı bana... Artık edebiyatla, düşünsel işlerle uğraşacak bir kadın olmak özeni kalmamıştı bende. Cyril biraz daha uzattı yüzünü, dudaklarımız birbirine değerek tanıdılar birbirini. Gözlerim açık oturuyordum, onun ağzı da benim ağzımın yanında kımıldamadan duruyordu. Sıcak, sert bir ağız... Hafif bir titreme kaplamıştı o ağzı, Cyril o titremeyi durdurmak için biraz daha yaklaştı, sonra dudakları aralandı, dilediğini buyurur gibi bir hal aldı, ustalaştı, aşırı ustalaştı..

Anladım: benim yaradılışımda, böyle güneş altında bir delikanlıyla öpüşme yeteneği, üniversite sınavlarını geçebilme yeteneğinden çok daha üstündü. Hafifçe çekildim ondan, soluk soluğa kalmıştım.

— Biz birlikte yaşamalıyız, Cécile. Elsa ile oynayacağım o oyunu.

Hesaplarım acaba doğru mu, diye düşünüyordum. Bu oyunun başı, meydancısı idim ben. Hele bir başlayalım, onu durdurmak da benim elimdeydi.

— Tuhaf düşüncelerin var senin, dedi Cyril.

Yandan bir gülümsemesi vardı bunu söylerken, dudağını hafifçe kaldıran, kendisine bir haydut, çok güzel, çok yakışıklı bir haydut görünümü veren bir gülümseme.

— Öp beni, diye fısıldadım, öp beni çabuk.

İşte böyle başlattım o oyunu oynatmaya. İstemiyerek, savsama yüzünden, sonu ne olur diye meraktan... Kinle, bir yıkıcılık dileğiyle yapsaydım, belki de daha iyi olurdu benim için; kimi öyle diyorum kendi kendime. Hiç olmazsa kendimi suçlardım, tembelliği, güneşi, Cyril'in öpüşlerini neden olarak gösteremezdim.

Bir saat sonra ayrıldım o kumpas arkadaşlarımdan, oldukça da sıkkındım. Ama gönlümü ferah tutmak için birtakım nedenler de vardı: bakalım iyi bir tasarı mıydı benim kurduğum tasarı? Babamın Anne'a tutkusu, bağlılığa kadar gidecek bir tutku olamaz mıydı? Hem Cyril de, Elsa da bensiz bir şey yapamazlar. Babamın kapıldığını görürsem, elbette bir neden bulabilirdim oyunu durdurmak için. Kurduğum o he-

saplar doğru mu çıkacak, çıkmayacak mı, bunu bir denemek hoş olacaktı, eğlenceli olacaktı, ilgimi uyandırıyordu.

Üstelik Cyril de seviyormuş beni, almak istiyordu. Bunu düşünmek yetiyordu, içimde bir rahatlık, bir mutluluk duymama. Beni bir yıl, iki yıl bekleyebilirse, ben de çocukluktan kurtulur, büyür, o zaman razı olurdum ona varmaya. Kendimi Cyril'le yaşar, onun koynunda uyur gibi görüyordum, bir an bile ayrılmayacaktım ondan. Pazar günleri, ikimiz de kalkar, babamla Anne'ı görmeğe gideriz, onlar da biribirine bağlı bir karı koca olarak yaşarlar, yemeğe kalırız, belki Cyril'in annesi de bizimle gelir, tam bir aile havası olur sofrada...

Anne'ı taraçada buldum, kumsala, babamın yanına iniyormuş. Hani bir gün önce sarhoş olanları karşılarken alaylı bir gülümsememiz vardır, o gülümsemeyle karşıladı beni. Gece ben uyumadan önce bana bir şey söyleyecekti, onun ne olduğunu sordum, ama güldü, sonra canım sıkılır diye söylemedi. Babam denizden çıkıyordu, geniş, kaslı bir adam; pek güzel buldum onu. Ben Anne'la girdim denize. O, yavaş yavaş yüzüyor, saçları ıslanmasın diye başını daldırmıyordu suya. Sonra üçümüz de yüzükoyun kuma uzandık. Ben ikisinin arasındaydım. Sesimiz çıkmıyor, kımıldamıyorduk.

İşte o sırada Cyril'in kayığı göründü koyun ucunda, yelkenleri fora etmişti. İlk gören babam oldu. Gülerek:

— Cyril'cik dayanamamış artık, dedi. Anne, artık bağışlayalım mı onu? Doğrusu, iyi çocuktur.

Başımı kaldırdım, tehlikeyi seziyordum. Babam:

— Ama ne yapıyor o? dedi. Koya uğramadan geçiyor. Aaa! yalnız değilmiş...

Anne da başını kaldırmıştı. Kayık önümüzden geçerek, uzaklaşıverecekti. Ben Cyril'in yüzünü görüyor, uzaklaşsın diye yalvarıyordum ona içimden.

Babamın şaşarak bağırdığını duyunca sıçradım yerimden. Ama iki dakikadan beri bekliyordum babamın öyle bağırmasını.

— A! Elsa onun yanındaki! Ne işi var burada Elsa'nın?

Anne'a doğru döndü.

— İnanılacak şey değil bu kız! dedi. Şimdi de o zavallı delikanlıya atmış kancayı, ihtiyar kadına da kabul ettirmiştir kendini.

Ama Anne dinlemiyordu babamın dediklerini. O bana bakıyordu. Bakışlarımız karşılaştı, ben utancımdan yüzümü kuma kapadım. Anne elini uzattı, boynuma değdirdi:

— Bakın bana, dedi. Kırıldınız mı bana, gücendiniz mi?

Gözlerimi açtım; bana kaygıyla, sanki yalvararak bakıyordu. İlk defa olarak bana, düşünen, duygulu bir varlığa bakar gibi bakıyordu; bu da tam benim ona oyun oynamaya kalktığım bir günde oluyordu. Hafif bir iniltiyle çekiverdim başımı babama doğru; ondan kurtulmak istiyordum. Babam gözlerini daha ayırmamıştı kayıktan. Anne, gene yavaş yavaş:

— Zavallı kızcağızım! diyordu. Zavallı Cécile'ciğim, benim yüzümden bu, ben o kadar da

sert davranmamalıydım, o kadar da titizlik göstermemeliydim... İstemezdim sizin böyle üzülmenizi, inanır mısınız?

Şefkatle saçlarımı, ensemi okşuyordu. Ben kıpırdamıyordum. Bir dalga yaklaşıp giderken kum ayaklarımın altından çekilince nasıl olursam, şimdi de öyle oluyordum: bir yenilme isteği, bir tatlılık özlemi, kaplamıştı içimi. Hiçbir duygu, öfke de, tenin verdiği istek de beni böylesine sürüklememişti. Bırakmak o oyunu, ömrümün sonuna kadar hayatımı da, kendimi de onun eline vermek. Benliğimi bu kadar şiddetle kaplayıveren bir duygu daha bilmiyordum. Gözlerimi kapattım. Yüreğim duruverecek gibi geliyordu bana.

IV

Babam şaşmıştı, o kadar, başka bir duygu belirmedi yüzünde. Hizmetçi kadın, Elsa'nın eşyasını aldığını, sonra hemen gittiğini anlatmış babama, ama, bilmem neden, benimle de görüştüğünü söylememiş. Yerlilerden bir kadındı, oldukça da hayale, hulyaya düşkündü, bizim o durumumuz kimbilir ona neler kurdurmuş, ne tatlı görünmüştür. Hele odaları boyuna değiştirmek, işletmiş durmuştur kafasını...

Babamla Anne, yürek karası çektikleri için bana binbir özenle bakıyorlardı. Önceleri pek çekilmez buldum o iyiliklerini, ama sonra hoşuma gitti. Kabahat bende olsa da Cyril ile Elsa'yı bo-

yuna kolkola görmek hiç de tatlı bir şey değildi, birbirleriyle pek anlaştıklarını her halleriyle gösteriyorlardı. Benim artık kayığa bindiğim yoktu, ama Elsa'nın kayıkla geçtiğini görüyordum. Saçları uçuyordu rüzgârda, eskiden benim saçlarımın uçtuğu gibi... Onlarla karşılaştık mı ben yalancıktan bir aldırışsızlık takınmakta hiç de güçlük çekmiyordum. Her yerde çıkıyorlardı karşımıza: çam korusunda, köyde, yolda. Anne, bana usulca bir bakıyor, başka bir konudan söz açıyor, beni avutmak için elini omuzuma koyuyordu. İyi bir kadındı Anne. Bu iyiliği ince zekâsının bir ürünü müydü? yoksa kimseye öfkelenmemesinden, ilgilenmemesinden mi gelirdi? Bilmem orasını, ama yaralı bir yüreği onarmak için ne söylemek, ne yapmak gerekiyorsa hemen bulurdu. Gerçekten bir üzüntüm olsa, gönüldeşin yardımcının ondan iyisini bulamazdım.

İşi oluruna bırakmıştım, öyle pek kaygılandığım yoktu. Neden kaygılanayım? söyledim ya, babamda hiçbir kıskançlık belirtisi görülmüyordu. Anne'a ne kadar tutkun, ne kadar bağlı olduğunun bir kanıtıydı bu. Ama biraz da içerliyordum: demek büsbütün boşmuş benim kurduğum tasarılar!.. Bir gün babamla ben postaneye giriyorduk, Elsa önümüze çıktı, babam da dönüp bir yabancıya bakarmış gibi baktı, sonra dişlerinin arasından:

— Doğrusu ya, dedi, pek güzelleşmiş Elsa.

— Aşk yarıyor ona, dedim.

Babam şaşmış gibi baktı bana:

— Yani senin öfken, üzüntün geçti mi? diye sordu.

— Ne yapalım? dedim. İkisi bir yaşta onların, önüne geçilemezdi...

— Anne olmasaydı, pekâlâ geçilebilirdi bunun önüne...

Öfkeden köpürüverdi babam:

— Ben razı olmasam, öyle bir yumurcak benim elimden bir kadın alabilir miydi sanıyorsun? dedi.

— Eee! dedim, yaşın da bir payı vardır bu işlerde...

Ciddi ciddi söylemiştim bunu. Babam omuzlarını silkti. Eve döndüğümüzde düşünceliydi: belki Elsa'nın da, Cyril'in de genç olmaları kurcalıyordu zihnini. Babam o zamana kadar, doğum tarihleri olmayan erkekler sınıfındandı, kendi yaşında bir kadınla evlenmekle çıkıyordu o sınıftan, yitiriyordu o ayrıcalığını. Buydu belki de düşündüğü. Yenmişim, başarmışım diye istemeyerek koltuklarım kabardı. Anne'ın gözlerinin yanındaki küçük küçük kırışıkları, ağzındaki hafif buruşuğu görünce yüreğim sızladı, öfkelendim kendi kendime. Ama kendimi içimin itkisine bırakıp da sonradan pişman olmak pek kolayıma geliyordu...

Bir hafta geçti, Cyril ile Elsa, işlerinin nasıl gittiğini bilmedikleri için beni her gün beklemişlerdir. Ama gidip onları görmeye cesaret edemiyordum; benden yeni yeni dersler alırlar diye korkuyordum, istemiyordum bunu. Öğleden sonraları odama kapanıyordum, sözde çalışıyordum. Doğrusu, çalıştığım malıştığım yoktu: bir Yoga kitabı geçirmiştim elime, büyük bir özenle sözde ona vermiştim kendimi. Birdenbire kahkaha-

lar taşıyordu içimden, ama Anne işitir diye çekiniyordum da kendimi zorlayıp sessiz sessiz gülüyordum. Ben ona durup dinlenmeksizin okuyup çalıştığımı söylemiştim. Sevgi beni umut kırıklığına uğratmış da bir gün üniversiteyi bitirir, bir bilgin olurum diye kendimi avutuyorum gibi gözükmek istiyordum. Bana öyle geliyor, Anne da beğeniyordu bu halimi; gözüne girmiştim. Sofrada Kant'tan birkaç cümle söylediğim de oluyordu, babam pek tutuluyordu bana..

Bir gün öğleden sonra, Hintlilere benzemek için, hamam havlularına sarındım, sağ ayağını sol kalçamın üzerine attım, aynada kendimi süzmeye başladım. Kendime hayran olduğumdan değil, Yogilerin ereği olan yüksek düzeye ulaşmak için... O sırada kapı vuruldu. Hizmetçi kadın geldi sandım, o böyle şeylere aldırmadığı için içeri girmesini söyledim.

Anne'mış gelen. Eşikte bir an donmuş gibi durdu, sonra gülümsedi:

— Nedir bu oynadığın? diye sordu.

— Yoga, dedim. Ama oyun değil, Hint felsefesi.

Masanın başına gidip kitabımı aldı. Ben tasalanmaya başlamıştım. Kitabın yüzüncü sayfası açıktı, öteki sayfaların kenarlarında benim el yazımla «uygulanamaz», «gücü yetmez kişinin» gibi sözler vardı.

— Pek dikkatli çalışıyorsunuz, dedi. Hani Pascal'ın bir sözü üzerine bir şeyler yazıyordunuz, söylediniz durdunuz, o ne oldu?

Doğruydu dediği: Sofrada Pascal'ın bir sözünü anmış, onun üzerinde çok düşünmüşüm, çok

çalışmışım gibi birtakım sözler etmiştim. Söylemeye gerek yok, o dediklerimin bir sözcüğünü bile yazmamıştım. Anne, dik dik baktı, anladı:

— Sizin çalışmayıp da ayna önünde kukla gibi oynamaya kalkmanıza bir diyeceğim yok, dedi, sizin bileceğiniz iş. Ama sonra babanıza da, bana da yalan uydurmaya kalkmanız, daha üzücü bir şey. Hem, doğrusu, sizin birdenbire öyle kafanızı işletmeye başlamanıza şaşmıştım...

Çıktı dışarı, ben hamam havlularım içinde taş kesildim. Benim yaptıklarıma «yalan» demesini anlamıyordum. Benim bir yazı yazdığımı söyleyişim, onun hoşuna gitsin, gözüne gireyim diyeydi. Oysa o, birdenbire, o küçümseyişiyle eziyordu beni. Ben onun bana gösterdiği yeni davranışa alışmıştım; öyle sakin sakin yukarıdan bakıp yargılaması gücüme gitti, büyük bir öfke sardı içimi. Çok sıcaktı hava, kavuruyordu insanı. Ama ben kudurmuş gibiydim, utanma da karışıyordu buna. Çılgına döndüm. Aldırmadım o sıcaklığa, koştum, soluk soluğa Cyril'in köşküne kadar koştum, kapıda durdum. O gün öğle üstünün sıcaklığı içinde evler sanki daha derinleşmiş, daha sessizleşmiş, gözlerini içlerine alıp büzülmüşlerdi. Cyril'in odasına kadar çıktım. Annesini görmeye gittiğim gün öğrenmiştim onun odasını. Kapıyı açtım: Cyril yatağına yan dayanmış uyuyordu. Bir dakika baktım ona: ilk olarak bir çaresizlik gördüm onda; yüreğim sızladı. Yavaşça seslendim. Gözlerini açtı, beni görünce hemen fırladı:

— Sen misin? Nasıl geldin buraya?

Öyle hızlı konuşmaması için işaret ettim. An-

nesi gelir de beni oğlunun odasında görürse neler geçerdi aklından... Kim olsa, aklına türlü şeyler gelir... Bir yılgı kavradı içimi, kapıya doğru yürüdüm.

— Nereye gidiyorsun? diye bağırdı Cyril. Dön... Cécile!..

Beni kolumdan yakalamış, gülerek tutuyordu. Ona doğru döndüm, baktım. Sapsarı kesildi, ben de herhalde sapsarıydım. Bıraktı bileğimi. Ama hemen kolları arasına aldı, sürükledi. İçimden, perişan bir halde «Olacaktı bu... Olacaktı bu...» diyordum. Sonra aşkın çarkına girdik: arzuya elini uzatan korku, şefkat, ateşli tutku, birdenbire canımın acıması, arkasından da bütün üstünlüğüyle geliveren haz... Talihim varmış, —Cyril de doğrusu gereken tatlılığı gösterdi— o günden tattım hazzı.

Bir saat kaldım yanında, şaşkındım, bilmiyordum ne yaptığımı. Bana hep aşkın kolay bir şey olduğunu söylemişlerdi, ben de hep, yaşının getirdiği bilgisizlikle çiy çiy sözler söylemiştim aşk üzerine. Ama artık anlıyordum: o konu açıldı mı, öyle yukarıdan bakar gibi, kaba kaba, hoyratça sözler edemiyecektim artık. Cyril, yanıma uzanmış, benimle evleneceğini, ömrü boyu beni yanından ayırmayacağını söylüyordu. Benim susup bir şey söylemeyişim kaygılandırdı onu. Doğruldum, baktım ona, «sevgilim benim!» dedim. Eğildi. Boynundaki kara damara ağzımı yapıştırdım, «Cyril, sevgilim, canım benim!» dedim. O anda duyduğum aşk mıydı, bilmem, ötedenberi vefasızımdır, hercaiyimdir ben, kendimi olduğumdan başka sanmak istemem; ama o anda ken-

dimden çok seviyordum onu, uğruna canımı verebilirdim. Ben giderken «Darıldın mı?» diye sordu, güldüm. Bana bu mutluluğu tattırdığı için mi kızıp darılacaktım?..

Bitkin, uyuşmuş bir halde, yavaş yavaş döndüm çam ormanına. Cyril'e benimle gelmemesini söylemiştim, tehlikeli olurdu bizi bir arada görmeleri. Hazzın bütün o parıl parıl izleri, gözlerimin altında birer gölge, ağzımın üzerinde bir kabartı, bütün vücudumda bir titreme olarak göze çarpacak, yüzümden okunacak diye korkuyordum. Evin önünde Anne bir şezlonga uzanmış, kitap okuyordu. Ben o gün ortada gözükmeyişimin nedeni olarak birtakım yalanlar uydurmuştum, ama Anne bir şey sormadı, sormak alışkanlığı yoktu. Birbirimize dargın olduğumuzu hatırladım da ses çıkarmadan oturdum yanına. Hiç kıpırdamadım, gözlerim yarı kapalıydı, soluğumun bir düzen içinde kesilip yeniden başlamasını dinliyor, parmaklarının titremesine bakıyordum. Cyril'in vücudunu, birlikte geçirdiğimiz bazı anları hatırlıyordum da gönlüm boşanıveriyordu.

Masanın üzerinden bir sigara aldım, kibriti kutuya sürtüp yaktım. Söndü. Bir kibrit daha yaktım, bu kez daha dikkat etmiştim, yel yoktu, ancak benim elimin titremesi söndürmüştü ilk kibriti. İkincisi de sigarama götürürken söndü. Söylendim kendi kendime; üçüncü kibriti de çaktım. Bilmem nedendir, pek önemli geldi bana o üçüncü kibrit, hayatımı ilgilendiren bir önemi oldu sanki. Anne, birdenbire o kayıtsızlığını bırakmış, gülümsemeksizin bana dikkatle bakıyordu,

kibriti o kadar önemli görüşüm belki de bunun içindi. O anda, çevremizde ne varsa hepsi kayboldu, zaman da kayboldu, benim için yalnız o kibrit vardı, onun üzerinde duran parmağım, o gümüşsü kutu, bir de Anne'ın bakışı vardı. Yüreğim çılgına döndü, hızlı hızlı vurmaya başladı, parmaklarımı kenetledim kibritin üzerine, tutuştu kibrit, yüzümü acıkmış gibi, susamış gibi, uzattım ona doğru, sigaram örttü, söndürdü onu. Kutuyu düşürdüm elimden, gözlerimi kapattım. Anne'ın bakışı, bir şeyler sorar gibi, sert sert dikilmişti bana. Bu bekleyiş bitsin diye birine, bir şey yapması için yalvarıyordum. Anne'ın elleri uzanıp kaldırdı yüzümü, benim bakışımdan bir şey sezmesin diye sıktım gözkapaklarımı. Bitkinlik, beceriksizlik, zevk yaşları aktığını duyuyordum gözlerimden. Bunun üzerine Anne, her türlü sorudan vazgeçiyormuş gibi, bir bilmezlik hareketiyle, yatıştırmak ister gibi bir hareketle, ellerini yüzümden aşağı indirdi, bıraktı beni. Sonra yanmış bir sigara verdi ağzıma, kendisi gene kitabına daldı.

Onun bu hareketinden bir anlam çıkardım, başka bir şey anlatırmış gibi bir anlam vermek istedim ona. Ama bugün de, bir kibrit çakıp da yakamadım mı, o acaip an, hareketlerimle benim aramdaki uçurum, Anne'ın üstüme ağır ağır çöken bakışı, çevredeki bütün boşlukla, boşluğun bütün gücü, yeğinliği ile canlanıverir içimde...

V

Az önce anlattığım o küçük olay birtakım sonuçlar doğurdu. Tepkilerinde pek ölçülü olan, özlerine pek güvenen çok kimseler gibi Anne da uyuşmalara, uzlaşmalara gelemezdi. O hareketini, sert ellerini yüzümde şefkatle dolaştırmasını ise bir çeşit uzlaşma sayabilirdi. Bir şeyler sezinlemişti, söyletebilirdi bana işin doğrusunu, ama son anda acımaya kapılmış, ya da aldırışsızlığa vurmuştu. Benim zaaflarımı kendimi bırakıvermemi bir türlü hoş göremiyordu, ama benimle uğraşmak, beni yola getirmeye çalışmak da oldukça güç geliyordu. Beni yönetmeye, eğitmeye kalkması başka bir şeyden değil, yalnızca ödev duygusundan doğuyordu; babama varmakla benimle uğraşmayı da üstlenmiş oluyordu; böyle düşünüyordu o. Benim hemen hemen bütün yaptıklarımı beğenmeyişi, kötü buluşu yalnız betine gittiği için olsaydı, öyle kendi kendine belirir bir duygudan gelseydi daha iyiydi bence. Başkalarının kusurlarını düzeltmeyi boynumuza borç bilmezsek çabucak alışırız onlara, Anne da benimkilere alışabilirdi. Altı ay geçmez bana olsa olsa bezginlikle, şefkatli bir bezginlikle bakardı; benim için gereken de buydu. Ama olmayacaktı öyle, kendisini benden sorumlu sayacaktı da onun için olmayacaktı. Bir bakıma, doğruydu benden sorumlu olduğu, ben daha yuğrulabilecek bir kızdım. Hem yuğrulabilen, hem de inatçı.

Beni öyle okşamış olduğu için kızdı kendi kendine, bunu bana da sezdirdi. Birkaç gün son-

ra gene akşam yemeğinde, gene o çekilmez sınav hazırlıkları yüzünden bir tartışmadır koptu. Ben ileri götürdüm tasasızlığı, saygısızlığı; o kadar ki babam bile kızdı buna. Sonunda Anne, beni odama kapattı, üzerimden de kilitlemiş, ama tartışma sırasında sesini bir kez bile biraz olsun yükselttiği olmamıştı. Bilmiyordum dışarıdan kilitlediğini, susadım, kapıya doğru yürüdüm, açmak istedim, o zaman anladım. Ömrümde böyle kilit altına girdiğim olmamıştı: bir korku, bir yılgıdır sardı içimi. Pencereye koştum, hiçbir çaresi yoktu oradan çıkmanın. Döndüm, gerçekten çıldırmış gibiydim, var gücümle kapıya dayandım, omuzumu acıttım. Kilidi kırmaya çalıştım, dişlerimi sıkmıştım, açmaları için bağırmak istemiyordum. Tırnak cımbızımı kırdım bu işte. Bunun üzerine, ellerim bomboş, odanın ortasına dikildim. Kımıldamıyor, kıpırdamıyordum, düşüncelerim belirdikçe bir dinginlik, bir rahatlık kaplıyordu içimi, yalnız ona dikkat ediyordum. Yavuzlukla ilk karşılaşmamdı bu; yüreğimde düğümleniyor, ben düşündükçe daha bir ağır geliyordu. Yatağıma uzandım, özenle bir şeyler tasarladım. İçimde uyanıveren o kötülük, yırtıcılık isteği pek aşırıydı, neden olan bu olayla da hiç orantılı değildi; içimi öylesine kavramıştı ki unutmuştum durumu; birkaç kere odadan çıkmak için kalktım, her seferinde de kapının kilitli olmasına şaştım.

Saat altıda babam gelip açtı kapıyı. O içeri girince ben de kendiliğimden kalktım ayağa. Bir şey söylemeksizin baktı bana, ben de gene alışkanlıkla, düşünmeksizin gülümsedim ona.

— İster misin, konuşalım mı? diye sordu.

— Ne konuşacağız? dedim. Sen de hoşlanmazsın bu türlü konuşmalardan, ben de hoşlanmam. Böylesine konuşmalardan bir şey çıkmaz...

— Doğru. —üzerimden bir yük kalkmış gibiydi.— Sen Anne'a biraz daha nazik davransan, sabırlı olsan...

Bu söz bir tuhaf geldi bana: ben Anne'a sabırlı davranacakmışım... Babam tersine çeviriyordu sorunu. Kızını zorla Anne'a katlanmak zorunda bıraktığını sanıyordu. Demek umut kapıları kapanmamıştı.

— Kabalık ettim, hiç de hoş olmayan sözler söyledim, dedim. Gidip Anne'dan özür dileyeceğim.

— Peki, mutlu musun?

Ben şöyle aldırmaz bir tavırla:

— Tabii, mutluyum, dedim. Anne ile çekişmemiz ileri giderse, ben daha çabuk varırım kocaya, olur biter.

O işi böyle çözümlemenin babamı üzeceğini biliyordum.

— Öyle şeyi aklına getirme, dedi. Sen Pamuk Prenses değilsin ki... Yani benden o kadar çabuk ayrılmaya sen katlanır mısın? Daha iki yıldır bir aradayız...

Bu düşünce ona olduğu kadar bana da ağır geliyordu. Bir an başımı göğsüne dayayıp ağlayacağımı, yitirdiğimiz mutluluktan, aşırı duygulardan sözedeceğimi sandım. Ama babamı da kendime suç ortağı edemezdim.

— Doğrusu, durumu abartıyorum ben, dedim. Anne ile pekâlâ anlaşıyoruz. İkimiz de biraz

hoşgörülü davransak, uzlaşmak istesek...

— Elbette, elbette! dedi babam.

Hiç kuşkusuz o da benim gibi içinden: «Anne vazgeçmez bir dediğinden, boyun eğmez o,» diyor, uzlaşmak isteğinin yalnız benden geleceğini düşünüyordu.

— Ben, Anne'ın hep haklı olduğunu, doğru düşündüğünü biliyorum, dedim. O hayatını bizimkinden çok daha iyi düzenlemiş, başarmış o işi. Onun yaşamında bizimkinden daha anlamlı bir şeyler var.

Bu dediklerime pek yanaşmıyormuş gibi bir hareket yaptı. Anlamazlıktan geldim.

— ...Bir iki aya kadar ben de benimserim Anne'ın düşüncelerini, aramızda böyle budalaca tartışmalar olmaz artık. Ancak biraz sabretmeli.

Bana tuhaf tuhaf bakıyordu, şaşırdığı belliydi. Korkmuştu da: bundan sonraki hovardalıklarında, deliliklerinde bir suç ortağı olmayacaktı artık; biraz da geçmişini yitiriyordu. Hafifçe:

— O kadar ileri gitme, dedi. Doğru, benim seni sürüklediğim bu yaşama biçimi, senin yaşına da, benim yaşıma da pek uygun değildi; ama öyle budalaca, o kadar da tatsız bir yaşama sayılmazdı. Nasıl söyleyeyim, bu iki yıl içinde pek sıkılmadık, gönlümüzün dilediğince yaşadık. Anne'ın dünya görüşü de bizimkinden başka değil. Her şeyi karalamaya kalkmayalım.

— Kalkmayalım ama, bırakalım artık öyle yaşamayı, dedim.

Bunu inançla söylemiştim. Adamcağız:

— Kuşkusuz... dedi.

İndik aşağı.

Anne'dan özür diledim, bunu yaparken de bir üzüntü duymadım içimde. Anne, işin içinde bağışlanacak bir şey olmadığını, bütün bunların kuşkusuz aşırı sıcaklar yüzünden olduğunu söyledi. Bir tasasızlık, bir neşe vardı gönlümde.

Önceden sözleşmiştik, çam korusunda buluştuk Cyril'le. Ne yapması gerektiğini anlattım kendisine. Beni hem bir korku, hem de hayranlıkla dinliyordu. Sonra kolları arasına aldı, ama artık çok geçti, eve dönmeliydim. Ondan ayrılmak bana bir ağır geliyordu, şaştım buna. Beni kendine yaklaştıracak bağlar aradıysa bulmuştu işte o bağları... Vücudum tanıyordu onun vücudunu, kendini buluyordu onun vücudunda, ona değdikçe bir çiçek gibi açılıyordu. Ateşle öptüm onu, bütün o akşam beni bir an unutmasın, gece düşünde görsün diye canını acıtmak, yüzünde dişlerimin yerini bırakmak istiyordum. Onsuz geçirecektim geceyi, koynumda olmayacaktı o; onun o birdenbire tutuşan hırsından, uzun uzun okşamalarından uzak kalacaktım, bu yoksunluklar içinde bitmez tükenmez bir gece olacaktı o gece...

VI

Ertesi sabah babamı kandırdım, birlikte gezmeğe çıktık. Neşeli neşeli şundan bundan konuşarak yürüdük durduk uzun yollarda. Köşke dönerken, çam korusundan geçmeyi önerdim. On

buçuk olmuştu, tam benim seçtiğim saat. Babam önden yürüyordu, yol hem dar, hem dikenliydi de onun için, bacaklarımı tırmalamasın diye babam itiyordu o dikenleri. Baktım, duruverdi; anladım, görmüştü onları. Yanına gittim. Cyril ile Elsa, çamlardan dökülen iğneler üzerine uzanmış, uyuyorlardı; kır mutluluğunun bütün belirtileri vardı onlarda... Ben söylemiştim onlara böyle yapmalarını, gene de yüreğim yırtılır gibi oldu. Gerçi biliyordum: Elsa, babama, Cyril de bana tutkundu; ama onların bizi sevmeleri ikisinin de güzel, ikisinin de genç olmalarına engel değildi. İşte, yanyanaydılar... Babama bir göz attım: durmuş, kıpırdamaksızın, gözlerini kırpmaksızın bakıyordu onlara, sapsarı kesilmişti; korktum. Kolundan tutup:

— Uyanıverirler, gidelim, dedim.

Bir kere daha baktı Elsa'ya. Elsa, bütün o gençliği, güzelliği ile arkaya devrilmiş, kızıl saçları içinde altın gibi uyuyordu; dudaklarında hafif bir gülümseme vardı. Ormanlar perisiydi sanki; kaçmış, kaçmış da yakalanıvermiş... Babam döndü, hızlı hızlı yürümeye başladı.

— Kaltak! diyordu ağzının içinden, kaltak!

— Neden öyle diyorsun? Özgür değil mi o? Gönlünün istediğini yapamaz mı?

— Yapamaz demedim... Yani Cyril'i onun koynunda görmek hoşuna mı gitti senin?

— Bana ne! dedim. Ben artık sevmiyorum ki Cyril'i.

Babam köpürüyordu, bağırır gibi:

— Ben de Elsa'yı sevmiyorum, dedi. Ama gene de sarsıyor beni. Ne yapalım? Bir zamanlar

yaşadım onunla! Sevmiyorum sevmesine, ama bu daha da kötü...

Biliyordum daha da kötü olduğunu! Hiç kuşkusuz babamın içinde de benim içimde uyanan dilek uyanmıştı: atılmak, biribirinden ayırmak onları, kendi malını, bir zaman kendi malı olmuş olanı almak...

— Anne duysa bu senin dediklerini!..

— Ne? Anne duyarsa mı? Elbette, Anne anlamaz, anlayamaz, doğal bir şey onun anlamaması, kızması. Ama sen? Sen benim kızımsın, değil misin yani? Sen de mi artık anlamıyorsun beni? Senin de mi betine gidiyor?

Babamın düşüncelerini yönetmek, istediğim yola götürmek ne kolaymış benim için! Onu bu kadar iyi anlamış olmak doğrusu ürpertiyordu beni.

— Hayır, betime gitmiyor, dedim. Ama doğru olanı da görmek gerek: Elsa çabuk unutur; öyle geçmişi meçmişi düşünmez. Cyril hoşuna gidiyor onun. Seni de bir daha ele geçiremiyeceğini biliyor. Hele senin yaptıklarından sonra... Böyle şeyleri bağışlayamaz bir kadın...

— Ben istesem...

Babam böyle başladı söze, ama birdenbire korkmuş gibi duruverdi. Ben, onun Elsa'yı bir daha ele geçirip geçiremeyeceği üzerine tartışmak doğal bir şeymiş gibi, kesin olarak:

— Başaramazsın o işi! dedim.

Babamın aklı başına gelmişti:

— Öyle bir şey düşünmedim ki ben, dedi.

— Elbette, dedim omuzlarımı silkerek.

Bu omuz silkme «Olacak iş değildi ki, zaval-

lı babacığım, sen artık giremezsin böyle yarışlara!» demekti. Eve varıncaya kadar ağzını açmadı. İçeri girince Anne'ı kucakladı, gözlerini kapatıp sıktı göğsünün üstünde, Anne da şaşırmış, gülümseyerek bırakınıştı kendini. Çıktım dışarı, sofanın duvarına dayandım, utancımdan titriyordum.

Saat ikide Cyril'in hafifçe ıslık çaldığını duydum. Kumsala indim. Hemen beni aldı kayığa, engine doğru açıldı. Kimseler yoktu denizde, o sıcakta evden çıkmak kimin aklına gelir! Kıyıdan epeyce açılınca Cyril yelkeni indirdi, bana doğru döndü. Hemen hiç konuşmamıştı.

— Bu sabah... diye başladı.

— Sus, dedim, sus, açma onu.

Yavaşça devirdi beni örtünün üzerine. Ter içindeydik, sırsıklam olmuştuk, kaypaktı bedenlerimiz, acemiydik, acele ediyorduk. Kayık, tekdüze sallanıyordu altımızda. Baktım, güneş tam başımın üstündeydi. Birdenbire Cyril'in o buyurur gibi, ama tatlı fısıldamasını işittim... Sanki güneş yerinden oynuyor, parçalanıyor, üstüme düşüyordu... Neredeydim? Denizin tâ derinliklerinde, zamanın tâ derinliklerinde, hazzın tâ derinliklerinde... Yüksek sesle çağırdım Cyril'i, karşılık vermedi; karşılık vermeye ihtiyacı yoktu.

Sonra tuzlu suyun serinliği. Birlikte gülüyorduk, gözlerimiz, gönüllerimiz kamaşmıştı, bir minnettarlık içindeydik. Güneş bizim, deniz bizimdi; gülme bizim, aşk bizimdi; bir daha bulacak mıydık onları? Bütün parıltılarıyla, korkunun da, daha başka yürek karalarının da kattığı bütün yeğinlikleriyle bulacak mıydık onları?..

Aşk bana, vücuduma gerçek bir haz tattırıyordu, bundan başka aşkı, sevişmeyi düşündükçe bir düşünme hazzı da duyuyordum. Biz Fransızlar «faire l'amour»[1] diyoruz sevişmeye; aşkı uygulama, yerine getirme demek bu... Bir büyüsü, bir çekiciliği var bu sözlerin; bu deyimi anlamından ayırıp da birer birer sözcükler üzerinde durdunuz mu, daha iyi duyuyorsunuz o büyüyü, çekiciliği. Yapmak, uygulamak, yerine getirmek hep somut eylemler bunlar, aşk gibi soyut, şairce bir kavramla birleşiverince pek hoşuma gidiyor. Eskiden hiçbir utanma duymadan, hiç sıkılmadan açardım sevişme sözünü, daha kavramamıştım o sözün tadını. Şimdi ise daha bir utandığımı seziyorum. Babam Anne'a biraz dikçe baktı mı, Anne da o hafifçe, sanki arsızca gülmesiyle güldü mü, ben gözlerimi eğiyordum. Yeni çıkarmıştı Anne o gülmeyi. O öyle gülünce, babam da, ben de sararıyor, pencereden dışarı bakıyorduk. Kendisine o gülüşünde bir açıklık, arsızlık olduğunu söyleyecek olsak, Anne kuşkusuz inanmazdı bize. Bir metres davranışı değildi onun babama davranışı, bir dost hali, şefkatli biri gönüldeş hali vardı. Ama geceleri hiç kuşkusuz... Böyle şeyleri aklıma getirmeyi yasak etmiştim kendime, bulanık düşüncelerden tiksiniyordum.

Günler geçti. Anne'ı da, babamla Elsa'yı da biraz unutuyordum. Sevişme, beni sanki gözlerim açık, ayda yaşatıyor; tatlı, dingin bir yaşama sürdürüyordu bana. Cyril, bir gün, çocuğum olur diye korkup korkmadığımı sordu. Ben, bunun,

1. **Faire l'amour**: Aşk yapmak.

kendi bileceği bir iş olduğunu söyledim, o da doğal buldu böyle dememi. Kendimi kolayca veriverişim de belki bu yüzdendi: beni suçlu saymalarına göz yumamazdı elbette; bir çocuğum olursa bütün kabahati Cyril alırdı üzerine. Ben sorumluluk duygusuna katlanamıyordum, hep ona bırakıyordum sorumluluğu; her şeyden o sorumluydu. Doğrusu, o incecik, sert vücudumla gebe kalabileceğimi de hiç aklım almıyordu... Vücudumun hâlâ bir çocuk vücudu oluşuna ilk olarak seviniyordum.

Ama Elsa sabırsızlanıyordu. Durmadan sorular soruyordu bana. Beni onunla, ya da Cyril'le görecekler diye ödüm kopuyordu. Elsa ne yapıyor ediyor, her yerde babamın önüne çıkıyor, karşılaşıyordu onunla. Onunla karşılaşınca da birtakım yengi düşleri kuruyor, bundan da koltukları kabarıyordu. Babamla karşılaştıklarında babamın ona olan eğilimiyle, bunun sonucu olan dışsal başarılarla övünüyordu... Şaşıyordum Elsa'ya; tuttuğu yol gereği sevişmeyi yalnızca para bakımından düşünecek bir kadındı o, işlerini çabuk bitirmeye bakan erkeklerin buyruklarına alışmıştı, ama birdenbire düşler kuran, düşler dünyasında yaşayan bir insan olmuştu; bir bakıştan, bir kıpırdamadan anlamlar çıkarıyor, coşuyordu. İnce bir oyun oynamaya alışık değildi de onun için. Şimdi oynamakta olduğu oyunu da herhalde inceliğin, ruhbilim inceliklerinin en büyüğü sanıyordu.

Elsa düşüncesi kurcalıyordu babamın zihnini, bir karabasan gibi çöküyordu üzerine, ama Anne bunu sezmiyora benziyordu. Babam her za-

mankinden daha bir şefkatli davranıyordu ona, her dilediğini yapmaya çalışıyordu, ben de bundan korkuyordum, bu durumu birtakım yürek karalarından geliyordu diyordum da onun için. Üç hafta daha bir şey olmasın diye dua ediyordum, bir buydu bence önemli olan. Üç hafta sonra Paris'e döneceğiz, Elsa kendi çevresine çekilecek, babamla Anne da, kararlarını değiştirmezlerse, evlenecekler. Paris'te Cyril olacak, Anne burada onunla sevişmeme engel olamadığı gibi orada da onu görmeme engel olamayacak. Paris'te, anneannesinin oturduğu evden uzakta, ayrı bir odası var Cyril'in. Daha gitmeden gözlerimin önüne geliyordu orada geçireceğimiz günler; pencereyi açacağız, mavi, pembe gökler, Paris'in o doyum olmaz gökleri, pencerenin demirine güvercinler konup dem çekecek, Cyril'le ben de dar döşekte...

VII

Birkaç gün sonra babama bir dostundan bir mektup geldi: bizi Saint-Raphael'e akşam içkisine çağırıyormuş. Babam hemen söyledi bize: hem kendi dileğimizle, hem de biraz çevremizdekiler yüzünden kapanıp kaldığımız bu yalnızlıktan bir gün olsun kurtulmak pek hoşuna gitmişti. Ben de Elsa ile Cyril'e, saat yedide Güneş barında olacağımızı, gelirlerse bizi orada göreceklerini söyledim. Kör talihin işi, Elsa da tanıyormuş

bizim o dostumuzu; bunun için bir kat daha arttı gelmek dileği. Birtakım tatsızlıklar çıkar diye korktum ve vazgeçirmeye çalıştım. Ne dedimse olmadı. Elsa, çocuklara yakışır bir düşüncesizlikle:

— Charles Webb pek sever beni, dedi. Beni görürse, Raymond'u bana dönmeye zorlar.

Saint-Raphael'e gidip gitmemek umurunda değildi Cyril'in. Benim bulunduğum yerde olmanın bir önemi vardı onun için, o kadar. Bunu bakışından anladım; koltuklarım kabardı.

Öğleden sonra saat altıda otomobille yola çıktık. Anne bizi kendi arabasıyla götürdü. Seviyordum o arabayı; üstü açılır kapanır bir Amerikan otomobili, kocaman bir araba. Belli ki Anne onu beğendiği için değil, işlettiği dikiş evine müşteri getirir diye seçmişti. Ama benim zevkime uygundu. Parıl parıl şeyler vardı içinde, herkesten de, yeryüzünden de uzaktaymış gibi sessiz sessiz gidiyor, dönemeç yerlerinde hafifçe yana yatıyordu.

Üçümüz de öne binmiştik; ben, bir arabada olduk mu, daha bir ısınırım insanlara. Üçümüz de öndeyiz, biraz sıkışığız, dirsek dirseğe oturuyoruz, hızın da, yelin de keyfini bir arada sürüyoruz, belki de üçümüz bir arada öleceğiz... Anne kullanıyordu arabayı: yeni kurulacak ocağı da yönetecek olan o değil miydi?.. Cannes'a gittiğimiz gecedenberi binmemiştim Anne'ın otomobiline, bunu düşündüm de neler geldi aklıma...

Güneş barında Charles Webb ile karısını bulduk. Charles Webb tiyatro ilâncılığıyla, karısı ise

kocasının kazandığı parayı delikanlılar uğruna savurmakla uğraşırlardı. İki ucu bir araya getirmek kaygısı kurcalar dururdu adamcağızın zihnini, hep para peşinde koşardı. Tasalı duruşu, aceleciliği, biraz arsız gözükmesi, hep bu yüzdendi. Uzun zaman o da Elsa ile yaşamış. Elsa güzel olduğu halde para gözlü kadınlardan değildi, çıkarına düşkün olmaması o adamın hoşuna gitmişti.

Karısı ise kötü yürekli bir kadındı. Anne tanımazmış onu, ama hemen anladı, alaylı alaylı bir hafifsemeyle bakmaya başladı kadına. Âdetiydi onun, yabancılar arasında hep öyle bir tavır takınırdı. Charles Webb her zamanki gibi çok konuşuyor, Anne'a da ikide bir, işin aslını anlamak ister gibi bakıyordu. Hiç kuşkusuz öyle bir kadının, Raymond gibi bir çapkınla ne ilintisi olabileceğini düşünüyordu. Üstelik Raymond'un kızı da yanlarında... Şimdi öğrenir öğrenmek istediğini diyordum da içimden bir gurur duyuyordum. Onun sustuğu bir sırada babam eğildi ona doğru, damdan düşer gibi:

— Bak ne haberim var sana, dostum, dedi: ekimin beşinde Anne ile nikâhımız kıyılıyor.

Charles Webb, şaşkın şaşkın bir birine, bir ötekine baktı. Ben pek seviniyordum. Charles Webb'in karısı umut kırıklığına uğramış gibiydi: ötedenberi babamda gözü vardı o kadının. Kocası, yüksek sesle:

— Kutlarım, dedi... Çok güzel bir buluş doğrusu! Hanımefendiciğim, ulu bir kadınsınız siz, böyle bir kopukla uğraşmaya katlanıyorsunuz!.. Garson!.. Islatmak gerek böyle bir haberi.

Anne tasasız, sakin, gülümsüyordu. O sırada baktım, Webb'in yüzünde güller açıldı, dönmedim arkama.

— Elsa! Ta kendisi, Elsa Mackenbourg, görmedi beni. Gördün mü, Raymond, ne güzelleşmiş o kız!..

Babam, kendi malıyla övünen bir adam tavrıyla:

— Değil mi? dedi.

Sonra hatırladı da değişiverdi yüzü.

Anne sezmemiş olamazdı babamın sesindeki o övünmeyi. Hızla çevirdi ondan gözlerini, bana döndü. Asıl duygusunu gizlemek için bana havadan bir söz söyleyecekti, ben bırakmadım:

— Anne, dedim, yürekler yakıyor sizin zarifliğiniz: bir adam var şurada, sizden gözlerini ayırmıyor.

Ben bunu bir sır söyler gibi, yani babamın duyabileceği kadar yüksek sesle söylemiştim. Babam hemen döndü, o benim dediğim adamı gördü.

— Hoşlanmam böyle şeylerden! deyip Anne'ın elini tuttu.

Bayan Webb alaylı alaylı onlara bakarak;

— Pek de şirin şeyler! dedi. İki kumru sanki... Charles, rahatsız etmemeliydik onları, küçük Cécile'i çağırmamız yeterdi.

Ben, terbiyesizlik olurmuş, olmazmış, orasına hiç aldırmadan:

— Küçük Cécile gelmezdi ki! dedim.

— Neden gelmezdiniz? Buradaki balıkçılar arasında sevgilileriniz mi var yoksa?

Bir gün beni, yol üzerinde bir tahta kanape-

de, bir otobüs bilekçisiyle konuşurken görmüştü, o günden beri de seviyesiz bir kız diye bakıyordu bana; bir otobüs biletçisiyle konuşmak, onun gözünde, sınıfından ayrılmak, düşmek demekti. Ben neşeli gözükmek için çabalayarak :

— Var ya! dedim.

— Çok balık tutuyor musunuz bari?

— Uskumru[1] tutmakta ustalığım yoktur, dedim, ama balık avlarım.

Herkes sustu bunun üzerine. Birden Anne'ın sesi duyuldu, gene sakindi:

— Raymond, dedi, garsonu çağırın da portakal suyunu içmek için kamış getirsin, onsuz içilmiyor.

Charles Webb bunu fırsat bilip hemen soğuk yemiş sularından açtı. Babamın kahkahayla gülesi gelmişti, zor tutuyordu kendini, hep kadehine bakmasından anladım bunu. Anne bana yalvarır gibi baktı. Hemen akşam yemeğini birlikte yemeye karar verdik: aralarında bir soğukluk çıkmış, biribirleriyle küsecek gibi olmuş insanlar hep öyle yapar...

Sofrada çok içtim. Anne'ın, babama bakarken tasalanmasını, gözleri bana ilişince de hayal meyal beliren minnettarlığı unutmam gerekiyordu. Webb'in karısı bana iğneli bir söz söyledi mi, hemen yüzümde güller açılmış gibi bakıyordum. Benim böyle bir yol tutuşum onu şaşırtıyor, sanki bozguna uğratıyordu. Çok geçmedi, saldırganlığa başladı. Anne bana işaret ediyor,

1. Maquereau : Hem uskumru, hem de argoda 'pezevenk' demektir. Sevdikleri kadınların sırtından geçinenlere de 'maquereau' derler.

uymamamı rica ediyordu. Herkesin içinde kavgadan tiksinirdi, Bayan Webb'in de öyle bir kavga çıkartmaya hazır olduğunu seziyordu. Bense alışıktım, bizim yaşadığımız çevrede her gün olan şeylerdendi o türlü kavgalar. Bunun içindir ki Bayan Webb'in sözleri hiç de germiyordu sinirlerimi.

Yemekten sonra, Saint-Raphael barlarından birine gittik. Bizden biraz sonra Elsa ile Cyril de geldiler. Elsa eşikte bir durdu, vestiyerdeki kadına yüksek sesle bir şeyler söyledi, sonra, zavallı Cyril ardında, girdi salona. Ben «Tutkun bir kadın hali değil bunun hali, yosma hali!» diye düşündüm içimden, ama Elsa öyle tavırlar takınmaktan çekinmezdi, bilirdi güzel olduğunu, öyle hallerin de kendisine yakıştığını. Charles Webb:

— Kim bu sersem? dedi. Pek genç daha.

— Aşk bu, diye fısıldadı karısı. Aşk yarıyor ona.

Babam öfkelenmişit:

— Ne ilgisi var! dedi. Esmiş o kızın aklına, geçici bir heves, o kadar...

Anne'a baktım. Elsa'yı sakin sakin süzüyordu, dikişevinde yeni yaptığı giysileri gösteren kızlara, pek genç kadınlara nasıl bakarsa ona da öyle bakıyordu. Hiçbir hırçınlık, bir üzüntü görülmüyordu onda. Küçüklüğe düşmediği, kıskançlığa kalkışmadığı için bir an büyük bir hayranlık duydum ona. Elsa'yı kıskanmasını da anlayamazdım doğrusu. Sarhoş olduğum için bunu kendisine de söyledim. Tuhaf tuhaf baktı bana:

— Elsa'dan güzel miyim ben? Siz öyle mi buluyorsunuz?

— Hiç kuşkusuz!

— Böyle sözler işitmek ne de olsa hoşuna gider insanın. Ama ben bir daha söyleyeyim size: çok içiyorsunuz. Verin kadehinizi bana. Sizin Cyril'i de orada görmek üzmüyor mu sizi? Belli, o da sıkılıyor.

Neşeli neşeli:

— Ben metresiyim onun, dedim.

— Siz iyice sarhoş mu oldunuz? Neyse artık dönmek vakti geldi.

Webb'lerden ayrılınca bir yük kalktı sanki üzerimizden. Bayan Webb'e bir günah işlemişim de pişman olmuşum gibi «sevgili hanımefendiciğim» dedim. Otomobili babam yönetti, benim başım Anne'ın omzuna düştü.

Ben onu Webb'lerden de, her zaman düşüp kalktığımız bütün kimselerden daha üstün bulduğumu düşünüyordum. Hepsinden iyi, hepsinden değerli, hepsinden akıllıydı. Babam kuşkusuz Elsa'nın gelişini düşünüyordu.

— Cecile uyuyor mu? diye sordu.

— Küçük bir kız gibi uyuyor. Neyse ki bu akşam pek huysuzluk etmedi. O uskumru hikâyesi de olmasaydı... Açıkça bir sataşmaydı o...

Babam gülmeye başladı.. Bir susma oldu. Sonra gene babamın sesini duydum:

— Sizi seviyorum, Anne, yalnız sizi seviyorum. İnanıyorsunuz, değil mi?

— Siz pek sık söylüyorsunuz bunu, içime korku geliyor...

— Verin bana elinizi!..

Az kaldı doğruluverecek, «Hayır, böyle dönemeçli yerlerde olmaz!» diyecektim. Ama biraz

sarhoştum. Anne'ın sürdüğü lâvanta kokusunu duyuyordum, deniz yeli saçlarımla oynuyordu, sevişirken Cyril omzumu sıyırmıştı, onun da acısını duyuyordum, bütün bunlar kendimi mutlu sayıp susmam için yetiyordu. O sırada Elsa ile zavallı Cyril'in ne halde olabileceklerini düşündüm: son doğum gününde annesi Cyril'e bir motosiklet almıştı, ona binmişler, bin güçlükle dönüyorlardır. Nedendir bilmem, pek içime dokundu, ağlamaklı oldum. Otomobil de pek rahattı, tam uyunacak bir araba... Bayan Webb bir türlü uyuyamıyordur elbette! Onun yaşına geleyim, delikanlılarla sevişmek için ben de elbette para veririm, sevişmek dünyanın en tatlı, en canlı, en akla uygun işidir de onun için. Bunun bedeli ne olursa olsun. Bayan Webb gibi hırçınlaşmamak, huysuzlaşmamak, onun Anne'ın, Elsa'yı kıskandığı gibi kimseyi kıskanmamak, bakın, bu önemli, bunun sözü edilmeye değer... Kıskıs gülmeye başladım. Anne'ın omzu biraz daha çukurlaştı, buyurur gibi bir sesle:

— Uyuyun! dedi.

Uyumuşum.

VIII

Ertesi sabah çok iyiydim uyandığımda, hafif bir yorgunluk, aşırı içkiden bir ense ağrısı, o kadar. Her sabah olduğu gibi güneş dolmuştu yatağıma. Yorganları attım, pijamamın ceketini çı-

kardım, çıplak sırtımı güneşe verdim. Kolumu kıvırıp yanağımı dayadım: en önce bez çarşafın iri iri kabarcıklarını, daha ötede, döşeme taşları üzerinde de bir sineğin bocalamasını görüyordum. Güneş tatlıydı, sıcaktı, derimin altında kemiklerimi ütülüyor, en çok beni ısıtmaya özeniyor gibi geliyordu bana. Öğlene kadar kıpırdamaksızın öyle kalmaya karar verdim.

Gece neler yaptığım yavaş yavaş beliriyordu belleğimde. Anne'a benim Cyril'in metresi olduğumu söylediğimi hatırladım: kişi sarhoş oldu mu doğruyu söyleyiveriyor da, kimseyi inandıramıyor yine de. Bayan Webb'i, onunla olan ağız dalaşını da hatırladım. Alışıktım o çeşit insanlara; o çevrede o yaşa varınca yapacakları hiçbir şey kalmaz, gene de ille yaşamak isterler, böylece büsbütün kötüleşip çekilmez olurlar. Anne'ın hiç aldırmadığını görünce Bayan Webb'i her zamankinden daha sıkıcı bulmuştum, her zamankinden daha bir tiksindirici gelmişti bana. Belliydi bunun böyle olacağı; babamın kadın dostları arasında hangisi karşılaştırılabilirdi Anne'la? hangisi uzun süre dayanabilirdi böyle bir karşılaştırılmaya? O türlü kimselerle hoş bir akşam geçirmek isterseniz, ya biraz sarhoş olacaksınız, onlarla dalaşmaktan zevk duyacaksınız, ya da karı kocadan biriyle sevişme olacak aranızda. Babam için daha bir kolaydı o iş: Charles Webb de, kendisi de birer kadın avcısıydı. «Bu akşam kim yemeğe gelecek benimle, sonra da koynuma girecek bilir misin? Küçük Mars, hani Sanrel'in çevirdiği filmdeki kız. Dupuis'ye uğramıştım, orada...» Babam vururdu Webb'in omuzuna,

«Tanrının talihli kulu! O kız da hemen Elise kadar güzel...» derdi. İki okul çocuğu konuşuyor sanırsınız. Webb de, babam da coşarlardı da onun için tatlı bulurdum bu konuşmaları. Kahve taraçalarında Lombard'ın, akşamlarboyu o bitmeyen dert dökmeleri de hoşuma giderdi: «Ah! Raymond, ondan başka kimseyi sevemiyorum. O gitmeden önceki baharı hatırlarsın ya!.. Bir erkeğin bütün ömrünü bir kadına bağlaması budalalıktır, gene de...» İki erkeğin de bir kadeh içki önünde böyle biribirine açılmalarında bir utanmazlık, kişiyi küçültecek bir yan vardır, ama biraz sıcaklık da vardır.

Anne'ın ahbapları elbette hiç açmazlardı kendilerinden. Kuşkusuz bilmezlerdi onlar bu türlü serüvenleri. Bu türlü konulardan açsalar bile, elbette utanırlar da gülerek anlatırlardı. Biliyordum. Anne yukarıdan bakacaktı bizim ahbaplara, şöyle nazikçe tenezzül eder gibi bakacaktı, benim de uyacağımı, uymak isteyeceğimi biliyordum.. Ama otuz yaşıma geleyim, ben de Anne gibi değil, o bizim ahbaplar gibi olacağım, bunu da anlıyordum. Onun gibi susmak, onun gibi ilgisizlik göstermek beni boğuverir. Bense, on beş yıl sonra, bu türlü yaşamaktan bezince, benim gibi bezgin bir erkeğe, yakışıklı, güzel bir erkeğe eğilerek;

— Benim ilk sevgilimin adı Cyril'di. Daha on sekiz yaşındaydım, denize açılmıştık, ortalık sıcaktı, diyeceğim...

Nasıl bir kimse olacak o erkek? Hoşuma gitti onun yüzünü düşünmek, gözlerimin önüne getirmek. Babam gibi onun da kırışıkları olacak...

Bu sırada kapıya vuruldu. Hemen giyindim pijamamın ceketini, «Giriniz!» diye bağırdım. Anne'dı gelen, bir fincan vardı elinde, düşürmesin diye özenle yürüyordu:

— Bir kahve içmek istersiniz diye düşündüm.. Bir rahatsızlığınız yok ya?

— Çok iyiyim. Dün akşam biraz aşırı gittim, değil mi?

— Sizi ne zaman bir yere götürsek, öyle aşırı gidiyorsunuz. —Gülmeye başladı.— Ama doğrusu eğlendirdiniz beni... Pek de uzun sürdü dün akşam...

Artık güneşe de, kahvenin tadına da dikkat etmiyordum. Anne'la konuştum mu, iyice kapılırdım, yaşayışıma bakmaz olurdum, ama o hep beni sözkonusu eder, kendimi yargılamaya zorlardı. Güç, ama dolu anlar yaşatırdı bana.

— Cécile, siz o çeşit insanlar, o Webb'ler, Dupuis'ler yanında eğleniyor musunuz?

— Yaptıklarının çoğunu sıkıcı, pek sıkıcı buluyorum, ama kendileri tuhaf, eğlenceli insanlar.

Anne de yerdeki sineğin yürümesine bakıyordu. Belli ki bir sakatlığı vardı o hayvanın. Anne'ın gözkapakları uzun uzun, ağır ağırdı, yukarıdan bakmak, tenezzül eder gibi bakmak kolaydı onun için.

— Konuşmaları hep birörnek. Hem de, nasıl söyliyeyim, ağır bir konuşma, siz hiç sezmiyorsunuz bunu. Bütün o hikâyeleri, yosma hikâyeleri, akşam eğlentileri hikâyeleri, sizi hiç sıkmıyor mu?

— Ben, dedim, on yılımı yatılı okulda, bir kız-

lar manastırında geçirdim... O adamlarda ahlâk diye bir şey yok, o yanları daha büyülüyor beni...

Hoşuma gittiğini de söylemeye dilim varmadı.

— İki yıldır... dedi. Bir düşünce işi değil bu, töre işi de değil, bir sezgi işi bu, altıncı duyu...

Bende kuşkusuz yoktu o altıncı duyu. O yandan bir eksiğim olduğunu iyice seziyordum.

— Anne, dedim birdenbire, sizce akıllı bir kız mıyım ben?

Şaşmıştı benim öyle birdenbire, hoyratça soruşuma, gülmeye başladı.

— Elbette, dedi, elbette... Neden soruyorsunuz bana bunu?

— Budala olsam, gene böyle söylerdiniz, dedim içimi çekerek. Çoğu, size baktıkça benden çok üstün olduğunuzu kavrıyorum.

— Yaş gereği, dedi. Çok şükür ki sizden daha çok var kendime güvenim, yoksa sizin etkiniz altında kalırdım.

Kahkahayla güldü. İçerledim.

— Bu da çok kötü olmazdı, dedim.

— Bir felâket olurdu, dedi.

Birdenbire o şakacı, uçucu konuşmasını bırakıp gözlerimin içine baktı. Bir rahatsızlık duydum da biraz kımıldadım. Birtakım kimseler, bir şey söyleyecekler mi, dik dik bakarlar size, ya da dinlediğinizden emin olmak için tâ yanınıza gelirler. Bir türlü alışamamışımdır buna. Üstelik yanlıştır da onların hesapları: öyle yaptılar mı, ben yalnızca kurtulmayı düşünürüm, bir yandan «evet, peki, olur» derim, bir yandan da odanın tâ öbür ucuna çekilmek için elimden geleni ya-

parım. Benim işlerime karışmaları, üzerime düşmeleri, beni kendi ellerine almaya kalkışmaları kudurtur beni. Neyse ki Anne beni avucuna almaya yeltenmiyor, gözlerini çevirmeksizin bakmakla yetiniyordu, ama ben dalgın gibi, hafif hafif konuşmayı severdim, o bana dik dik bakarken benim öyle konuşmam güçleşiyordu:

— Webb soyundan insanların sonu ne olur bilir misiniz? diye sordu.

İçimden «Yani babam gibi insanların» dedim. Ama Anne'a neşeli neşeli:

— Bir batağa düşerler, diye karşılık verdim.

— Bir gün gelir, ihtiyarlarlar, bir çekicilikleri kalmaz, bozulur kalıpları kıyafetleri. İçemezler artık, gene de kadın düşünürler. Ama para vermek zorunda kalırlar, yalnızlıktan kurtulabilmek için her türlü uzlaşmalara, bin türlü küçük dalaverelere başvururlar. Oyuncak olurlar şunun bunun elinde, üzülürler. İşte o yaşta aşırı duygululuğa, âşıklığa vururlar, yapışırlar... Çoğunun sonunu gördüm ben: birer çöküntü yıkıntı oluvermişlerdi.

— Zavallı Webb! dedim.

Afallamıştım. Doğruydu, buydu bir gün babamın başına gelecek olan! Daha doğrusu, Anne yetişip de kurtarmasaydı, öyle olacaktı. Anne acır gibi gülümseyerek:

— Siz bunu düşünmüyordunuz. Geleceği hiç aklınıza getirmezsiniz, değil mi? Gençliğin bir ayrıcalığıdır geleceği düşünmemek.

— Rica ederim, dedim, gençliğimi başıma kakmayın. Benim pek kullandığım yok gençliğimi. Gençliğin bana her türlü ayrıcalığı bağışla-

dığına, ne yapsam gençliğim yüzünden hoş görülmesi gerektiğine inandığım yok benim. Bir önem vermiyorum gençliğe.

— Neye önem vermiyorsunuz? Rahatınıza, bağımsızlığınıza mı?

Bu türlü konuşmalardan korkardım, hele Anne'la olunca.

— Bir şeye önem vermem. Bilirsiniz, düşündüğüm pek olmaz benim.

— Siz de, babanız da biraz sıkıyorsunuz canımı. Hiçbir şey düşünmezmişsiniz... Bir işe yaramazmışsınız... Bilmezmişsiniz... Hoşlanıyorsunuz öyle olmaktan, değil mi?

— Hoşlanmıyorum. Sevmiyorum ben kendimi, kendimi sevmeye çalışmıyorum. Öyle anlar oluyor ki, yaşamayı güçleştiriyorsunuz bana, zehir etmeye kalkıyorsunuz; öyle anlarda kin bağlıyorum size.

Düşünceli düşünceli bir türkü mırıldanmaya başladı. Hatırlıyordum o türküyü, ama ne olduğunu iyice çıkaramamıştım.

— Nedir bu söylediğiniz türkü, Anne? dedim. Sinirlendiriyor beni.

— Bilmiyorum. —Biraz kırılmıştı cesareti, gene de gülümsüyordu.— Siz yatın yatağınızda, dinlenin. Ben gideyim de başka bir yerde inceleyip araştırayım sizin soyun zekâsını.

«Babam için kolay bu iş!» diye düşündüm. Duyar gibi oluyordum söyleyeceğini: «Bir şey düşünmüyorum ben, Anne, sizi seviyorum da onun için» deyiverir. Anne da ne kadar akıllı olursa olsun, yeterli bulur bu gerekçeyi, kanıverir. Uzun uzun iyice bir gerindim, başımı gene göm-

düm yastığa. Bakmayın Anne'a dediğime: boyuna düşünüyor, kuruyordum. Doğrusu Anne da gözünde pek büyütüyor geleceği, pek bir siyaha boyuyordu. Yirmi beş yıl sonra babam, ak saçlı, altmışbeş yaşlarında, biraz viskiye düşkün, renkli anılarına dalmaktan hoşlanan, şirin bir ihtiyar olur. Birlikte çıkarız gezmeye. Ben hovardalıklarımı, deliliklerimi anlatırım ona, o da bana öğütler verir. Birdenbire farkına vardım: geleceğimizi düşünürken Anne'ı katmıyordum, bir türlü karıştıramıyordum onu bizim geleceğimize. Derme çatma bir evimiz vardı bizim, bir bakarsınız gam kasavet dolar, bir bakarsınız çiçekler içindedir, kavgalar olur, türlü yabancı sesler yükselir, her zaman da yolculuk için çantalar hazırlanır. Anne'ın her yere en değerli mal, en değerli süs olarak götürdüğü düzenin, sessizliğin, uyumun bizim eve de girebileceğini aklım almıyordu, gözlerimin önüne getiremiyordum bunu. Ölesiye sıkılacağım diye korkuyordum. Cyril'i gerçekten, yalnız gönlümle değil, vücudumla da sevdiğimden beri Anne'ın etkisinden eskisi kadar korkmuyordum, çok tasalarımdan silkinmiştim. Ama cansıkıntısı, sakinlik beni her şeyden çok ürpertiyordu. Babamla benim içimin rahat olması için, dışımızın gürültülü olması çırpıntılar içinde olması gerekti. Anne da buna yanaşmazdı.

IX

Boyuna Anne'ı kendimi söylüyorum da babamı pek anlattığım olmuyor. Onu önemli görmüyorum sanmayın, bu işte en ağır yükün onda olduğunu, onun başta geldiğini de bilmiyor değilim. Hiç kimseyi onu sevdiğim kadar sevmedim, o anlattığım günlerde içimi kavrayan duygular arasında da en değişmeyenleri, en derinleri, en bağlı olduklarım onun için beslediğim duygulardı. Çok iyi bilirim babamı, en çok ona yakınlık duyuyordum da onun için pek açamıyorum onun sözünü. Oysa yaptığına okurlarımı inandırabilmek, o davranışının yaradılışına uygun olduğunu gösterebilmek için herkesten çok onu anlatmalıyım. Babam ne kendini beğenmiş bir adamdı, ne de bir bencildi. Ne var ki hercaiydi, düşüncesizdi; hem de onulmaz bir hercailik, düşüncesizlikti onunki. Öyle derin duyguları olamayacak bir adam diye, çocuklar gibi sorumsuz bir adam diye gösteremem onu. Bana olan sevgisi derindi doğrusu, onun da geçici olduğu, yalnızca bir baba alışkanlığı olduğu söylenemez. Başkaları için ne kadar üzülürse üzülsün, kat kat çok üzülürdü benim için. Benim bir gün kolum kanadım kırılmış gibi olmam da, onun artık koyup gidecek gibi benden yüz çevirmesi üzerine olmamış mıydı?.. Babam hiçbir zaman sevdalarını benden öne almamıştı. Bazı akşamlar, beni eve götürebilmek için, Webb'in «çok güzel fırsatlar» dediği fırsatları da kaçırdığı olmuştur. Ama bunun dışında babamın keyfine, vefasızlığa, gönlü-

nü kolayca eğlendirmeye düşkün bir adam olduğunu da gizleyemem. Düşünmezdi de o. Her ne olursa olsun, nedenini ille tende, vücutta arar, ancak bunun akla uygun olduğunu söylerdi. «Pek mi çirkin buluyorsun kendini? Daha çok uyu, içkiyi de az iç, düzelirsin.» Bir kadın için büyük bir istek duyunca da gene öyleydi; o isteği söndürmeye çalışmaz, ama gözünde büyültüp daha karışık bir duygu durumuna da getirmezdi. Maddeciydi maddeci olmasına, gene de ince adamdı, anlayışlı adamdı, yüreği de çok iyiydi.

Elsa için duyduğu istek sıkıyordu onu, üzüyordu, ama sanıldığı gibi değil. İçinden «Anne'ı aldatacağım, demek eskisinden az seviyorum onu,» demiyor, «Elsa'ya duyduğum bu istek de nereden çıktı başıma? Ne olacaksa çabucak olup bitmeli bu iş, yoksa Anne'la başım belâya girecek,» diyordu. Seviyordu da Anne'ı, hayrandı ona. Son yıllarda hep hafif, budalaca kadınlarla düşüp kalkmıştı, Anne öyle değildi, bir başkalık getiriyordu yaşamasına. Duygularını doyurduktan başka koltuğunu da kabartıyordu babamın, ona aklını, görgüsünü sunuyor, kendisininkilerle karşılaştırmasını sağlıyordu. Ama babam, Anne'ın kendisi için beslediği duygunun önemini, ciddiliğini kavramıyordu. Doğrusu bundan emin değilim. Eşsiz bir metres diye bakıyordu ona; benim için de eşsiz bir ana olacağı kanısındaydı. Ama bunun kendisine yükleyeceği zorunlulukları da göze alarak, onu eşsiz bir eş olarak da düşünüyor muydu acaba?. Sanmıyorum. Anne'ın gözünde de, Cyril'in gözünde de babam, benim gibi, duygusal açıdan aykırı bir insandı. Gene de son de-

rece ilgi uyandırabilecek bir yaşaması vardı; yaşayışının bayağıca olduğunu bilir, onu canlılığıyla süslemeye çalışırdı da ondan.

Anne'ı yaşamımızdan çıkarma tasarısını kurarken, babamı aklıma getirmemiştim; her şeyle avunduğu gibi, bununla da avunacağını biliyordum.

Ayrılık, ona, düzenli bir yaşayıştan daha kolay gelecekti. Benim gibi onu da, ancak öteden beri alışık olduğumuz, beklediğimiz olaylar, iç yıkıntısına uğratabilirdi; ancak onlar dokunabilirdi bize. Babamla ben bir hamurdandık. Kimi «Göçebelerin, avarelerin o güzel hamuru,» diye övünüyor, kimi de «Yalnız zevklerini düşünen kişilerin cılızı, kurumuş hamuru,» diye yeriniyordum.

O sıralar acı çekiyordu babam, hiç değilse sinirleniyordu: Elsa'ya, geçmişin, gençliğin, en çok da kendi gençliğinin simgesi gözüyle bakıyordu. Seziyordum : Anne'a : «İki gözüm, bir günlüğüne izin ver bana, o yosmaya gideyim de, kocamış bir adam olmadığımı anlayayım. Onun vücudundan bezdiğimi gene bir iyice göreyim de içim rahat etsin,» demek için içi titriyordu. Ama söylemedi bunları Anne'a. Söyleyemeyişi, Anne'ın kıskanç oluşundan ya da namus anlayışından değil, Anne'ın onunla birlikte yaşamayı kabul ederken öne sürdüğü koşullardan kaynaklanıyordu: Kolay eğlenceler, hovardalıklar dönemi artık kapanmış olacak, yaşlanmış bir okul öğrencisi olmaktan çıkacaktı babam; Anne'ın kendisine güvenip de birlikte yaşamayı kabul ettiğini anlayacak, dizginliyecekti kendini artık; geçici

isteklerin tutsağı olmaktan, kendini onlara kaptırmış güçsüz biri olmaktan kurtulacaktı... Anne'ın böyle düşünmüş olması bir suç, bir kusur sayılamaz. Bu koşulları öne sürmekte, bu hesapları yapmakta yerden göğe hakkı vardı Anne'ın. Ne var ki bütün bunlar, babamın gene Elsa'ya istek duymasını önleyemiyordu. Yavaş yavaş her şeyden çok onu istemeye başladı. Hani yasak şeyler karşısında iki katlı bir isteğe kapılırız; babam da işte o isteğin o türlüsüne çarpılmıştı.

O sırada bu işi düzeltivermek, elimdeydi benim. Elsa'ya «Şu babamın gönlünü ediverin,» demem yeterdi. Bir de bahane uydurur, o gün Anne'ı alır, ya Nice'e ya başka bir yere götürürdüm. Akşam dönünce babamın o sinir gerginliği geçmiş, nikâhlı sevdalara özenmesi gene uyanmış olurdu. Anne karısı değildi daha, ama Paris'e gider gitmez nikâhları kıyılacaktı. Anne'ın bir türlü katlanamadığı bir şey daha vardı: öteki kadınlar gibi geçici, birkaç günlüğüne bir metres olmak. Özüne saygısı vardı onun; bu yüzden de bizim yaşamımızı pek çekilmez kılıyordu.

Ne Elsa'ya babamın gönlünü edivermesini söyledim, ne de Anne'a benimle Nice'e gelmesini. Babamın gönlündeki o istek büyüyüp kudursun, bir yanlışa sürüklesin onu diyordum. Anne'ın bizim geçmiş günlerimize tepeden bakması, babamın da benim de mutluluk olarak gördüğümüz bir durumu öyle kolaycacık küçümseyivermesi çileden çıkarıyordu beni. Anne'ın burnunu kırmaya çalışmıyordum, ama bizim yaşayışımızı, görüşlerimizi kabullensin istiyordum. Babamın kendisini aldattığını bilmeliydi Anne, hem de bu-

nu kendi değerine, kendi onuruna bir saldırı olarak değil, tenin geçici bir dileği diye karşılamalıydı; gerçek değeriyle görmeliydi onu. Ne olursa olsun haklı olmak mı istiyor? Peki, bıraksın öyleyse, biz de işleyelim işleyeceğimiz kabahati...

Babamın ne üzüntüler, ne sıkıntılar çektiğini seziyormuş gibi görünüyordum. Hele bana açılmasını, beni kendine suç ortağı etmeye kalkışmasını, Elsa ile konuşmamı, Anne'ı uzaklaştırmamı dilemesini hiç gerekli bulmuyordum.

Benim, babamın Anne'a olan aşkını da, Anne'ın kendisini de kutsal sayar gibi gözükmem gerekiyordu. Bunda doğrusu güçlük de çekmiyordum. Babamın Anne'ı aldatabileceğini, gene de onun yüzüne bakabileceğini düşünmek beni hem titretiyor, hem de hayvansı bir duygu uyandırıyordu içimde.

Geleceği bekleyerek keyifli, neşeli günler geçiriyordum: Babamın Elsa'ya olan isteğini azdırmak için fırsatlar yaratıyordum. Sonra Anne'ı görünce de yürek karası duymuyordum. Kimi de «O da kabul eder bunu; onun keyfine de, bizim keyfimize de uygun yaşamamız olur,» diyordum. Bir yandan da Cyril'i sık sık görüyordum. Gizlice sevişiyorduk. Çamların kokusu, denizin uğultusu, vücudunun bana değmesi... Ama yürek karası kemiriyordu Cyril'in içini; ona oynattığım oyun hiç de hoşuna gitmiyordu; bizim sevgimiz için bunun gerekli olduğunu söylemiştim de bu yüzden kabul etmişti bu işi. Bütün bunlar birtakım ikiyüzlülükler, oyunlar, içimizi susturmalar sayesinde oluyordu; ama o kadar da çok çabayı, yalanı gerektirmiyordu doğrusu. (Söyledim: beni

de ancak eylemlerim üzebilir, ancak onlar beni kendimi yargılamaya sürükleyebilir.)

Çabucak geçiyorum o günleri; karıştırınca üzerime çöküp beni eziveren anılarla karşılaşmaktan korkuyorum da ondan. Anne'ın mutlu mutlu gülmesini, bana gösterdiği o tatlı yüzü, o tatlı dili düşünmek yetiyor, burkuluveriyor içim, bir acıdır duyuyorum, bir türlü yaptıklarımdan dolayı bağışlayamıyorum kendimi, yürek karasıyla çırpınıyorum. Kendimi avutmak için bir sigara yakmak, plâk çalmak, bir dosta telefon etmek gibi birtakım işler yapmak zorunda kalıyorum. Başka bir şeyler düşünüyorum yavaş yavaş. Ama hoşlanmıyorum bundan; belleğimin güçsüzlüğünden, kafamın hafifliğinden yardım beklemek bana ağır geliyor. Onlarla çarpışmam, onları düzeltmeye çalışmam gerekmez mi? Bana bir iyilik olduğunu bilerek de o yetersizliklerime boyun eğmekten hoşlanmıyorum.

X

Tuhaftır, bakarsınız kader, önünüze çıkıvermek için hiç de şanına yakışmayacak ya da bayağı yüzler takınır. O yaz, Elsa'nın yüzünü seçmişti kendine. Güzel bir yüz sayılabilirdi, ama güzelden çok çekici bir yüzdü. Olağanüstü bir kahkaha atışı vardı; eksiksiz bir kahkaha; karşısındakilere de bulaşan bir kahkaha. Ancak biraz alık kimselerde bulunur böylesi.

O kahkahanın babama ne kadar işlediğini çabuk kavramıştım. Cyril'le ikisini «yakalıyacağımız» zaman, Elsa'nın o kahkahasını şöyle son haddine vardırmak isterdim. «Babamla benim geldiğimizi duyunca sakın bir şey söylemeyin, gülün yalnızca,» demiştim. Babam o kahkahayı duydu mu, tutkulu bir öfke sarıverirdi yüzünü. Bu oyunu yönetmek, bu oyunun meydancısı olmak, pek bir zevk veriyordu bana. Her seferinde de eriyordum başarıya. Cyril'le Elsa'yı birbiriyle öpüşür, koklaşır gibi gördük mü, babamın da, benim de yüzümüzde bir damla kan kalmıyordu. Yalancıktan da olsa onların sevişmeleri... doğruya çok benzer; aklın alacağı bir durumdu ya! Babam, acıdan da ağır olan, istekle kıvranır, kendi kendine kimbilir neler kurardı. Cyril, Cyril Elsa'ya doğru eğilmiş... Bunu görmek perişan ediyordu içimi, gene de ben hazırlıyordum o sahneyi, hiç bir eksiği olmamasına ben bakıyordum, anlayamıyordum bunun neye varabileceğini kolaydır sözler, yumuşaktır. Cyril'in yüzünün gölgesini, esmer, kadife gibi ensesinin Elsa'ya eğildiğini, Elsa'nın da kendini bırakmış gibi baktığını görünce «Her şeyimi vermeye varım ama, bu olmasın, tek bu olmasın!» derdim içimden. Bunu benim istediğimi, bunun benim düzenim olduğunu öylesine unuturdum.

İkide bir yenilenen bu küçük olaylardan başka gündelik yaşayışımızda Anne'ın güveni, şirinliği, bir de —dilim varmıyor bunu söylemeye— mutluluğu vardı. Ben Anne'ın mutluluğa bu kadar yaklaştığını hiç görmemiştim, bize, biz bencillere bırakıvermişti kendini, bizim o amansız

isteklerimizden, benim küçük hesaplarımdan çok uzaktaydı o. Ben de onun bu yanını bildiğim için o işe girişmiştim: babamı kendine daha sıkıca bağlamak için kurnazlıklar düşünecek, gönlünü o kadar alçaltacak bir kadın değildi, bir yücelik vardı onun yaradılışında, içgüdüsü izin vermezdi öyle küçüklüklere. Güzeldi, akıllıydı, şefkatliydi, başkaca bir ağ, bir tuzak kurmak aklına gelemezdi. Şimdi onu düşününce bir sıcaklık sarıyor gönlümü. Hoş bir duygudur bu, asker mızıkası gibi de sürükleyicidir. Bu da bir kusur sayılmaz ya!

Bir sabah hizmetçi kadın geldi odamıza, heyecanlıydı, Elsa bir kâğıt göndermiş, onu getiriyormuş. «İşler yoluna giriyor, geliniz!» Bu kadardı Elsa'nın yazdığı. Bu sözler, büyük bir felâket haberi gibi geldi bana, oyunların sona ermesinden hoşlanmam. Kumsala koştum, Elsa'yı orada buldum: muradına ermiş, bir yengi kazanmış gibi bakıyordu.

— Bundan bir saat önce konuşabildim babanızla! dedi.

— Ne söyledi size?

— Pişmanmış yaptıklarına, utanıyor, üzülüyormuş. Kabalık etmiş, bayağılık etmiş... Hani yaptıklarının kabalık, bayağılık olduğu da doğru, öyle değil mi?

Bana da «Öyle!» demek düşüyordu.

— Sonra övgüler düzdü bana, birtakım güzel sözler söyledi... Bir o bilir öyle sözler bulup söylemesini... Hani bilirsiniz, pek önem vermiyormuş gibi bir tavrı vardır onun, yavaşça söyler, övgüiü konuşmaktan üzülüyormuşcasına ko-

nuşur, işte o tavrı...

Elsa'nın böyle ballandıra ballandıra övmesini kesmek istedim:

— Sonu ne oldu? diye sordum.

— Bir şey olmadı... Büsbütün de olmadı değil, köyde birlikte çay içmeye çağırdı beni, kendisine hıncım olmadığını, geniş düşünceli, ileri bir insan olduğumu göstermek için...

Babamın, kızıl saçlı tazelerin ileriliği üzerine düşünceleri pek keyiflendirdi beni.

— Neden gülüyorsunuz? Gideyim mi çaya?

Az kaldı «Ben ne karışırım?» diyecektim. Sonra anladım ki Elsa, giriştiği işin başarıya erip ermemesinden beni sorumlu tutacak. Haklı mıyım, haksız mıyım, bunu düşünmeksizin kızdım. Bir pusuya kıstırılmış gibiydim.

— Bilmem, Elsa, dedim, o sizin bileceğiniz şey. Ne yapacağınızı hep benden sormayın, sonra sizi ben kışkırtıyorum sanacaklar...

— Siz kışkırttınız elbette, dedi, bunlar sizin sayenizde oldu...

Bunu hayran hayran bir bakışla söylemişti, korktum:

— Gidin isterseniz, dedim, ama çok rica ederim, bunun sözünü etmeyin bana, acıyın!

— Ama... ama babanızı o kadından kurtarmak gerek, Cécile!

Kaçtım oradan. Babam ne isterse yapsın. Anne baksın başının çaresine! Hem ben Cyril'le sözleşmiştim, onunla buluşacaktım. Bir korku sarmıştı içimi, sanki kanımı kurutuyordu, beni bu korkudan ancak sevgi, sevişme kurtarabilir diyordum.

Cyril bir şey söylemeksizin sarıldı bana, götürdü oradan. Onun yanında her şey kolaylaşıyor, her şey ateşleniyor, yalnız zevk, yalnız haz oluveriyordu. Biraz sonra onun yanına uzanmış, güneşten yanmış göğsüne başımı dayamıştım. Ben de bitkindim. Bir fırtınaya tutulmuştum da sanki deniz beni karaya atmıştı. Kendi kendimden tiksindiğimi söyledim. Gülümseyerek söyledim bunu. Gerçekti o dediğim, tiksiniyordum kendimden, ama bir acı duymuyordum, bir çeşit tatlı bir katlanma vardı içimde. Cyril ciddiye almadı sözlerimi.

— Önemi yok, dedi. Seni benim gibi düşünmeye zorlayacak kadar seviyorum. Seviyorum seni, seni o kadar seviyorum ki...

Öğle yemeğinde hep bu söz çınladı kulaklarımda: «Seviyorum seni, seni o kadar seviyorum ki...» Bunun içindir ki düşünüyorum, düşünüyorum da gene iyice hatırlayamıyorum o gün yemekte ne yaptığımızı. Anne'ın üstünde, gözlerinin altındaki halkalar gibi, gözleri gibi eflâtun bir giysi vardı. Babam gülüyordu, belliydi o sinir gerginliğinin geçtiği; durum düzeliyordu onun için.

Sofradan kalkacağımız sırada, o gün öğleden sonra köyde birtakım işleri olduğunu söyledi. Ben içimden gülümsüyordum. Yorgundum. Kadere boyun eğmiştim. Gidip denize girmekten başka bir dilek yoktu içimde.

Saat dörtte kumsala indim. Babamı taraçada gördüm, köye gitmek üzereydi. Bir şey söylemedim, dikkatli olmasını bile öğütlemedim.

Su yumuşaktı, sıcaktı. Anne gelmedi; oda-

sına kapanıp yeni giysi örnekleri çizecekmiş. Babam da Elsa ile hovardalıkta... İki saat kaldım, güneş artık vücudumu ısıtmaz olunca da taraçaya çıktım, koltuğa oturup bir gazete açtım.

Anne o sırada gözüktü. Korudan geliyormuş. Koşuyordu, iyi de koşamıyordu, dirseklerini sıkmıştı, acemice koşuyordu. Birdenbire «İhtiyar bir kadın bu koşan,» dedim içimden, «Düşüverecek şimdi,» dedim; utanılacak bir düşünceydi bu. Sonra şaşırıp kaldım: Anne evin arkasına, otomobillerin durduğu yere gitti. O zaman anladım. Ben de onu yakalamak, tutmak için koştum. Binmişti arabasına, işletmek üzereydi. Koşarak yetiştim, kapıya attım kendimi:

— Anne, dedim, Anne, gitmeyin, bir yanlışlık oldu, benim kabahatim, anlatırım sonra...

Beni dinlemiyor, bana bakmıyor, freni gevşetmek için eğiliyordu:

— Anne, size ihtiyacımız var bizim!

Bir doğruldu bunun üzerine, perişandı yüzü. Ağlıyordu. O zaman birdenbire kavradım: ben cansız, ancak kafamızın içinde varolan bir özle değil, canlı, duygulu bir varlıkla, bir insanla uğraşmıştım. O da bir zamanlar, öyle herkese açılmayan küçük bir kızmış, bir genç olmuş, sonra bir kadın olmuş. Şimdi kırkında, yapayalnız, bir erkeği seviyor. Onunla on yıl, belki yirmi yıl mutluca yaşayacağını ummuştu. Ya ben? O yüz, o yüz işte benim eserimdi. Taş kesilmiştim, otomobilin kapısına dayanmış, titriyordum. Anne,

— Kimseye ihtiyacınız yok, diye mırıldandı. Onun da, senin de kimseye ihtiyacınız yok.

Motor işliyordu. Ben umutsuzluk içindeydim; böyle gidivermesi doğru değildi onun.

— Bağışlayın, yalvarırım size...

— Bağışlanacak ne yaptınız ki?

Gözyaşları durmadan akıyordu yüzünden. Kendisi sanki farkında değildi, kımıldamıyordu:

— Zavallı kızcağızım benim! dedi.

Bir saniye elini yanağıma değdirdi, sonra gitti. Otomobilin evin köşesini döndüğünü gördüm. Yolumu yitirmişim gibi perişandım... Ne de çabuk oluvermişti bütün bunlar! Sonra o yüz, onun o yüzü...

Arkamdan ayak sesleri duydum; babamdı gelen. Yüzünden Elsa'nın dudak allığını silmiş, üstünden çam iğnelerini süpürmüştü. Döndüm, atıldım üzerine:

— Pis herif, pis herif!

Hıçkırarak ağlamaya başladım.

— Ne var? Ne olmuş? Yoksa Anne?.. Söyle, Cécile, söyle...

XI

Sofrada, akşam yemeğinde buluştuk. Çoktandır böyle başbaşa kalmamıştık, buna kavuşmak istemiştim, ama şimdi ikimiz de boğulur gibiydik. Hiç ama hiç açlık duymuyordum, babam da duymuyordu. İkimiz de Anne'ın dönmesi gerektiğini, onsuz edemiyeceğimizi düşünüyorduk. Anne'ın gitmeden önceki o perişan yüzü

gözlerimin önünden gitmiyordu. Onun çektiği üzüntüye benim neden olduğum düşüncesine artık katlanamıyordum. Bütün o düzenlerimi, inceden inceye kurduğum tasarılarımı unutmuştum. Başıboş kalmıştım, dizginsiz, gemsiz... Babamın da içinde öyle bir duygu olduğunu yüzünden okuyordum.

— Ne dersin, acaba uzun bir zaman için mi bıraktı bizi? dedi.

— Kuşkusuz Paris'e gitmiştir, dedim.

Babam hülyalı hülyalı fısıldadı:

— Paris...

— Belki bir daha göremeyeceğiz onu, dedim.

Şaşkın şaşkın baktı bana, sofranın üzerinden elini uzatıp elimi tuttu.

— Çok kızgınsındır bana, dedi. Bilmem nasıl oldu, şeytan dürttü beni... Elsa ile korudan doğru geliyorduk... Öptüm onu... Anne o sırada gelmiş olacak...

Dinlemiyordum. Babamla Elsa'nın çamlar altında sarmaş dolaş olup sevişmeleri bana gülünç bir oyun gibi geliyordu; değersiz, gerçekte temeli olmayan bir güldürünün saçmasapan iki kişisi, görmüyordum bile onların yüzlerini, gözlerimin önüne getirmiyordum bile. O günün canlı, hem de üzücü, yürek yakıcı bir güçle canlı tek şeyi Anne'ın yüzüydü; o acılar içinde yüz, son gösterdiği yüz, ihanete uğramış bir insanın yüzü... Babamın paketinden bir sigara alıp yaktım. Anne sofrada sigara içilmesine de katlanamazdı. Babama gülümsedim:

— Anlıyorum, dedim, suç sende değil... Derler ya, bir an deli gibi olmuşsun, bilememiş-

sin ne yaptığını. Ama Anne'ın bizi bağışlaması, «seni» bağışlaması gerek.

— Ne yapalım? diye sordu.

Sapsarıydı, hasta gibiydi, acıdım, sonra kendime de acıdım. Neden Anne bırakıp gitmişti bizi? Bir hovardalık yüzünden niçin böyle üzüyordu bizi? Onun da bize karşı ödevleri yok muydu?

— Bir mektup yazalım da özür dileyelim, dedim.

Babam bağırdı:

— İyi söyledin! Dâhice bir buluş bu!..

Üç saattir içinde kıvrandığımız o durgunluktan kurtulmanın yolunu bulmuştu.

Yemeği bitirmeden sofra örtüsünü de, tabakları da ittik, babam gidip büyük bir lâmba getirdi, sonra kalem, mürekkep, mektup kâğıdı getirdi. Karşı karşıya geçtik, sanki gülümsüyordu artık. Bu hazırlığın, Anne'ı dönmeye razı edivereceğini umuyorduk. Bir yarasa geldi, pencerenin önünde ipekli dalgalar çizdi. Babam başını eğdi, yazmaya başladı.

O akşam Anne'a yazdığımız türlü güzel duygular dolu mektuplar hatırıma gelmiyor mu, kudurmuşa dönüyorum, dayanamıyorum o gülünçlüğe; parçalamak istiyorum kendimi. İkimiz de lâmbanın alltına oturduk. «Anne'a kavuşmak» konusunda o olmayacak ödevlerini yapan beceriksiz iki öğrenci gibi çalıştık. İki tane usta işi mektup koyduk ortaya; ne diller döktük, ne şefkatler, ne pişmanlıklar gösterdik!.. Bitirdiğimizde hiç kuşkum kalmamıştı: Anne artık dayanamaz, kalkar gelir, diyordum; barışmayı pek yakın diye görüyordum. Bağışlama sahnesi ne hoş ola-

çıktı: Utanacağız, gülüşeceğiz. Paris'te bizim ovin salonunda olacak bütün bunlar. Anne girivorecek içeri. Sonra...

Telefon çaldı. Saat ondu. Şaşarak baktık birbirimize, sonra bir umut uyandı içimizde: «Anne'dır telefon eden, bizi bağışladığını, dönüp geldiğini söyleyecek,» diye düşündük içimizden. Babam koştu telefona, neşeli neşeli,

— Alo! diye bağırdı.

Sonra yalnız «evet, evet!.. nerede?.. peki...» gibi sözler çıktı ağzından, o kadar da yavaş söylüyordu ki zor işitiyordum. Ben de kalktım. Korku kavrayıvermişti beni. Babama baktım, ne yaptığını bilmeden boyuna yüzüne götürdüğü eline baktım. Sonra telefonu usulca yerine koydu, bana döndü:

— Bir kaza olmuş, dedi. Esterel yolunda. Çok uğraşmışlar adresini bulmak için! Paris'e telefon etmişler, oradan da bizim numarayı vermişler...

Sesini değiştirmeden bir makine gibi konuşuyordu; kesmeye cesaret edemedim.

— Yolun en tehlikeli yerinde olmuş o kaza. Dediklerine göre orada çok kaza oluyormuş. Araba elli metreden yuvarlanmış. Kurtulabilse büyük bir mucize sayılırdı...

Sonrasını bir karabasan gibi hatırlıyorum. Otomobilin farları önünde uzanan yol. Babamın hiç kıpırdamayan yüzü. Anne'ın kaldırıldığı kliniğin kapısı...

Babam onu görmemi istemedi. Bekleme odasında bir sıraya oturdum, duvarda bir Venedik

resmi vardı, ona bakıyordum. Bir şey düşünmüyordum. Hastabakıcı bir kadın anlattı: yaz başlangıcından beri orada altıncı kazaymış bu. Babam bir türlü dönüp gelmiyordu.

O zaman düşündüm: Anne ölümü ile de, bizden başka bir yaradılışta olduğunu bir kere daha kanıtlamış oluyordu. Babamla ben kendimizi öldürmeye kalksak, —Tutalım ki böyle bir cesaret geldi bize— evet, babam, ben, kendimizi öldürmeye kalksak, beynimize bir kurşun sıkarız, bundan sorumlu olanların ta son günlerine kadar yaşamalarını zehir edecek, uykularını kaçıracak uzun birer de mektup bırakırız. Anne ise bize büyük bir bağışta, sultanlara yakışacak bir bağışta bulunmuştu: ölümüne en azından bir kazadır deyip avunabilecektik. Tehlikeli bir yermiş orası. Arabası da oynaktı. Çok geçmez, kabul ederiz bu bağışı. Hem bugün benim «Anne kendini öldürdü,» demem de bir düşe kapılmak değil mi? Babam gibi, benim gibi, ne diri, ne de ölü, kimseye ihtiyacı olmayan insanlar için kişi kalkar da kendini öldürür mü? Babamla konuşurken hep kaza dedik bu işe.

Ertesi gün öğleden sonra saat üç buçuğa doğru döndük köşke. Elsa ile Cyril merdivenin basamaklarına oturmuşlar, bizi bekliyorlardı. Önümüze çıkıverince anlamsız, gülünç birer insan diye baktım ikisine de; unutmuştum onları. İkisi de Anne'ı hiç tanımamışlar, hiç sevmemişlerdi. Saçmasapan gönül hikâyeleriyle, kişiyi bir tuzak gibi çeken güzellikleriyle, bütün sıkıntılarıyla dikilmiş duruyorlardı orada. Cyril bana doğru bir adım atıp elini koluma dokundurdu.

Bir baktım yüzüne: hiçbir zaman sevmemiştim ben onu. İyi bir delikanlı, sevimli bir insan, diye bakmıştım ona; bana verdiği zevki, hazzı sevmiştim, ama ona ihtiyacım yoktu. Gidecektim artık oradan, o evi de, o delikanlıyı da, o yaz aylarını da bırakıp gidecektim. Babam yanımdaydı, bu kez de o tuttu kolumdan, eve girdik.

Evin içinde ceketi vardı Anne'ın, odası, kokusu vardı. Babam pencerelerin kepenklerini kapadı, buzdolabından bir şişeyle iki kadeh çıkardı. Buydu elimizde olan tek ilaç. Yazdığımız o özür mektupları masanın üzerindeydi. Elimle ittim onları, yere uçtu ikisi de. Babam kadehi doldurmuş, bana doğru geliyordu. Bir durakladı, sonra o kâğıtlara basmaktan çekinip yandan yürüdü. Kadehi aldım, bir yudumda içtim. Salon yarı karanlıktı, pencerenin önünde babamın gölgesini görüyordum. Deniz dövüp duruyordu kumsalı.

XII

Paris'te gömme töreninin yapıldığı gün çok güzeldi hava, kalabalık vardı, hep karalar giymişlerdi. Anne'ın yakınlarından yaşlı hanımlar gelmiş. Babamla ben onların ellerini sıktık. Merakla baktım onlara: babamla Anne evlenmiş olsalardı, o hanımlar da yılda bir elbette çaya gelirlerdi bize. Çok kimseler babama acıyarak bakıyorlardı: Webb gevezelik etmiş, söylemiştir ba-

bamla evlenmek üzere olduğunu. Çıkışta Cyril'i gördüm, belli ki beni arıyordu. Kaçındım ondan. Biliyorum, haksızdım ona hınç duymakta, ne yapayım ki elimde değildi... Çevremizdekilerin hepsi de bu anlamsız, yıldırıcı kazayı üzülerek, dövünerek anlatıyorlardı; bense bunun yalnızca bir kaza olduğuna pek inanmıyordum; bunun içindir ki onların öyle söylemesi beni biraz olsun avutuyor, bu da hoşuma gidiyordu.

Dönüşte babam otomobilde elimi tuttu, sıktı, «Senin benden başka, benim de senden başka kimsemiz yok, ikimiz de yalnızız, mutsuzuz,» diye düşündüm. İlk olarak ağladım. Oldukça tatlıydı o gözyaşları, klinikte o Venedik resmine bakarken duyduğum boşluğa, o yıldırıcı boşluğa hiç benzemiyordu. Babam bir şey söylemeksizin bana mendilini uzattı, onun da yüzü dağınıktı.

Bütün bir ay, o karısı ölmüş bir erkek gibi, ben de öksüz kalmış bir kız gibi yaşadık. Öğle yemeklerini de, akşam yemeklerini de birlikte yedik, bir yere çıktığımız olmadı. Kimi, Anne'dan açıyorduk: «Hatırlar mısın? Hani bir gün...» Çekine çekine, gözlerimizi çevirerek açıyorduk onun sözünü, kendimizi üzmekten korkuyorduk, içimizde birdenbire bir şey uyanır da bir daha unutulmaz, düzeltilmez sözler söyleyiveririz diye korkuyorduk da onun için. Böyle çekinmemizin, baba kız birbirimize öyle tatlılık göstermeye çalışmamızın yararını gördük. Yavaş yavaş daha gündelik bir dille ettik Anne'ın sözünü; çok sevdiğimiz, bizimle yaşasa bizi mutluluğa kavuşturacak, ama Tanrı'nın kendi katına çektiği bir insan diye andık onu. Rastlantı demiyorum da

Tanrı diyorum, ama biz Tanrı'ya inanmazdık ki. Öyle bir işte rastlantıya inandığımıza ne mutlu!

Sonra bir gün kız arkadaşlarımdan birinin evinde, onun yakınlarından bir delikanlı ile tanıştım, hoşuma gitti, ben de onun hoşuna gitmiştim. Bir hafta onunla çıkıp dolaştım. Öyle olur aşkın, sevdanın ilk günleri; kişi çekinmeyi bırakır, eli günü düşünmez. Babam da yalnızlığa dayanabilecek kişilerden değildi, o da gözü oldukça yukarlarda bir taze ile tanıştı. Gene eski yaşamımıza döndük; belli değil miydi ona döneceğimiz? Babamla ben buluştuk mu, gülüyoruz birlikte, sevda yolundaki başarılarımızı anlatıyoruz. Babam, Philippe ile benim aramdaki ilintinin yalnızca bir arkadaşlık olmadığını elbette seziyordur, ben de yeni sevgilisinin ona pahalıya oturduğunu biliyorum. Ama ikimiz de mutluyuz. Kış ayları sona eriyor. Bu yaz geçen yılki köşke dönmeyeceğiz, Juan-les-Pins'e yakın başka bir köşk tutacağız.

Ne var ki ortalık ağarırken yatağımda, Paris'in araba gürültülerinden başka bir ses olmadı mı, belleğim bana oynuyor oyunlarını: geçen yılın yazı, bütün anılarıyla geliyor gözlerimin önüne. Anne, Anne! Karanlıkta yavaşça, uzun uzun söylüyordum bu adı. O zaman, bir şey yükseliyor içimde, gözlerim kapalı, adıyla karşılıyorum onu: Hoş geldin Hüzün!

HOŞ GELDİN HÜZÜN

Françoise Sagan

Yaşayan Fransız yazarlarından biri olan **Françoise Sagan** 1935 yılında Cajarc'ta doğdu. Bir sanayicinin kızıdır. 1953 yılında üç haftada yazdığı **Hoş Geldin Hüzün** adlı ilk romanıyla büyük bir ün kazandı. 1954 yılında bu romanıyla **Eleştirmenler Ödülü**'nü kazandı. İki kez evlendi. 1957'de ağır bir araba kazası geçirdi. Ardı ardına yazdığı romanlarıyla dünyanın ünlüleri arasına katıldı. Başlıca yapıtları: Hoş Heldin Hüzün (1963), Acı Bir Gülümseme (1955), Ay Geçer Yıl Geçer (1956), Kaçırılmış Buluşma (1958), Brahms'ı Sever misiniz (1959), İsveç'te Bir Şato (1960), Kimi Kez Kemanlar (1961), Olağanüstü Bulutlar (1961), Mutluluk (1964), Kaybolan At (1966), Gönül Bekçisi (1968) vb. Ataç'ın büyük bir başarıyla dilimize çevirdiği ve son çevirilerinden biri olan **Hoş Geldin Hüzün**, 1955 yılında Ulus gazetesinde yayımlanmış ve kitaplaşmamıştı. Bu güzel romanın bu güzel çevirisini kıvançla sunuyoruz.

Kapak resmi: **SAADET CEYLAN**